

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

ANALIZA TELEVIZIJSKE PODOBE SOCIALNEGA DELA V
DNEVNOINFORMATIVNIH ODDAJAH NA OSNOVI TREH ODMEVNIH PRIMEROV
V SLOVENIJI

Mentorica: Doc. dr. Vesna Leskošek

Eva Beguš

Somentor: Doc. dr. Nino Rode

Ljubljana 2013

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Eva Beguš

Naslov naloge: Analiza televizijske podobe socialnega dela v dnevnoinformativnih oddajah na osnovi treh odmevnih primerov v Sloveniji

Kraj: Ljubljana

Leto: 2013

Št. strani: 170 Št. grafov: 14 Št. tabel: 6

Št. prilog: 5

Mentorica: doc. dr. Vesna Leskošek

Somentor: doc. dr. Nino Rode

Povzetek:

V diplomski nalogi me je zanimalo, kakšna je podoba socialnega dela v dnevnoinformativnih oddajah. V teoretičnem delu sem se osredotočila na konstruktivizem in na odnos do resnice s strani novinarjev. Zanimalo me je, kakšne zgodbe so najbolj privlačne za novinarje in (posledično) za javnost, ter po kakšnih kriterijih zgodbe objavijo. Ukvarjala sem se tudi s kodeksi etičnih načel v socialnem varstvu, društva socialnih delavcev in kodeksom novinarjev Slovenije, predvsem s člani, ki ščitijo posameznika pred mediji in javnostjo. Pomembno se mi je zdelo omeniti delo z odnosi z javnostjo, predvsem reagiranje v kriznih situacijah. Nekaj besed sem namenila nastopu in govoru v javnosti, saj je tudi to dejavnik, ki pripomore k javni podobi socialnega dela v javnosti. V raziskovalnem delu sem z analizo treh odmevnih primerov v Sloveniji raziskala, kje v celotni novinarski zgodbi se znajde socialno delo, kako se o socialnem delu poroča in kakšne izjave posredujejo strokovni delavci in delavke novinarjem in javnosti.

Abstract:

The main focus of this graduate thesis is placed on thorough research and consequent definition of the perceived image that social work has in various Slovene daily news broadcasts. Within the theoretical part of the thesis I primarily focused on constructivism and the attitude towards reporting the truth by news reporters. As one of the focal points of this part, I attempted to determine which stories are most attractive to the reporters and

(consequentially) to the lay public as well as which criteria define whether the story will be published or not. Additional emphasis of my research was oriented towards examining the codes of professional ethics in effect within various social care processes and also used by the Social Workers Association as well as the Code of ethics of Slovene journalists. In both cases I was especially interested in looking at those articles of the codes that are aimed at protecting an individual from public exposure and the media. Another important aspect that influences the image of social work is surely the reactions of public relations officers and their departments, especially in crisis situations. As a continuation of this train of thought, I also provided certain insights into the effects that public appearances and speeches have on how the lay public perceives social workers and the processes that they carry out in Slovenia. Within the research part of the thesis I set out to analyze three very well known cases in Slovenia and by that try to establish the position which social work has in Slovene media, how the stories relating to social work are reported as well as the types and modes of delivery in which public statements are given by social workers to the media and the lay public.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

ANALIZA TELEVIZIJSKE PODOBE SOCIALNEGA DELA V
DNEVNOINFORMATIVNIH ODDAJAH NA OSNOVI TREH ODMEVNIH PRIMEROV
V SLOVENIJI

Mentorica: Doc. dr. Vesna Leskošek

Eva Beguš

Somentor: Doc. dr. Nino Rode

Ljubljana 2013

PREDGOVOR

»Seveda je res, saj je bilo na televiziji!« Kolikokrat sem slišala ta stavek pa ni važno, ali se je navezoval na dogodke v zvezi z zvezdniki, kraljeve družine ali pa se je dotikal veliko bolj resnih tem. Ne glede na to, da mediji in novinarji ne prikažejo realne slike, skoraj vsakič podležemo njihovim vplivom, njihovi realnosti. Mediji realnosti ne »odslikavajo«, ampak jo kreirajo. Kar gledamo po televiziji, poslušamo na radiu, ali beremo v časopisih, je velikokrat manj odvisno od dogodka, ki se je zgodil, bolj pa od tistega, ki ga je interpretiral. Poročilo je že interpretacija in ta je odvisna od novinarja. Prikaz dogodkov je torej precej drugačen od resnice, od realnosti. (Košir 2003: 48)

V medijih, na televiziji se pojavijo tudi socialni delavci, ki so jih novinarji "izkoristili" za svojo zgodbo. »Novinarji iščejo informacije za novice, ki bodo ljudi zanimale. Ki jih bodo pritegnile, jih vznemirile« (Košir 2003: 175). Prikaz socialnih delavcev in delavk ni bil ravno pozitiven in ravno zaradi tega sem bila dostikrat deležna kritike okolice, češ kaj socialni delavci in delavke sploh počnejo in opazke kako nesposobni s(m)o. V kompetence in samo delo socialnih delavcev in delavk sem ob takih dogodkih podvomila tudi sama. Njihovo delo je bilo prikazano kot slabo, neučinkovito in napačno, ne glede na to kaj so naredili. Če so posegali po drastičnih ukrepih, ali če niso ukrepali. V vsakem primeru so bili prikazani kot krivci za nastalo situacijo, ki je bila ponavadi tragična ali slaba.

Ta (ne)resničnost, ki je prikazana v medijih, je bila spodbuda in razlog za pisanje te diplomske naloge, kjer sem želela raziskati, kako nas, socialne delavce, prikaže televizija, kot medij, in kam nas novinarji umestijo v svoji zgodbi. Ali se o socialnih delavcih in delavkah resnično poroča le negativno? Lahko da sem bila sama pozorna le na te negativne stvari in sem pozitivne spregledala, oziroma sem jih pozabila.

Namen raziskave je torej pokazati, da: »novica in resnica nista ista stvar in je med njima treba jasno razlikovati« (Lippmann: 1922/1999: 22 v Kovačič 2004: 7).

Gotovo je, da je končanje študija in izdelava naloge prvenstveno delo posameznika, vendar konca ne bi dosegla brez potrpljenja, nasvetov in pomoči mnogih ljudi, s katerimi sem bila

študijsko ali osebno povezana. Vsem iz srca hvala. Nekaterim pa bi rada še posebej izrazila zahvalo in se jim za njihovo pomoč tudi na tak način oddolžila.

Mentorici, doc. dr. Vesni Leskošek in somentorju doc. dr. Ninu Rodetu, hvala za usmeritve in nasvete pri izdelavi naloge. Zahvalila bi se tudi staršem, sestri in fantu, ki so ves čas študija čutili z mano, občutili mojo odsotnost in me ob tem s potrpljenjem spremljali.

KAZALO

1.	Teoretični uvod.....	8
1.1.	Ustvarjanje realnosti.....	8
1.1.1.	Novinarska realnost.....	10
1.2.	Pravica do obveščanja.....	13
1.2.1.	Svoboda izražanja.....	14
1.3.	Kodeksi etičnih načel.....	16
1.3.1.	Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu.....	17
1.3.2.	Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije.....	17
1.3.3.	Kodeks slovenskih novinarjev.....	18
1.4.	Odnosi z javnostmi.....	20
1.4.1.	Krizne okoliščine.....	22
1.5.	Zgodbe novinarjev.....	24
1.5.1.	Sodobni televizijski diskurz.....	26
1.5.2.	Merila za objavo novinarskih zgodb.....	29
1.6.	Zgodbe v socialnem delu.....	33
1.7.	Nastop in govor v javnosti.....	37
1.8.	Socialno delo, javna podoba in mediji.....	41
2.	Problem.....	48
2.1.	Namen raziskave.....	48
3.	Metodologija.....	50
3.1.	Vrsta raziskave.....	50
3.2.	Merski instrumenti in viri podatkov.....	51
3.3.	Zbiranje podatkov.....	51
3.4.	Obdelava in analiza podatkov.....	52
4.	Rezultati.....	55
4.1.	Kronologije in opisi treh primerov.....	55
4.1.1.	Primer Koroška.....	55
4.1.1.1.	Kronologija dogodkov Koroške.....	55
4.1.1.2.	Povzetek kronologije Koroške.....	62
4.1.2.	Primer Sežana.....	72

4.1.2.1. Kronologija Sežane	72
4.1.2.2. Povzetek kronologije Sežane.....	75
4.1.3. Primer Moste	80
4.1.3.1. Kronologija Most	80
4.1.3.2. Povzetek kronologije Most.....	82
4.2. Poročanje medijev	84
4.2.1. Omenjanje služb ali strokovnih delavk in delavcev	87
4.2.1.1. Koroška	87
4.2.1.2. Sežana	91
4.2.1.3. Moste	94
4.2.2. Načini poročanja o strokovnem delu zaposelnih na centrih za socialno delo	96
4.2.2.1. Koroška	96
4.2.2.2. Sežana	100
4.2.2.3. Moste	103
4.2.3. Izkušnje z novinarji direktoric Centra za socialno delo Sežana in Centra za socialno delo Ravne na Koroškem	105
5. Razprava.....	107
6. Sklepi.....	111
7. Predlogi	113
8. Literatura	115
9. Povzetek	130
10. Priloge	132
10.1. Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu	132
10.2. Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije	137
10.3. Kodeks novinarjev slovenije	145
10.4. Načini poročanja o strokovnem delu:.....	150
10.4.1. Koroška	150
10.4.2. Sežana.....	159
10.4.3. Moste.....	164
10.5. Rešeni vprašalniki centra za socialno delo Sežana in Ravne na Koroškem.....	167

KAZALO GRAFOV

Graf 1 Število prispevkov v odstotkih, o primeru »koroške deklice« v dnevnoinformativnih oddajah na nacionalni in komercialni televiziji.....	88
Graf 2: Omenjanje socialnega dela, glede na vse objave v primeru »koroške deklice«, v dnevnoinformativnih oddajah, na komercialni televiziji.....	89
Graf 3: Omenjanje socialnega dela, glede na vse objave v primeru »koroške deklice«, v dnevnoinformativnih oddajah, na nacionalni televiziji.	90
Graf 4: Število prispevkov v odstotkih, o primeru Sežane, v dnevnoinformativnih oddajah, na nacionalni in komercialni televiziji.	91
Graf 5: Omenjanje socialnega dela glede na vse objave v primeru Sežane, v dnevnoinformativnih oddajah komercialne televizije.	92
Graf 6: Omenjanje socialnega dela glede na vse objave v primeru Sežane, v dnevnoinformativnih oddajah nacionalne televizije.....	93
Graf 7: Število prispevkov v odstotkih, o primeru Most, v dnevnoinformativnih oddajah na nacionalni in komercialni televiziji.	94
Graf 8: Omenjanje socialnega dela glede na vse objave v primeru Most, v dnevnoinformativnih oddajah na komercialni in nacionalni televiziji.	95
Graf 9: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na komercialni televiziji v primeru »koroške deklice«.	96
Graf 10: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na nacionalni televiziji, v primeru »koroške deklice«.	98
Graf 11: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj, o strokovnem delu zaposlenih na centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na komercialni televiziji, v primeru Sežane.....	100
Graf 12: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na nacionalni televiziji, v primeru Sežane.....	102

Graf 13: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj, o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na komercialni televiziji v primeru Most. 103

Graf 14: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj, o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na nacionalni televiziji v primeru Most. 104

KAZALO TABEL

Tabela 1: Delež omemb socialnega dela, glede na objave po datumih, v primeru »koroške deklice«..... 91

Tabela 2: Delež omemb socialnega dela, glede na objave po datumih, v primeru Sežane. 93

Tabela 3: Delež omemb socialnega dela, glede na objave po datumih v primeru Most. 95

Tabela 4: Delež negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb socialnega dela, po datumih v primeru »koroške deklice«. 99

Tabela 5: Delež negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb socialnega dela, po datumih, v primeru Sežane. 103

Tabela 6: Delež negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb socialnega dela, po datumih, v primeru Most. 105

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. USTVARJANJE REALNOSTI

»Vsakdanje življenje se prikazuje kot realnost, ko jo ljudje različno interpretirajo in ima zanje subjektivni pomen kohezivnega sveta« (Berger, Luckmann, 1988: 27)

Prevladujoča usmeritev, ki je vodila znanosti skozi celo 20. stoletje in je prisotna še danes, si je prizadevala, da bi lahko procese »zunanjega sveta« spoznali in opisali s čim večjo objektivnosjo. To pomeni, da bi lahko svet, ki ga znanstvenik in znanstvenica, opazovalec in opazovalka, raziskovalec in raziskovalka, želi spoznati in, ki ga opazuje, opiše takega kot obstaja »tam zunaj«, neodvisno od njega samega. Ta celotna objektivistična znanost temelji na osnovi idej, da je mogoče (in je tudi potrebno) o vsakem objektu preučevanja pridobiti spoznanja, ki so resnična. Resničnost namreč pomeni, da lastnosti predmetov in pojavov »tam zunaj« lahko opišemo, kakršni so sami po sebi, kot da mi, ki te predmete in pojave opazujemo, nismo prisotni. Opis postane tako resničen, če naša predstavitev in predstava objekta ustreza objektu, kakršen je in kakršen bi bil, če nas opazovalcev ne bi bilo. Da bi lahko v znanosti zagotovili objektivnost, so si znanstvenik in znanstvenica, opazovalec in opazovalka, raziskovalec in raziskovalka, prizadevali, da bi se z vedno bolj izpolnjenimi metodami raziskovanja približali objektivnosti in s tem tudi absolutni resnici, ki bi dala bolj popolnejše in obširnejše znanje. Objektivisti verjamejo, da dogajanje v okolju lahko interpretirajo tudi na linearen način, na način principa vzroka posledice. Štajduhar pa meni, da je to prepričanje v jasno razlikovanje med objektivnim in subjektivnim, posledica odraščanja v svetu, ki je ustvarjen na stališčih objektivizma. Pravi, da smo vzgojeni s predpostavko linearnih povezav, kar pomeni, da določen vzrok tvori določeno posledico. (Štajduhar 2010: 31, 32).

Vse do konca 1960-tih so zagovorniki objektivizma vztrajali pri temeljni objektivistični predpostavki, da ustrezno izurjen znanstvenik in znanstvenica lahko raziskuje proučevane sisteme neudeleženo, nepristransko, ter objektivno opisuje njihovo delovanje »takšno kot je«.

Vsak znak neuspešnosti objektivnega opazovalca, pa so razumeli kot neželeni vpliv raziskovalčeve »subjektivnosti«, ki se mu je treba izogniti (Šugman Bohinc 2010: 56).

Od petdesetih let prejšnjega stoletja (Štajduhar 2010: 35) se je skupina znanstvenikov začela ukvarjati z znanostjo, katere pogled na svet izhaja iz drugega zornega kota. Razvije se konstruktivizem, ki je nastal v sodelovanju z različnimi znanostmi: epistemologijo, psihologijo, kibernetiko, nevrobiologijo, fiziko, psihoterapijo in sociologijo.

Načelo konstruktivistov ni odkrivanje in obstoj resničnosti, do katere pridemo z neodvisnim opazovalcem (kot so poudarjali objektivisti). Pravijo, da resničnost ni nekaj, kar obstaja zunaj, neodvisno od nas, nekaj kar se lahko raziskuje in odkriva s čuti. Njihovo načelo je, da je resničnost nekaj, kar konstruiramo ljudje sami in nam mora omogočiti svoje želje in potrebe, ter da se v svetu znajdemo (Štajduhar 2010: 31).

Obstajajo različne konstruktivistične teorije, med katerimi so najpomembnejše: konstruktivizem kot smer v filozofiji matematike, edukacijski konstruktivizem, konstruktivizem v psihologiji, socialni konstruktivizem, socialni konstrukcionizem. Družbeni konstruktivizem temelji na predpostavki in konceptih, da je resničnost družbeno konstruirana. Velik poudarek daje na jezik kot medij, kjer skupnost subjektov konstruira svojo resničnost. Razumemo ga tudi kot kibernetiko tretjega reda (Štajduhar 2010: 39).

Gre za prehod od kibernetike opazovanih sistemov (objektivizma) do kibernetike opazujočih sistemov (Šugman Bohinc 2010: 57). S konstruktivizmom je tesno, zgodovinsko in teoretično povezana kibernetika. Kibernetiko bolj kot zgradba sistemov, zanima njihovo vedenje, vzorci njihovega delovanja. Epistemologijo kibernetike drugega reda se običajno označuje kot konstruktivizem, saj kibernetiki drugega reda v svoje opazovanje sistema vključujejo tudi sebe kot opazovalca. Od opazovalca, njegovega namena, ali cilja opazovanja je torej odvisno, kakšen je sistem in kako je definiran (Štajduhar 2010: 36).

Kibernetiki prvega in drugega reda, pa sledi tudi kibernetika tretjega reda. Šugman Bohinc (2010: 57) navaja temeljne predpostavke socialnega konstrukcionizma, ki ga mnogi avtorji povezujejo z imenom kibernetika tretjega reda:

- resničnosti so družbeno konstruirane in ne zgolj individualno ter družinsko,
- resničnosti so konstruirane s pomočjo jezika, kateri ni orodje za opisovanje ampak je resničnost,
- resničnosti so organizirane in se ohranjajo z naracijami. Ljudje namreč organiziramo svoje izkustvo na način zgodb, in
- ne obstajajo bistvene resnice. Ni splošnih, temeljnih, globokih, velikih resnic, ki bi veljale za vse ljudi, kontekste in kulture.

Pravi tudi (Šugman Bohinc 2010: 60), da so konstrukcionisti poudarili neskončni razvoj pomenov, ki se razvijajo v medsebojnih interakcijah. Ti pomeni niso vezani na posameznikov biološki organizem, niso ujeti v njegove možgane in niso nujno omejeni na konstruktivistično predstavo posameznikove stvarnosti. Razvoj konceptov je proces družbenega izvora.

Tako se realisti prepirajo o nepravilnostih svojega pogleda, vsak dokazuje svoje stališče, konstruktivisti pa verjamejo, da ne gre za vprašanje kdo ima prav, ampak kaj je nekdo izbral (Koredš 2004: 69, 70).

1.1.1. NOVINARSKA REALNOST

Za prikazovanje resnice je zadolženo tudi klasično novinarstvo, saj je njihova primarna vrednota prikazovanje resnice. Novinarstvo ima v množičnih medijih vlogo zagotavljanja poročil in analiz resničnih dogodkov. S svojimi besedili naj bi točno in nepristransko prikazali realnost, zunanjo stvarnost (Poler Kovačič 2004: 23).

Vendar pa posredovanje resničnosti (Košir 2003: 63) ne zmore noben medij, zato ni nevtralnih množičnih medijev, saj ni nevtralnih ljudi. Košir pravi, da človek ne premore sposobnosti, da bi posredovali resnico o resničnosti. Po njenih besedah gre vedno za interpretacijo stvarnosti, ki pa je odvisna od uredniškega koncepta množičnega občila, urednikovih navodil, novinarjevega nagnenja... vse to pa je vpeto v širši družbeni kontekst, ki da dogodkom pomen, o katerih mediji pripovedujejo svoje zgodbe. Pravi (2003: 63), da resnice v množičnih medijih torej ne bomo našli. Temu idealu se lahko novinarji le približajo z odgovornim, točnim in uravnoteženim preverjanjem dejstev, ali pa se od njega zelo oddaljijo, saj se »medijski dogodki ne zgodijo, ampak jih mediji naredijo« (Košir 2003: 199).

Podobno meni tudi Luthar (1998: 144), ki pravi, da novinarstva ne moremo razumeti kot zapisovanja realnosti, ter da je objektivnost in objektivna resnica le slepilo.

Košir (1988: 11) opozori še, da so novice oblikovane v različnih novinarskih žanrih, zato po njenem mnenju ne morejo preslikati stvarnosti, »ampak so sporočila o njenih različnih podobah« (Košir 1988: 11). Pravi, da gre tako za interpretacijo realnosti, saj novinarji o določenem dogodku poročajo, ali pa ne, ter da o tem dogodku poročajo to, kar so in tako, kot so (Košir 1988: 11).

Tudi Poler Kovačič pravi (2004: 7), da so novice družbeni in medijski konstrukt in so podobe, interpretacije, ki medijskim naslovnikom prikazuje »resnice« o »realnostih« – kot Resnico o Realnosti »tam zunaj«. Povzame misli K. Hall Jamiesina in Waldamna (2004: 27), ki novinarjevo razumevanje sveta opišeta s prisodobno objektivov. Perspektive izpostavljajo tisto, kar novinar vidi v danem trenutku. Iz tega izhaja novinarsko sporočilo, ki pa ga lahko ponazorimo s prisodobno okvirov: so strukture, na katerih so osnovane upodobitve, ki jih javnost vidi, sliši oziroma prebere: »Ti objektivni in okviri določajo vsebino novic, torej nenehno oblikujejo tisto, kar državljanji vedo, razumejo in verjamejo o svetu. Prisodobna okvira kot določene meje, ki nekaj vključuje in ostalo izključuje, opisuje način kako so informacije predelane in predstavljene v novinarskih besedilih; okvir zgodbe pa določa katere informacije bodo vsebovane in katere prezrte« (v Poler Kovačič 2007: 27).

Po mnenju Košir, Luthar in Poler mediji ne odsevajo družbene realnosti in njene resnice ter niso ogledalo družbe. Košir pravi, da mediji konstruirajo realnost. S konstruiranimi podobami o realnosti so med odločilnimi oblikovalci vrednot in življenjskih slogov. S stereotipi in klišeji opredeljujejo stališča ljudi. Zato imajo množična občila izjemen pomen, po njenem mnenju, danes celo prevladujočega (Košir 2003: 75).

Tudi Nick Davies v svoji knjigi *Zgodbe s ploščate zemlje*, opisuje odnos do resnice v novinarskih zgodbah. Sam je imel v novinarstvu dolgoletne izkušnje, vendar pa je hitro spoznal, da novinarjem pogosto ne uspe poročati resnice. Davies pravi (2011: 17), da je za vsak poklic značilna neka vrednota: za tesarje je značilna vrednota natančnost, za diplomate zvestoba, novinarska značilna vrednota pa je resnicoljubnost. Torej namen je povedati resnico. Meni, da je resnica smisel novinarskega poklica, saj je namen novinarskega poklica

iskanje resnice. Vendar pa na primerih razloži, kako je z iskanjem resnice in njenim prikazovanjem v praksi. Za primer bom povzela le enega od mnogih prikazanih in opisanih primerov – primer milenijskega hrošča. Opisuje namreč, kako so ob prelomu tisočletja (prehod iz leta 1999 v leto 2000) različni časopisi opozarjali na milenijskega hrošča in njegove posledice (da bo ob polnoči prišlo do zloma računalniških sistemov, razpada sistemov, ki bodo povzročili kaos ...). Prvi članek na to temo je bil objavljen že leta 1993, torej 7 let pred dogodkom. Na koncu se seveda ni zgodilo nič oziroma ljudje vemo zelo malo, kaj se je pravzaprav zgodilo. Novinarji namreč na to »ne-katastrofo« (kot dogodek poimenuje Davies) niso napisali nič. Iz zgodbe, ki je nastajala leta (in, ki se je širila po celem svetu, in tam, kjer na milenijskega hrošča niso bili pripravljene, je ameriško zunanje ministrstvo opozorilo svoje državljane, da je ogrožena njihova varnost in zdravje, če bodo potovali v te države) in se na koncu ni zgodilo nič, saj to ne bi bila nobena novica (Davies 2011: 14 - 16). Pravi da: »to pa res ni bila nobena novica! In zato tega ni nihče objavil« (Davies 2011: 16). Opozarja tudi, da so zgodbe videti resnične, so splošno sprejete kot take, čeprav so lažne in izkrivljene in bilo bi krivoversko, če bi se v njih podvomilo. Več milijonov ljudi se namreč zaveda, da ne smemo verjeti vsemu kar preberemo, vendar velikokrat tudi sami podležemo neresničnim razlagam (Davies 2011: 17, 18). Vse skupaj se torej v medijih začne z novico, ki ni popolnoma preverjena in je zato na nek način lahko tudi laž. To pa se v javnosti in medijih začne nenadoma širit (Davies 2011: 40).

Da so zgodbe tako neresnične je veliko dejavnikov, ki na to vplivajo. Eden od dejavnikov, zakaj novinarji ne poročajo resnice, je po njegovem mnenju ta, da je za prikaz stvarnosti, kateri se novinarji ne morejo upreti, vedno prekratek rok oddaje novic in zgodb, zato ne morejo svobodno brskati za toliko dokazi, kot bi si želeli in zaradi tega ne morejo prikazati »resnice« (Davies 2011: 8, 9). Veliki ameriški poročevalec David Broder je leta 1979, v govoru s Pulitzerjevim nagrajencem povedal, da bi ga veselilo, če bi se ljudi prijelo sporočilo, da je jutranji časopis zgolj pristranska, nepopolna, neizogibna, nekoliko netočna in popačena podoba dneva in stvari, ki so prišla novinarjem na ušesa. Čeprav se novinarji trudijo napake popraviti in odpraviti, so le-te posledica časovnega pritiska, ki omogoča, da ljudje dobijo časopis zopet naslednji dan, ob isti uri. Za konec je dejal, da časopis predstavlja vse, kar lahko novinarji zmorejo v enem dnevu, in da bi naslednji dan ljudje na prag hiš dobili časopis s popravljenimi in dopolnjenimi različico, tistega današnjega (Davies 2011: 56).

Drugi dejavnik, po Daviesu je, da novinarji, tako kot tudi njihovi viri informacij, ne poznajo resnice. Meni, da je nevednost novinarjev poraz medijev: »da večina novinarjev večino časa sploh ne ve, o čem pravzaprav pišejo. Morda njihove zgodbe držijo, morda pa tudi ne – celo tega ne vedo« (Davies 2011: 36).

»Potreba po resnici je v novem stoletju samo še večja kot je bila, saj je večja tudi verjetnost laži« (Davies 2011: 56).

Ne glede na to, da smo ljudje ozaveščeni o »pasteh« medijev in o njihovem prirejanju resnice, se ne namerno razdelimo na tiste, ki absolutno verjamejo vsemu kar mediji sporočajo in na tiste, ki sami odločijo katerim stvarjem bodo verjeli in katerim ne. Tako smo v vlogi javnosti in občinstva razdeljeni na objektiviste in konstruktiviste. Kljub temu, ali verjamemo ali ne, ali so novice lažne ali resnične, pa so novice in mediji pomemben element vsakdana ljudi, ter temelj svobodne demokratične družbe. Širjenje informacij v demokratični družbi omogoča razvoj, mediji kot taki, pa zagotavljajo spoštovanje človekovih pravic in svoboščin.

1.2. PRAVICA DO OBVEŠČANJA

V demokratični družbi se oblast običajno deli na tri veje oblasti: zakonodajno, izvršilno in sodno. Tem trem vejam oblasti pa lahko dodamo še četrto. Splichal pravi (2001: 33), da se zakonodajni, izvršilni in sodni veji oblasti pridruži tudi četrta veja oblasti – to so mediji. Značilnost četrte veje oblasti je, da daje prednost pojmu svobode tiska, ki je pravica posameznika za svobodo publiciranja in se nanaša na svobodo medijev od nadziranja in moč medijev za nadzorovanje drugih vej oblasti. Montesquiejeva doktrina pravi (v Splichal 2001: 32), da: svoboda ni možna, če niso področja oblasti strogo ločena. Zato naj bi četrto vejo oblasti predstavljali mediji.

Z izrazom četrta veja oblasti, ki je kot prisposodba »množičnim medijem«, napeljujejo, da so družbene funkcije medijev povezane z izvajanjem nadzora in oblasti v družbi (Splichal 2001: 32). Te mehanizmi nadzora pa so tudi elementi demokratične družbe in zagotavljanje odgovornosti. Če teh mehanizmov ni, ne moremo govoriti o demokratični družbi, zato so pravice množičnih občil pogosto jasne, zapisane in določene že v ustavi (Milosavljevič 2003:

79). »Dandanes je svoboda izražanja, ki vključuje tudi medijsko svobodo, sestavni del skorajda vsake moderne ustave« (Besednjak et al. 2008: 10).

1.2.1. SVOBODA IZRAŽANJA

Svoboda izražanja sodi v samo jedro demokratične ureditve države in za državljana predstavlja temeljni element osebnostnih pravic in političnih svoboščin. Svoboda izražanja je torej temelj svobodne demokratične družbe (Besednjak et al. 2008: 9). Z njo pa je tesno povezana tudi medijska svoboda, za katero Besednjak in drugi pravijo (2008: 9, 10), da pravzaprav iz nje izhaja medijska svoboda. V demokratičnih družbah mora imeti posameznik svobodo in možnost, da neovirano in brez strahu izrazi svoje mnenje, stališča, želje, zamisli, jih posreduje čim širšemu krogu ljudi, pri čemer pa ni deležen negativnih sankcij s strani nosilcev moči. To pa je mogoče doseči le z dobro razvitim sistemom množičnih občil. Pravijo še, da je z razvojem odprte in demokratične družbe povezan tudi razvoj in delovanje sredstev javnega obveščanja, se pravi medijev. Mediji v družbi predstavljajo mehanizem komunikacije med akterji z različnih družbenih področij.

Vsaka doba (Amalietti 2010: 208) ima namreč svojo obliko množičnega sporočanja in obveščanja. Naši predniki so v srednjem veku opozarjali na vpade turške vojske s kurjenjem kresov na vrhovih hribov, svoje čase pa je zvonjenje cerkvenih zvonov obveščalo celotno faro o vseh pomembnih dogodkih. Zadnjih sto let imamo radio, zadnjih petdeset pa televizijo, ki nas poleg časopisov in interneta dandanes nenehno obveščajo. Pomen medijev je zato zelo pomemben v vsakdanjem življenju, saj raziskave potrjujejo, da ne glede na to kje smo in kaj počnemo (smo v službi, ali v šoli) veliko časa preživimo z mediji (Anastasiasis, Weish 2006: 257).

Tudi Zakon o medijih iz leta 2006 v 6. členu pravi da: »Dejavnost medijev temelji na svobodi izražanja, nedotakljivosti in varstvu človekove osebnosti in dostojanstva, na svobodnem pretoku informacij in odprtosti medijev za različna mnenja, prepričanja in za raznolike vsebine, na avtonomnosti urednikov, novinarjev in drugih avtorjev pri ustvarjanju programskih vsebin v skladu s programskimi zasnovami in profesionalnimi kodeksi, ter na osebni odgovornosti novinarjev oziroma drugih avtorjev prispevkov in urednikov za posledice njihovega dela.« (Ur. l. 110/2006)

Poler Kovačič (2004: 11) pa navaja preambulo Kodeksa slovenskih novinarjev (2002), ki (med drugim) določa, da je prvo vodilo novinarjev čim boljše informirati javnost. Temelj delovanja sodobne družbe je namreč obveščanje javnosti, ki je poleg tega tudi pogoj za delovanje demokratičnega sistema. Tudi Munchenska deklaracija govori o dolžnostih in pravicah novinarjev, ki jo je sprejela Slovenija, v preambuli pa pravi, da je odgovornost novinarja do javnosti nad katerokoli drugo odgovornostjo. »Pravica do obveščanja, svobode izražanja in kritike, je ena od temeljnih svoboščin človeškega bitja. Novinarski poklic namreč uresničuje temeljno človekovo pravico biti informiran in informirati« (Košir 2003: 109). Zato je usmerjeno:

- na naslovnika, ki mu sporoča informacije;
- črpa od ljudi, ki so viri novinarskih informacij;
- posamezniki in skupine so kreatorji dogodkov in glavni nosilci predmetov novinarskega upovedovanja (Košir 2003: 109).

Poleg preambule Kodeksa slovenskih novinarjev, Poler Kovačič (2004: 8) navaja tudi zapis Resolucije st. 1003 parlamentarne skupščine Sveta Evrope o novinarski Etiki, kjer je zapisano, da je obveščanje v demokratičnem življenju nepogrešljivo, saj demokracija ne bi bila mogoča, če državljani ne bi imeli na voljo potrebnih informacij o javnih zadevah, ki jim jih nudijo mediji. Poleg obveščanja pa je tudi klasično novinarstvo tisto, ki temelji na principih demokracije in državljanskih pravic.

Iz zakona, preambule Kodeksa slovenskih novinarjev in Munchenske deklaracije, lahko povzamemo, da demokratična država mora zagotoviti širjenje informacij javnosti, da je ta čimbolj informirana in obveščena.

Milosavljevič pravi, »da pomen množičnih občil in delo novinarjev temeljita na principu javnosti. Tudi kadar občila in novinarji posegajo na nejavno področje, predvsem na področje zasebnosti posameznikov, ali tajnih dokumentov, ki naj bi ostali skriti očem širšega občinstva, to počno pod maksimo: »Javnost ima pravico zvedeti« (Milosavljevič 2003: 79).

Ključni element demokratičnosti predstavlja torej svoboda komuniciranja. »Omogoča nam prost pretok informacij, ki so v obliki idej, mnenj, predlogov in zadevajo celoten spekter področij in vidikov družbenega življenja« (Besednjak et al. 2008: 10, 11).

Kljub temu, da je pravica do obveščanja in informiranja temeljna človekova pravica in pomemben element demokratične države, morajo novinarji in sporočevalci novic javnega značaja upoštevati nekatera pravila. Ta pravila niso zapisana in določena samo z zakonom, ampak se dotikajo etičnih vprašanj in ščitijo tako posameznike (kot občinstvo) in novinarje. Tako kot v kodeksu etike socialnih delavk in delavcev Slovenije in kodeksu etičnih načel v socialnem varstvu, kjer so zapisane smernice in določila, kako ravnati v primeru komunikacije z javnostjo (da ne bi ogrozili uporabnikov), imajo zapisane smernice tudi novinarji v kodeksu novinarjev Slovenije.

1.3. KODEKSI ETIČNIH NAČEL

Skupnega etičnega kodeksa novinarjev ni, ne na nacionalni ne na mednarodni ravni (Poler Kovačič 2011: 80). Kljub temu, se najdejo podobnosti med kodeksi. Poler Kovačič navaja (2011: 80) primerjavo Hafeza (2002), ki kaže na to, da obstajajo skupne točke Evropskih, Azijskih in Islamskih etičnih kodeksov, kjer sta osrednji vrednosti novinarstva resnicoljubnost in objektivnost. Poleg Hafezove raziskave, omeni tudi Prestonovo, ki je pokazala (podobno kot Hafezova), da novinarji v enajstih državah največjo pomembnost pripisujejo nepristranskosti, uravnoteženosti, poštenosti, točnosti in iskanju resnice (Preston 2009:44 v Poler Kovačič 2011: 80).

Prvi Kodeks slovenskih novinarjev je bil sprejet leta 1991, ki je za novinarjevo temeljno obveznost smatral »resnično in neponarejeno obveščanje javnosti« (Društvo novinarjev Slovenije 2002, dop. 2006, v Poler Kovačič 2011: 81). Kodeks Društva novinarjev Slovenije se je dopolnjeval leta 2002 in 2006, leta 2010 pa so v Ankaranu sprejeli nov kodeks, Kodeks novinarjev Slovenije, ki sta ga sprejela Društvo novinarjev Slovenije in Sindikat novinarjev Slovenije (Poler Kovačič 2011: 82). Poler Kovačič tako meni, da »etični kodeks velja za enega od ključnih elementov pravih profesij« (Poler Kovačič 2011: 80).

Tudi Poštrak in Milošević Arnold pravita (2003: 80 - 99), da je etika ena izmed najpomembnejših temeljnih prvin socialnega dela in eden bistvenih pogojev za profesionalnost. Osnova praktičnega dela socialnih delavcev in delavk, je Kodeks etike, ki ga je sprejelo Društvo socialnih delavcev in delavk. Etični kodeks izraža vrednote, pravila in norme profesije, ki usmerjajo vedenje njenih članov. Norme kodeksa so tiste vrednote, ki si jih profesionalci izberejo za temeljne pri svojem ravnanju. Kodeks je namenjen usmerjanju socialnih delavcev in delavk, pri opravljanju njihovih vsakodnevnih, profesionalnih vlog. »Zavezuje jih k odgovornosti v odnosu do uporabnikov in do njihovih problemov, h kvaliteti v odnosih z drugimi ljudmi, pa tudi k skrbi za splošno blaginjo vseh državljanov« (Poštrak, Milošević Arnold 2003: 80).

Pri komunikaciji z javnostjo, morajo socialni delavci upoštevati Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (2002) in Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije. (2006).

1.3.1. KODEKS ETIČNIH NAČEL V SOCIALNEM VARSTVU

Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (glej prilogo 10.1.), obravnava komunikacijo z javnostjo v 13. členu. Pravi, da morajo delavke in delavci v socialnem varstvu varovati posameznika in družino pred neustreznim obravnavanjem, razlaganjem in možnimi zlorabami v medijih. Potrebno je zaščititi zasebnost posameznika ali družine, ter omogočiti nemoten potek pomoči. Dvanajsti in šestnajsti člen pa se ne nanašata direktno na delo z javnostmi ali mediji, ampak na varovanje podatkov posameznika, ter s tem na ohranjanje posameznikovega dostojanstva, zasebnosti in avtonomije (Ur. l. RS, št. 59/2002).

1.3.2. KODEKS ETIKE SOCIALNIH DELAVK IN DELAVCEV SLOVENIJE

Tudi Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (glej prilogo 10.2.) govori o varovanju osebnih podatkov uporabnikov na splošno in pred javnostjo. V 13., 14. in 15. členu kodeks navaja, da mora socialna delavka/delavec spoštovati zasebnost vsakega uporabnika in zagotoviti tajnost vseh informacij. To velja tudi za bivše uporabnike in tudi takrat, ko socialni delavec/delavka preneha opravljati svoj poklic. Te zbrane zasebne podatke lahko socialna delavka/delavec uporabi samo v skladu z namenom, s katerim so bili podatki izbrani. Informacije o uporabnikih pa lahko posreduje drugim le, če ve, zakaj bodo uporabljeni, kadar

iz teh podatkov ne morejo drugi razbrati ali ugotoviti identiteto uporabnika. Poleg varovanja osebnih podatkov uporabnika, pa je v kodeksu opisano tudi, kako naj socialne delavke in delavci ravnajo v odnosu do širšega družbenega okolja. 28. člen pravi, da se je potrebno zavzemati za uspešnost in učinkovitost dela, ter večjo dostopnost socialnih storitev. Tak pristop pa naj bo izražen tako pri samem delu z uporabniki, kot tudi v stikih s širšo strokovno ter laično javnostjo.

1.3.3. KODEKS SLOVENSКИH NOVINARJEV

Milosavljevič v svojem članku, *Moč in odgovornost*, pravi, da so množična občila del demokratičnega in s tem tudi političnega procesa. Politiki in politični sistem ima, po njegovem prepričanju, pogosto ravno nasprotno namene in interese, kot jih imajo občila, zato lahko kritična občila s sprejemanjem ustrezne zakonodaje onemogoči ali celo utiša (Milosavljevič 2003: 80). Zaradi tega pravi, da je pomembno, da se meje novinarstva in občil z zakoni ne prestopi, ter da novinarji, lastniki, uredniki in javnost samostojno določijo in uredijo ključna etična vprašanja. Meni, da je zato, ker novinarski poklic lahko opravlja kdorkoli (neglede na zahteve po akademski izobrazbi), potrebno vzpostavljanje različnih oblik samoregulacije. Med dejavnike samoregulacije sodi tudi novinarski kodeks. V Sloveniji je lahko prizadetima stranema, profesionalcem in občinstvu, v pomoč Zakon o medijih, Zakon o RTV Slovenija, kodeks Društva novinarjev Slovenije, Kodeks novinarjev RTV Slovenija in kodeks novinarjev Slovenije. Ker je medijski svet oblika samoregulacije in ne oblika samocenzure, pravi, da se med novinarji, uredniki, lastniki in javnostjo po dogovoru oblikujejo pravila, s katerimi preprečujejo državi, da bi se vmešavala v medijsko neodvisnost. Poleg preprečevanja vmešavanja države s pravili, pa omogočajo tudi prizadetim posameznikom, ustanovam ali samim novinarjem, da pridejo do dogovora, opravičila ali popravka, na enostavnejši, hitrejši in cenejši, kot če bi to želeli doseči na sodišču. Pravila in določila v kodeksu, novinarje pravno ne zavezujejo in so usmeritev ter zaveza novinarjev in drugih ustvarjalcev vsebin, ki so objavljene v slovenskih medijih. Državi preprečujejo pretirano poseganje v delo novinarjev in s tem ohranjajo svobodo tiska. Kodeks skrbi za vire informacij, naslovnike (bralec, poslušalec, gledalec) in novinarje same. Veliko pozornosti posveča tudi zaščiti naslovnikov in njihovi pravici do resnice informacij in hkrati do transparentnega delovanja novinarja. Kodeks poskrbi tudi za zbiranje podatkov, ki so manj upravičeni ali celo neupravičeni oziroma nedovoljeni, kadar gre za navadne, nejavne osebe.

Zbiranje podatkov za »navadnega« človeka, ki se v množičnih občilih ne pojavlja vsak dan in s postopki novinarstva ponavadi ni (dobro) seznanjen (Milosavljevič 2003: 79, 80)

Poleg Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu in Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije tudi Kodeks novinarjev Slovenije (priloga 10.3.) v določenih okoliščinah, varuje osebne podatke in podatke navadnega človeka nasploh. Poleg Kodeksa novinarjev Slovenije, obstajajo še drugi, kot so na primer Kodeks novinarjev RTV Slovenije, Kodeks združenja poklicnih novinarjev ... V svoji nalogi se bom sklicevala na Kodeks novinarjev Slovenije, saj je ta kodeks tisti, na katerega se sklicuje tudi Častno razsodišče novinarjev (NČR) (priloga 10.3.).

V njem so pomembni členi, ki ščitijo predvsem navadne posameznike (mladoletnike, nejavne osebe, pripadnike raznih manjšin in druge »šibkejše« akterje v družbi in s tem pri potencialni medijski obravnavi). V prvem členu tako pravi, da mora novinar zbirati in preverjati točne informacije, napake pa mora priznati in popraviti. Če pride do napake, NČR presoja, ali je prišlo do kršitve kodeksa ali ne. Kodeks omogoča (osmi člen), da se lahko posamezniku zagotovi anonimnost in je novinar dolžan spoštovati ta dogovor o anonimnosti. Sedemnajsti člen določa, da novinar spoštuje posameznikovo zasebnost in se izogiba senzacionalističnemu in neupravičenemu razkrievanju zasebnosti v javnosti, razen če za to razkrivanje zasebnosti obstaja javni interes. Zavedati se mora, da z zbiranjem in objavo takšnih informacij, lahko škodi posameznikom, ki niso vajeni medijske in javne pozornosti. Sedemnajsti člen je eden od izjem: pri uporabi izjem, ki jih dopuščajo 13., 14. in 17. člen in posegajo v pravice drugih, mora novinar pridobiti tudi mnenje odgovornega urednika.

Osemnajsti člen se nanaša na področje pravosodja in je potrebno upoštevati, da ni kriv nihče, dokler ni pravnomočno obsojen. Zato mora biti novinar pazljiv pri poročanju v takšnih primerih, objavi imen, slik storilcev ali žrtev. V devetnajstem členu, pa kodeks določa posebno pazljivost pri poročanju o otrocih in mladoletnih osebah, ki jih je doletela tragedija ali nesreča. Obzirni morajo biti pri zbiranju informacij, poročanju in objavljanju fotografij. Ta obzirnost pa se ne nanaša samo na otroke in mladoletne, ampak tudi na osebe z motnjami v telesnem in duševnem zdravju, ter na druge huje prizadete ali bolne osebe. Kodeks v dvajsetem členu obvezuje tudi, da se mora novinar izogibati spolnim, rasnim, verskim, etičnim, geografskim stereotipom ali stereotipom povezanih s spolnimi nagnjenji, videzom in

socialnim položajem. V dvaindvajsetem členu pa narekuje, da novinar ne sme izdati identitete žrtev spolnih zlorab, družinskih tragedij in zato ne sme objaviti materiala, ki bi identiteto posameznika lahko razkril. Identiteta se lahko razkrije v soglasju z žrtvijo. Tudi o primeru samomora in poskusa samomora, se identiteta osebe, ki je to storila navaja le, če zato obstaja javni interes. Poleg tega novinar o dogodku poroča, če to narekuje javni interes (triindvajseti člen). Vzroke in okoliščine navaja previdno, ter ne navaja metode in kraj dejanja (Etični kodeks novinarjev Slovenije).

V vseh naštetih kodeksih se člani, v povezavi z javnostmi, navezujejo predvsem na to, da se zaščitijo posameznike pred javnostjo. Da se zaščitijo njihova identiteta in posledično tudi ugled v javnosti. Tudi organizacije morajo skrbeti za svoj ugled v javnosti in se pred njimi zaščititi. Zato je pomembno, da imajo urejene odnose z javnostmi, ki pomagajo predvsem pri samem razumevanju med organizacijo in javnostmi.

1.4. ODNOSI Z JAVNOSTMI

Ljudje imamo odnose z družino, sosedi, prijatelji, sodelavci ... zaradi vseh teh različnih odnosov imamo tudi potrebo po komuniciranju, kar potrebujemo, da lahko usklajujemo svoje vedenje z ljudmi, na katere učinkujemo in kateri učinkujejo na nas. »Tako kot ljudje, pa morajo tudi organizacije komunicirati med sabo, saj na tem svetu niso same« (Hunt, Grunig 1995: 5). Z drugimi besedami lahko povemo, da organizacije potrebujejo odnose z javnostmi, ker imajo do njih razmerja (do različnih javnosti), eden glavnih ciljev pa je doseganje razumevanja med javnostmi in organizacijo (Hunt, Grunig 1995: 5).

Po besedah Verčič, Zavrl in Rijavec (2002: 59) je osnovno etično navodilo, s področja odnosov z javnostmi: »Ne načrtuj ničesar, o čemer nisi pripravljen brati v jutrišnjih časopisih.« Pravijo, da se v tem se skriva največja vrednost odnosov z javnostmi, saj organizacije javnosti prinašajo pogled organizacije od zunaj, tako kot jo vidijo novinarji in posledično (preko poročil), tudi njihovi bralci, gledalci in poslušalci (Verčič et al. 2002: 59, 60).

V organizaciji lahko odgovornost za odnose z javnostmi prevzame vodstvo organizacije, s čimer se odloči, da bo vse naloge na področju odnosov z mediji opravljalo samo, lahko pa naloge zaupa tudi drugim: posamezniku, oddelku ali službi, ki sicer primarno počne nekaj drugega, ali pa ustanovi poseben oddelek ali službo, ki se bo ukvarjala izključno ali predvsem z upravljanjem odnosov z mediji (Verčič et al. 2002: 26).

Ne glede na to, kdo je zadolžen v organizaciji za odnose z javnostmi, mora upoštevati tri osnovne načine dela:

- odzivnega (reaktivnega): Pomeni, da skrbijo za pravočasno in kakovostno odgovarjanje na novinarska vprašanja in poizvedovanja;
- strateškega (proaktivnega): skrbi za primernost našega nastopa v medijih;
- kriznega: krizni odnosi z mediji so pomembni, ko pride do kriznih okoliščinah in morajo biti v naprej pripravljene (Verčič et al. 2002: 63).

Theaker (2004: 10) pravi, da so odnosi z javnostmi načrtovano in trajno prizadevanje za uveljavitev, ohranjanje ugleda in razumevanje med organizacijo in njenimi javnostmi. Večina organizacij, ki dela na tem področju, si prizadeva zagotoviti, da javnosti dobijo pravilen vpogled v organizacijo, tudi če njenega početja javnosti ne odobravajo. »Odnosi z javnostmi so panoga, ki se ukvarja z ugledom organizacij (ali izdelkov, storitev oziroma posameznikov), s ciljem doseči razumevanje in podporo zanje« (Theaker 2004: 13).

»Upravljanje odnosov z mediji skrbi za prost pretok pomembnih informacij. Kot stroka zato lahko deluje samo v demokratičnih državah« (Verčič et al. 2002: 31). Za prost pretok informacij pa poskrbijo novinarji. Za novinarsko dejavnost in poklic je značilno zbiranje in oblikovanje informacij o dejstvih in mnenjih. Kot pravi Poler Kovačič (2011: 62) novinarski sporočevalni proces vsebuje: zbiranje informacij, izbor informacij in tvorjenje novinarskega sporočila. Zato je tudi novinarje (Verčič et al. 2002: 29) potrebno obravnavati kot javnost. Organizacija jih mora razumeti, se truditi, da so v dobrih odnosih, biti spoštljivi, korektni, skratka profesionalni, saj imajo pravico do upravljanja svojega poklica. Njihova temeljna dolžnost je resnicoljubnost, temeljna pravica pa dostop do informacij. »Obravnavanje novinarjev kot brezimne množice medijskih uradnikov, ki naj slepo prenašajo naša sporočila, je napačno in neumno« (Verčič et al. 2002: 29).

1.4.1. KRIZNE OKOLIŠČINE

O komuniciranju govorimo takrat, ko ima informacija za posameznika neko simbolično vrednost. To pomeni, da se na nekaj nanaša in da ima zanj določen pomen. O množičnem komuniciranju pa govorimo kadar gre za komunikacijo med enim pošiljateljem in več prejemniki (vendar ne nujno hkrati). Tako komuniciranje poteka preko radia, televizije, revij, interneta in je javno dostopno. S tako vrsto komunikacije pa se srečamo tudi v kriznih situacijah. (Malešič et al. 2006: 10)

O socialnem delu se piše tudi ob posameznih tragičnih primerih (Rapoša Tanjšek 1996:445), kar lahko štejemo med krizne okoliščine. Jernejčič (2007: 137), pravi, da o krizi govorimo takrat, kadar zadeve ne potekajo po načrtu in so priljubljene za medije, saj se poročanje o njih dobro prodaja in bere, organizaciji pa prinesejo veliko neželene pozornosti. Za organizacije je kriza tista okoliščina, zaradi katere organizacija ne more normalno delovati (Novak et al. 2000: 34). Enako kot Jernejčič, tudi Novak s sodelavci (2000: 34) omenijo neželjeno pozornost. Pravijo, da se krizne okoliščine pogosto povezujejo s slabo publiciteto, kjer negativno in nenaklonjeno poročanje v medijih škoduje organizaciji bolj kot škoda, ki je nastala zaradi same krize. Nastop v neprijetnih, kriznih situacijah Bradeško primerja (2010: 210-121) z blagajničarkami v trgovini, in pravi kolikokrat so »krive« na primer za neustrezno založenost trgovine. Nastopajoči so, tako kot blagajničarka, prvi na bojni črti in puščice najprej priletijo vanj (neglede na krivdo). Kljub temu pa pravi, da je v takšnih primerih potrebno narediti največ, kar se le da in zmore, ter se pokaže skrb za nastalo situacijo. Novak in sodelavci pravijo (2000: 43), da so mediji namreč tisti, ki izberejo in določijo, katere dogodke bodo obravnavali kot krizne in s svojim poročanjem najbolj oblikujejo ugled organizacij in predstavijo ljudi o organizacijah. Zaradi želje po večjem dobičku mediji te krizne dogodke odkrivajo ali pa celo prežijo na njih, da jih lahko javnosti predstavijo kot veliko »senzacijo«.

Da se krizne okoliščine in situacije lahko obvladuje, Jernejčič in Verčič, Zavrl, Rijavec (2002: 63) opozarjajo na vnaprej pripravljene strategije, ki pomagajo pri hitrejšem reagiranju v kriznih situacijah. Pravijo, da morajo biti krizni odnosi z mediji, v organizaciji, vnaprej pripravljene. Tako kot Novak s sodelavci in Jernejčič, tudi oni menijo, da so krize namreč tiste, ki pritegnejo dosti večjo pozornost, kot jo je organizacija sicer deležna, in za medije

postanejo organizacije zanimive takrat, ko si tega najmanj želijo. Pravijo, da v kriznih okoliščinah čas teče drugače, vsem se zelo mudi in nihče nima časa pripravljati predstavitvenega in razlagalnega gradiva za novinarje, kljub temu, da o organizaciji poročajo novinarji, ki so se morda z njo srečali prvič. Tako se z organizacijo srečajo prvič v kriznih okoliščinah, ko se vsem mudi, ko ni nikogar, ki bi želel odgovarjati na njihova vprašanja ter jim razložil osnove same organizacije. Zaradi tega je pomembno, da ima organizacija vnaprej pripravljeno gradivo. Poudarijo tudi, da so krizne okoliščine zelo stresne, utrudljive, zato je marsikdo bolj občutljiv kot sicer in izgubi živce. Svoj stres znese lahko nad tistimi, ki so dogodku najbližje, in prav pogosto so to novinarji (Verčič et al. 2002: 120, 121).

Tudi Jernejčič pravi, da je vsaka krizna situacija drugačna, skupno vsem pa je splošen preplah, zmešnjava, panika, moteni delovni procesi in velik medijski pritisk, nenadnost, negotovost ... Zaradi tega meni, da je potrebno, da imajo podjetja izdelan pregleden in kratek krizni komunikacijski načrt, da lahko v kriznih situacijah odreagirajo hitro, natančno in mirno. Za obvladovanje kriznih situacij, pravi, da je najpomembnejša dejavnost krizno komuniciranje. To poteka med samo krizo in tudi po njej, ko je že mimo (Jernejčič 2007: 138-140). Zato je izredno pomembno, da organizacija posreduje v čimkrajšem času vsaj temeljne podatke ali pojasne, zakaj ne more dati več informacij. Najpomembnejših je prvih 24 ur od nastanka krize, zato je odzivni čas še kako pomemben. Če se izjave ne da, pride do informacijske praznine. Ta sproža govorice in špekulacije, zato je beseda »ne komentiram« slaba izjava z negativnim prizvokom. Vzbuja dvome, da se nekaj prikriva, daje prednost novinarjem ali nasprotni strani. Če se kriznih situacij ne komentira, je potrebno vsaj razložiti zakaj ne (Jernejčič 2007: 32).

Podjetje mora v krizi:

1. Reagirati takoj (hitro, vendar ne površno);
2. Odgovarjati na glavna vprašanja medijev:
kdo, kaj, kdaj, kje, kako in zakaj;
3. Izraziti obžalovanje ali pripravljenost za odpravo posledic;
4. Biti natančno (vendar usklajeno z drugimi vpletenimi);
5. Ostati mirno, vendar ne pasivno (Bogdanovski 2006: 12 v Jernejčič 2007: 140).

Ukrepi, ki jih mora, po besedah Jernejčič, organizacija izpolniti v prvih 24 urah:

1. Direktor (z upravo) obišče kraj dogodka;
2. Odgovori na kjučna novinarska vprašanja;
3. Pokaže sočutje in obžalovanje;
4. Pokaže trdno namero za reševanje nastalega položaja;
5. Zapolni informacijsko praznino oziroma ne dovoli, da nastanejo špekulacije (odzovite se na govornice in ne dovolite, da so močnejše);
6. Pozorno pripravi enako zgodbo za javnost (Jernejčič 2007: 141).

»Raziskovalci ugotavljajo, da imajo množični mediji v procesu kriznega upravljanja vse večjo vlogo, saj vplivajo tako na pogled javnosti na krizni dogodek, kot tudi na krizno upravljanje, ki jo izvajajo oblasti« (Malešič et al. 2006: 10). Krizne situacije je tako skoraj nemogoče preprečiti. Novinarji so na krize bolj pozorni in lahko tudi iz male novičke naredijo veliko krizo. Ustvarjajo zgodbe, ki bodo čimbolj zanimive za bralce, poslušalce ali gledalce. Ponavadi pa so ravno krizne situacije tiste, ki sodijo v spekter bolj »zanimivih« in senzacionalnih zgodb.

1.5. ZGODBE NOVINARJEV

Za novinarsko dejavnost je značilno zbiranje, selekcioniranje, obdelovanje in podajanje informacij preko množičnih občil. Rezultat novinarjev pa so specifična besedila, katerih namen je, da sporočajo o aktualnih dogodkih (družbeno konstruirane) stvarnosti tako, kakor so se ti dogodki zgodili: z določitvijo kraja, časa, nosilca dogajanja (Košir 2003: 108). Novinarji zgodbe oblikujejo za javnost, zato ji posredujejo informacije in mnenja. (Košir 2003: 61).

Definicijo množičnih občil ali medijev, Košir v knjigi, *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*, povzame po Splichal (1981: 117), ki jih opredeli, kot »sredstva (posredniki, kanali), ki kvantitativno omogočajo povečanje obsega produkcije (običajno posredovanja, razširjanja) sporočil, torej razširjajo krog sočasno komunicirajočih s premagovanjem časovne in

prostorske destinacije med ljudmi« (Košir 1988: 14). Njihove osnovne funkcije pa so: informirati, oblikovati javno mnenje, vzgajati in zabavati.

V Zakonu v medijih, medij opredelijo, kot oblika množičnega komuniciranja, katere glavni namen je dnevno ali periodično ustvarjanje in razširjanje uredniško oblikovanih medijskih vsebin, ki se posredujejo širšemu občinstvu z namenom obveščanja in zadovoljevanja kulturnih, izobraževalnih ter drugih potreb javnosti in so v pisni, zvočni in/ali slikovni obliki dostopne javnosti na kateri koli način in na kateri koli napravi ali nosilcu. Mediji so zlasti časopisi in revije, radijski in televizijski programi, radii in videi na zahtevo, elektronske publikacije in druge oblike dnevnega ali periodičnega objavljanja uredniško oblikovanih medijskih vsebin, ki ustrezajo definiciji medija iz prejšnjega stavka. (Ur. l. RS 35/2001)

Novinar mora javnosti v svoji zgodbi, tako kot nekoč, odgovoriti na osnovna novinarska vprašanja: kdo, kje, kdaj, kako in zakaj (Jernejčič 2007: 28). Tudi Jernejčič (tako kot Košir) trdi, da je poslanstvo medijev to, da najprej poroča in obvešča javnost o dogajanju in dogodkih. Vendar pa zaradi množice informacij javnost zanimajo le še izjemno atraktivni in šokantni dogodki, poleg tega, javnost pogosto pritegne senzacionalistično poročanje. To pomeni, da morajo novinarji poleg privlačne teme imeti tudi zanimive sogovornike in od njih dobiti privlačne izjave (Jernejčič 2007: 22).

Davies pravi (2011: 163), da je v današnjem času javnost tista, ki odloča o čem bodo novinarji poročali. Tako kot Jernejčič, tudi on opozori, da novinarji iščejo senzacionalne zgodbe, takšne, ki bralca spravijo v bes.

Laban Vesna, v knjigi *Osnove televizijskega poročanja* (2007: 117), loči med:

- televizijskim novinarskim diskurzom, ki ga razumemo kot način sestavljanja vsebine televizijskega novinarskega besedila, ter med
- televizijskimi novinarskimi žanri, ki pa so načini delovanja, na katerega je vsebina televizijskega novinarskega besedila sporočena gledalcem.

Televizijska vest, televizijsko poročilo, televizijska izjava, televizijska anketa, televizijski intervju, televizijski pregledni prispevek, televizijska reportaža in televizijska zgodba, vse to

so žanrske značilnosti televizijskega novinarskega diskurza, ki se pojavljajo v dnevnoinformativnih oddajah, tako na nacionalni, kot tudi komercialni televiziji (Laban 2007: 118). Prvine televizijskih novinarskih žanrov pa so začele prehajati v druge, zato so nastali novi, mešani žanri. Spremenila se je struktura in način televizijskih besedil.

1.5.1. SODOBNI TELEVIZIJSKI DISKURZ

Do »mešanja« televizijskih žanrov je prišlo skozi leta zaradi različnih dejavnikov (prilagajanje razvoju novih komunikacijskih tehnologij, iskanje bolj zanimivih in dinamičnih tem s strani novinarjev ...). To se kaže v sodobnem televizijskem diskurzu v narativizaciji, personifikaciji, pojavu informativnega razvedrila, verbalni in vizualni dramatizaciji ter v neločevanju med mnenji in dejstvi (Laban 2007: 187).

- Doslej prevladujoči poročevalski diskurz se tako spreminja v lahkotno pripovedovanje zgodb, v kombinaciji opisovalne in pripovedovalne oblike, televizija pa (p)ostaja osrednji pripovedovalec zgodb v sodobni družbi (Kozloff 2000: 67 v Laban 2007: 171). Laban je mnenja, da je glavna strategija sodobnega televizijskega novinarstva emocionalno vključevanje gledalca. Novinarji z narativizacijo, pripovedovanjem zgodb ustvarjajo različna razpoloženja, napeta pričakovanja, razburjenje in spore. Zaradi narativizacije Mc-Queen (1998: 113, 114 v Laban 2007: 171) primerja televizijska novinarska besedila z limonadnicami ali epskimi pripovedmi. Pravi, da novinarska besedila vsebujejo ključne osebe, ki jih prepoznamo preko njihove družbene vloge, zanimivo osrednje vprašanje, nepričakovan zaplet in na koncu preobrat. Zaključek zgodbe pa ne prinese rešitve, spor ostane nerazrešen in predvideno je ponovno rušenje nestabilnega ravnovesja. Laban meni, da je moč televizijske naracije veliko večja, saj je poleg same pripovedi vanjo vključena tudi slika in zvok, ki skupaj tvorijo celoto in imata na gledalca še večji učinek. Omeni tudi ugotovitve raziskave, ki so jo ugotovile A. Lang, D Potter in M. E. Grabe (2003:116), da so novinarska besedila, ki so zgrajena kot pripovedi, za gledalce bolj zanimiva, od drugih besedil pa so lažje razumljiva in bolj si jih ljudje zapomnijo (Laban 2007: 171, 172). Narativizacije novinarstva pa ne omenja samo Laban ampak tudi Milosavljevič. Pravi, »da izstopajo novinarske naracije v obliki novinarskih zgodb« (Milosavljevič 2003: 12). Glavni razlog za to pa je množična razširjenost in dostopnost v katerem se

pojavnjajo (časnik ali revija, radio ali televizija). Pravi, da ne samo zabavna, ampak tudi informativna medijska ponudba, zahteva čimvečjo atraktivnost, da ji posameznik nameni čas in da na ta način dobi njegovo pozornost. Poleg tega, pa ima vedno večjo vlogo tudi vizualizacija občil, kar pomeni, da ni samo vsebina tista, ki mora pritegniti posameznikovo pozornost, ampak tudi slika. Pravi, da novinarski izdelki (članki in oddaje) zahtevajo privlačnost. Uporabnika občil je potrebno postaviti v središče samega dogajanja, zgodbe in napetosti. Bralca in poslušalca je po njegovem mnenju potrebno pritegniti z zabavo, zanimivostmi in nečem napetim. Uredniki maksimizirajo dobiček in občinstvo tako, da ustvarjajo čimboljše zgodbe z željo po predstavitvi kompleksnih družbenih problemov, vprašanj in razprav, na čim bolj razumljiv in atraktiven način. To naj bi bilo sredstvo za uspešno in zanimivo predstavitev problematike čimvečjemu številu ljudi (Milosavljevič 2003: 12, 13). »Televizijski novinarji za ubesedovanje abstraktnih tem, iščejo osebe ali družine, ki so tipična ilustracija tematike ter jih s pomočjo govora, zvoka in slike predstavijo kot zgodbo« (Laban 2007: 187).

- Poročevalski novinarski diskurz vsebuje tudi personifikacijo. Gre za način upovedovanja dogodkov, v televizijskem novinarstvu, ki s pomočjo ganljivih pripovedi ljudi in njihovih občutkov pritegne pozornost gledalcev. Čustva in slika nadomestijo abstraktne koncepte brez vizualnih podob. Sporočilo se gledalcu na ta način usede v spomin (Goodman in Manners 1997: 56 v Laban 2007: 174). Laban meni, »da tudi slovenski televizijski ustvarjalci osredotočanje na zanimive teme in prikazovanje težav običajnih ljudi poudarjajo kot prednost svojih oddaj« (Laban 2007: 174). Zato se lahko zgodi, da takšno novinarsko upovedovanje (z ilustriranimi primeri) zoži temo na zasebno področje in poudarjanje čustev, pozabi pa se na širši družbeni kontekst. Lahko se zgodi, da kot tak ni predstavljen. Pravi, da se lahko tako kompleksen dogodek predstavi in prikaže preveč poenostavljeno, kot neko splošno resnico. Tudi personifikacija v televizijskem novinarstvu ne poteka le verbalno. Ker je osrednje zanimanje televizijskega medija nasploh predstavitev ljudi, so tudi vizualne podobe televizijskega novinarskega diskurza pomembne (Laban 2007: 174). Personifikacijo pa omenja tudi Milosavljevič (2003: 14), ki je mnenja, da je temeljna značilnost tabloidizacije množičnih občil. Poleg personifikacije pa omeni tudi melodramski okvir, ki temelji na drami, konfliktu, osebnostih in čustvih. Ključnega

pomena postane neposredna individualna izkušnja, ali s strani ustvarjalca besedil (novinarja) ali s strani likov besedil.

- Merila kakovosti in ključna načela novinarskega besedila so novinarjeva nepristranskost, uravnoteženost trditev v besedilu, ločevanje informacij od komentarjev in razvidnost virov informacij, ki so omenjene tudi v Kodeksu novinarjev slovenije (2002: 11). Zapisano je na primer, da mora novinar »ločiti informacije od komentarjev. Razlika med poročilom o dejstvih in komentarjem mora biti jasno vidna« (Laban 2007: 177). Kljub temu pa Weistin (2005:8 v Laban 2007: 178) opozarja, da je novinarjevih mnenj in mnenj voditeljev televizijskih dnevnoinformativnih oddaj veliko, ki občinstvo zmede in potiska dejstva v ozadje: »mnenjsko novinarstvo je živahno, zabavno in – priznajmo si – cenejše od poročanja o dogodkih. Mnenja ponujajo hiter, učinkovit in uspešen način privabljanja gledalcev v prepolnem medijskem svetu.« (Laban 2007: 178).
- Tudi v dnevnoinformativnih oddajah izginja meja med zabavo in informacijami. Zabava in dramatične zgodbe namreč pritegnejo večjo pozornost gledalcev. Vnašanje zabave in razvedrilnih prvin v informativna besedila je tudi eden od načinov privabljanja gledalcev. Harms Larsen (v Ekstrom 200: 489 v Laban 2007: 179) poudarja, da »sodobno družbo zaznamuje prenasičenost z informacijami in hkrati pomanjkanje pozornosti, zato občinstva iščejo programe, ki ponujajo tako informacije kot privlačne podobe in dramo. Potreba po informiranju, razlaganju in hkratnem zabavanju ali vsaj ne dolgočasenju občinstva v sodobnem (televizijskem) novinarstvu vse bolj prevladuje« (Laban 2007: 179). Na zabavo in razvedrilo v dnevnoinformativnih oddajah pa opozarja tudi F. Bonner (2003: 22 v Laban 2007: 179), ki pravi, da informiranje ni najpomembnejša naloga sodobne televizije, ampak je ta zabavati gledalce. Pravi, da če se lahko informacijo posreduje na zabaven način, je to še toliko boljše (Laban 2007: 178, 179).
- Na koncu Laban (2007: 182) omeni še verbalno in vizualno dramatizacijo v televizijskem novinarstvu. Za dramatičen učinek novinarji uporabijo vizualne in verbalne pripomočke, gledalcem pa omogoča empatijo. Meni, da je »dramatizacija cenen pripomoček za osredotočanje na čustva in konflikte ter je lahko nevarna in nikakor ni samoumevna« (Laban 2007: 182). Po drugi strani pa navaja, da Bennett (2003:47 v Laban 2007: 182) poudarja, da dramatizacija kot sredstvo za privabljanje

pozornosti za predstavitev poglobljenih informacij, analiz in ozadja dogodkov, kot taka, ni sporna.

1.5.2. MERILA ZA OBJAVO NOVINARSKIH ZGODB

Rapoša Tanjšek meni (1996: 445), da se socialni delavci in delavke na televiziji pojavljajo redko. Pojavijo se ob tragičnih dogodkih, ki so podlaga novinarjem za pripravo zanimivih in šokantnih zgodb.

Na televiziji zbujejo pozornost predvsem tiste zgodbe, ki so povezane s kriminalom, politiko, nepravilnostmi ter zgodbe povezane z nesrečami, katere novinarji oblikujejo v takšne zgodbe, ki so za javnost zanimive in privlačne, kljub temu, da ne odslikavajo resničnosti (Jernejčič, 2007: 23).

Raziskave so pokazale (Donsbach 2004: 134, 135 v Poler Kovačič 2004: 25, 26), da naj bi na novinarjeve odločitve vplivali štiri glavni dejavniki o tem, ali naj zgodbo objavijo ali zavržejo in kako naj jo predstavijo:

1. Dejavniki objavne vrednosti: Novinarji profesionalno presodijo tiste značilnosti zgodbe, od katerih je odvisno, ali ima večjo ali manjšo možnost za objavo oziroma je vredno o njej pisati.
2. Institucionalni cilji: Pričakovanja, na katera novinar naleti glede na svoj zaposlitveni status. Med pričakovanja lahko sodijo, na primer, pritiski na novinarja ali urednika, da za objavo izbira točno določene teme, npr. kriminal, in jih zato, da bi povečal zanimanje za javnost, predstavi v privlačni obliki.
3. Manipulacijska moč virov informacij: Vedno bolj pomembna vloga odnosov z javnostmi v številnih družbenih dejavnostih, je pripeljala do hipotez o močnem vplivu virov na novinarske odločitve. Obstajajo dokazi, da so novinarji preplavljeni z gradivi odnosov z javnostmi in da namesto raiskovanja ter kritičnega preverjanja dejstev, svoj čas raje posvečajo izboru in obdelavi teh gradiv.
4. Subjektivna pričevanja novinarjev: Obstaja dovolj dokazov, da novinarjeva vnaprejšnja nagnjenost k določeni osebi ali zadevi, lahko vpliva na njegove odločitve.

Stopnja tega vpliva se razlikuje pri novinarjih iz različnih držav, znotraj različnih novinarskih organizacij in glede na različne profesionalne vrednosti.

Množični mediji javnosti predstavljajo svoj dnevni red, svoj izbor poročil o tem, kaj se dogaja (DeFleur, Dennis 1981: 326 v Poler Kovačič 2004: 28). Izbirajo in se odločajo, ali so določene teme, dogodki ter osebe pomembnejši za objavo od drugih. Zato določene dejavnosti dobijo medijsko pozornost, druge pa ne. Na to opozori tudi Davies (2011: 184), ki izpostavi zgodbo o Darfurju. Pravi, da je to zgodba, ki že leta čaka na medijsko pozornost (ne zaradi senzacionalne plati, ampak ozaveščanja ljudi). Samo redki so poročali o situaciji, ki se dogaja. Malo več pozornosti je zgodba pritegnila, ko je na pomoč priskočil hollywoodski igralec George Clooney, ampak še vedno ne zadosti.

Nick Davies (2011: 139-178) je v času svoje kariere namreč spoznal, da mediji objavijo zgodbe, ki stroške čimbolj znižajo (prvih pet pravil) in hkrati povečajo dobiček (od šestega do desetega pravila). Na podlagi teh kriterijev ali pravil se uredniki odločijo, ali se bo zgodba objavila in posredovala javnosti ali ne:

1. Objavljalj poceni zgodbe: prvo pravilo, ki ga navede pravi, da je potrebno zgodbe čim hitreje pripraviti. Potrebno pa je na hitro pripraviti takšne zgodbe, ki jih je varno objaviti. To pravilo novinarje odvrta od zahtevnega in dragega raziskovanja, ter si izbirajo tako nesporne, enostavne in lahko dosegljive zgodbe. Tako zgodba, s katero ni veliko dela, avtomatično dobi prednost za njeno objavo.
2. Izbiraj netvegana dejstva: to pravilo spodbuja novinarje, da si izbirajo zgodbe z varnimi dejstvi, katere se lahko pripiše uradnim virom. Uradna verzija je tista varna verzija in novinarje ne bo nič napadel, če se držijo uradne razlage dejstev.
3. Pravilo, ki ga poimenuje električni pastir, pravi, da se je potrebno izogibati električnemu pastirju. Pri tem ima v mislih, katerim temam se je dobro izogibati. Za primer navede obrambo izraelske vlade. Zgodbe narejene na to temo povzročajo nevšečnosti s strani izraelskih virov, in se zaradi tega raje o teh stvareh ne piše.
4. Izbiraj netvegana stališča: to pravilo od novinarjev zahteva, da so previdni pri izbiranju moralnih in političnih vrednotah, saj tudi stališča vplivajo na določene zgodbe.

5. Vedno predstavi obe plati zgodbe: to pravilo ima učinek varovalne mreže. Pravi, da kadar zgoraj naštetá pravila odpovejo, mora novinar objaviti nekaj »tveganega«, na koncu zgodbe dobi nekaj izjav nasprotne strani in zgodba se na ta način »uravnoteži«. Ta uravnoteženost pripomore k temu, da se novinarju ni potrebno opravičevati, saj ni ničesar trdil, in je hkrati rezervni scenarij kadar se »resnice« ne odkrije. Doda pa tudi, da je to pravilo dostikrat izrabljeno za načrtno objavljanje laži (primer, da, ko so začeli opozarjati zdravniki, da tobak povzroča pljučnega raka, so novinarji za nevtralizacijo, poiskali mnenje vodilnih ljudi v tobačni industriji). Nevtralizirajo izjave, ki so neprimerne, nepreverjene pa pustijo tistim, ki podpirajo splošna prepričanja.
6. Dajte jim tisto kar želijo: vsaka novinarska zgodba je namenjena temu, da se poveča krog gledalcev, bralcev, poslušalcev, zato bo objavljena le, če se lahko to zgodbo proda. To, katere zgodbe se objavijo, odločajo gledalci oziroma stranke in ne novinarji ali uredniki. Davies pravi, da morajo novinarji ves čas iskati in pripravljati zgodbe, »ki bralce spravijo v bes: nezaslišano stanje železnic, zanemarjanje zdravstvenega sistema, najstniške nosečnosti, nesposobnost birokratov ...« (Davies 2011: 163). To pravilo velja tudi za resne medije, saj so tudi oni prepuščeni trgu in zato potrebujejo dobro prodajane zgodbe. V ne malo primerih gre to tako daleč, da prilagajanje publiki postane močnejše od dejstev. Zgodbam zato priredijo resnico, da postanejo bolj privlačne.
7. Predsodek do resnice: narava poklica novinarstva je, da iz mnogo majhnih delčkov, ki vsebujejo dejstva, poskuša opisati svet kot celoto, celota pa so majhne samostojne zgodbe. Te zgodbe so danes sestavljene na način, da se čimbolje prodajajo, in da zaradi tega dajejo novinarji prednost tistemu, kar ljudi zanima in ne tistemu, kar je zares pomembno. Na ta način novice izgubijo ozadje zgodbe, tako da so omejene le na dogodke, brez smisla in vsebine. Novice tako izgubijo kompleksnost. Predsodek do resnice se nanaša na to, da so zgodbe in novice čim krajše, in zato še vedno zanimive za bralce, da le-ta ne izgubi zanimanja za novico ali zgodbo. Zgodbe in novice morajo soupadati s splošno sprejetimi dejstvi, pa čeprav so lahko zgrešena in neresnična. To soupadanje pa se doseže tako, da se pravega pomena zgodbe ne pojasnjuje. Ne pojasni se ozadje zgodbe in zgodba mora biti čimbolj preprosta.
8. Dajte jim tisto v kar želijo verjeti: pri izdelavi zgodb in novic se je potrebno prilagajati stališčem in dejstvom javnosti (bralcem, poslušalcem, gledalcem).

9. Sledi moralni histeriji: to pravilo velja samo v kriznih časih, nanaša pa se na slepo sledenje vrednotam bralcev. Pravilo načeloma velja takrat, kadar umrejo pomembni ljudje (papež, princesa Diana ...). Mediji pa v teh trenutkih skušajo javnosti prodajati takšne zgodbe in novice, ki najbolj odražajo njeno čustveno stanje.
10. Sindrom Ninja želv: ime tega pravila je takšno zato, ker starši ponavadi težijo k temu, da njihovi otroci ne bi gledali nasilnih risank, kot so Ninja želve. Ko pa otrok pride v vrtec ali šolo, vsi drugi vedo o risanki vse, in otrok postane zaradi tega izključen. Zato se starši vdajo in popustijo. Povezava z mediji in sindromom Ninja želv je ta, da mediji objavljajo zgodbe, ki so bile v drugih medijih zelo odmevne, zato da ne bi bili njihovi odjemalci prikrajšani, pa četudi je očitno, da zgodba ni verodostojna. Tako njihovi bralci, gledalci ali poslušalci, niso izključeni iz vsakdanjega pogovora med sodelavci, prijatelji, znanci, poleg tega pa se mediji zavarujejo, da si odjemalci ne poiščejo novega vira novic.

»Zgodba o Darfurju je s tega vidika tudi predraga, nevarna, preveč zapletena za bralce, odvija se počasi, je neatraktivna, depresivna in pravi, da še Američanov ni v njej« (Davies 2011: 184).

Daviesova pravila izhajajo iz izkušenj iz angleškega sveta. Vendar pa je podobnega mnenja kot on, tudi Košir (2003: 57), ki pravi, da je tudi v Sloveniji bitka za kupce, saj časopisi niso več subvencionirani iz državnega proračuna, ljudi pa zanimajo predvsem denar, kriminal, seks ... Pravi, »vmes malo opolzosti in krvi, nenehno pa veliko opravljanja v stilu: zvedeli smo, govori se, baje, šušljajo, pravijo, videti je ... Če povedano ne drži, nobene škode, saj nismo rekli, da je res, ampak zapisali, da se govori ... In res se govori, če mi (novinarji) tako pravimo... Lahko bi rekli, da je priborjena »svoboda tiska« novinarje opila in zdaj premnogi plešejo svoj omotični ples, v katerem ni razvidna razlika med dejstvi in fantazijami, med stvarnim in interpretiranim« (Košir 2003: 57).

Košir pravi (2003), da svobodnega, poštenega in objektivnega novinarstva ni, ne v Sloveniji in ne drugod po svetu. Objektivnost predstavlja novinarstvu in novinarjem nek ideal, ki pa se mu lahko približajo, ali pa se od njega oddaljujejo. Kljub temu pa meni, da je v Sloveniji »vse več plehke zabave, ki skrbi za razvedrilo (Če ni kruha, vsaj iger!) potrošnikov. Prevladujejo

senzacionalizem, aferaštvo, izmišljanje atraktivnih zgodb v slogu bulvarskega, rumenega žurnalizma« (Košir 2003: 46).

Verčič, Zavrl in Rijavec so mnenja, da od novinarjev ljudje pričakujejo in verjamejo, da nam prinašajo objektivne informacije, pristne zgodbe in resnico dogajanja v svetu. Ljudje dojemamo novinarje kot kurirje, vendar so le ti posredniki in pogajalci, zato ne morejo prenašati sporočil o objektivnih dejstvih. Edini možni način novinarskega dela je, da spoznavajo subjektivna dejstva in o njih poročajo ter pripovedujejo. Največ kar lahko od novinarjev pričakujemo ni objektivnost, ampak resnicoljubnost (Verčič et al. 2002: 28).

»Posameznike in organizacije lahko v nesrečah pokoplje ne le to, kar se je zares zgodilo, temveč tudi tisto, kar se je o tem govorilo« (Verčič et al. 2002: 13).

Novinarski poklic ni edini, kjer imajo opravka z zgodbami, saj nas te spremljajo na vsakem koraku, celo življenje. Niso samo poročanja, besede ali zapisi, ampak živijo tudi v knjigah, na slikah, fotografijah, v umetnosti, glasbi, znanosti in tudi v vsakdnjem življanju, skratka povsod. Njihovi nameni so različni, saj nas lahko zabavajo, obveščajo, moralizirajo, informirajo ... Naše življenje je torej polno zgodb, ki nas obkrožajo ter imajo nešteto oblik in namenov. Zgodbe so del življenja vsakega posameznika in so tudi pomemben del v poklicu socialnega dela (Urek 2005: 11).

1.6. ZGODBE V SOCIALNEM DELU

»Besede so bile sprva čarovnija in beseda je še danes ohranila veliko svoje stare čarovne moči. Z besedami lahko človek svojega bližnjega osreči ali pa ga požene v obup, z besedami prenaša učitelj svoje znanje na učenca, z besedami pritegne govornik zbor poslušalcev in usmerja njihove sodbe in odločitve. Besede izzivajo afekte in so splošno znano sredstvo za naše medsebojno vplivanje (Freud, 1977: 27 v Šugman Bohinc 2003: 377).

Urek v knjigi *Zgodbe na delu: pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu* (2005: 12-14), opisuje, da pripovedništvo poznamo ljudje od Aristotela naprej in preučevanje zgodb se je začelo še preden se je začelo s preučevanjem v družbenih vedah. Kasneje se je

zanimanje za pripovedi preneslo iz literature na: psihologijo, sociologijo, zgodovino, antropologijo in od tam še na druge stroke.

»Pisno in ustno poročanje je v zadnjih letih postala pomembna vsebina izobraževanja socialnih delavk in delavcev« (Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 6). Na socialne delavce in delavke lahko gledamo tudi kot na poklicne pripovedovalce in pisce zgodb, saj se z zgodbami srečujejo vsak dan pri svojem delu (Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 6). Podobnega mnenja je tudi Urek, ki v svojem članku *Življenjske zgodbe in njihov pomen* (2001: 119) pravi, da so življenjske zgodbe uporabnikov središče socialnega dela in imajo socialni delavci in delavke z njimi opravka ves čas. Zgodbe poslušajo, interpretirajo, pripovedujejo, zapisujejo ... »z njimi nekaj počnemo in jih prenašamo naprej« (Urek 2001: 119). Oboji se strinjajo, da so socialni delavci in delavke neprestano v stiku z zgodbami, kar omogoča, da vplivajo na same zgodbe in na potek zgodbe ljudi. Ta vpliv na potek same zgodbe, pa socialne delavce in delavke loči od pisateljev in pisateljic literarnih zvrsti.

Kakor pisatelji, novinarji in drugi poklicni pripovedovalci zgodb, si tudi socialni delavci in delavke pomagajo z različnimi pripovednimi tehnikami. »Dogodke in izkušnje namreč oblikujemo s tehnikami ...: z opisi, zapleti, s karakterizacijo, z uporabo dialogov, s predstavitvijo zornih kotov nasprotujočih likov itn. Skozi zgodbe se nekako uredi kompleksnost sveta« (Urek 2005: 12).

Vsakdanje življenje se lahko uredi z organizacijo dogodkov in izkušenj v zgodbi, to pa pomeni, da lahko vsak predstavi svoj zorni kot, svojo perspektivo, saj vsaka zgodba vsebuje tudi videnja sveta, s katerim se zgodbo ovrednoti. Zgodbe oblikujejo različne pomene in vsakdanje življenje, dojetje kulture ... Socialnodelovni zapisi in zgodbe pa pogosto vsebujejo tudi gledišča drugih strok, ki jih lahko uporabijo, da bi podkrepili svojo interpretacijo dogodkov. Tako s pripovedovanjem zgodbe ne povemo samo gole podatke, kaj se je zgodilo in komu, ampak tudi kakšen pomen ima za nas sama zgodba (Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 8). Zgodbe v socialnem delu so pogosto zasnovane v obliki poročil s katerimi konstruiramo uporabnikovo resničnost in problem, svojo resničnost, kot resničnost socialnih delavcev na sploh in resničnost socialnega dela (Urek 2005: 29). Ljudje, ki pripovedujejo svojo zgodbo, sami odločajo o njenem poteku: časovno zaporedje dogodkov,

začetek, konec zgodbe, katere dogodke bodo vključili v zgodbo in katere iz nje izpustili. Zgodba je lahko povedana na različne načine (Čačinovič Vogrinčič et al. 2008: 7).

Na zgodbe gledamo ljudi kot na osebno videnje dogodka, zato temu videnju lahko očitamo pristranskost, izmišljenost ali celo lažnost. Vendar pa narativni pristopi dokazujejo, da se o verodostojnosti in resničnosti zgodb lahko samo sprašujemo, saj so odvisne od osebe, ki jo pripoveduje in konteksta v katerega je zgodba vgrajena. Poudarek zgodbe tako ni več na resničnosti in objektivnosti, ampak na sami zgradbi, konstrukciji zgodbe in njeni interpretaciji. Resničnost postane odvisna od interakcij, poslušanja in pogajanja o pomenih (Urek 2005: 13-15)

Pripoved je poročilo o dogodkih, ki potekajo v določenem času življenja, ni jih mogoče opisati na drugačen način, kakor v obliki pripovedi (Urek 2005: 185, 186). V socialnem delu pomeni niso dokončno določeni, ampak puščajo prostor za različne interpretacije in različice. »Narativni red osmišlja življenje, ohranja občutek samokonsistentnosti in načrtuje prihodnost« (Urek 2005: 185). S tem, ko uredimo in medseboj povežemo življenjske dogodke in zgodbe, postane naše življenje razumljivejše in lažje obvladljivo (Urek 2008: 185). Šugman Bohinc (2003: 378) navaja, da se v narativnih pristopih ne osredotočajo samo na poslušanje, ampak na poslušanje zgodb (po McLeod 1997: x). Te zgodbe so namreč način, s katerimi organiziramo in izmenjujemo dogodke, doživetja in so okvir za izkustvo, skozi katerega to izkustvo interpretiramo (po Epston, White, Murray 1992, v McNamee, Gergen 1994: 97).

Pripovedni prijemi so (lahko) razumljeni tudi kot vrsta kritike tradicionalnim metodam. Te so namreč zanemarjale širši socialni in kulturni kontekst posameznika in se opirale na vsevednost terapevta. Določil je, kje je problem in kakšna je zanj rešitev. S pripovednimi, narativnimi pristopi, pa pride do premika od patologije do možnih rešitev problema, kjer ni več pomembno, kaj je problem povzročilo, ampak so pomembne zgodbe, ki povedo o rešitvah. Zgodbe v terapevtskem odnosu, ki jih pripovedujemo mi in ki nam jih pripovedujejo uporabniki, odsevajo namreč kontekst v katerem živimo – kulturno zgodovinski kontekst – in koncept »osebe« in »sebe« znotraj posameznega konteksta (Urek 2005: 181-182).

Tudi De Shazer opozarja (v Šugman Bohinc 2003: 380) na premik, premik od objektivistične predpostavke, da je svetovalec ali terapevt (ki je hkrati tudi opazovalec) ločen od klienta

(opazovanega sistema), ki mu pripoveduje svojo zgodbo, do razumevanja, da je terapevt kot opazovalec, neločljivi od pripovedovalčeve zgodbe. Mnenja je, da je terapevt del klientove zgodbe, ki je predmet njegovega opazovanja – pripovedovanja. Takšno razumevanje svetovalnega odnosa in klientovih zgodb je privedlo do korenitih sprememb v kratki terapiji (Harland 1987, de Shazer 1991, de Shazer in Bergova 1992), narativni terapiji (Epston, White 1989, 1990), kibernetiki psihoterapije (Barnes 1990) in drugih postmodernih terapevtskih smereh s konca dvajsetega stoletja. Privede do opustitve analitskih metafor in uporabe klientovih metafor, slovarja njegovega besednjaka in njegovih zgodb. Proces se odvija v smeri želenega razpleta in kreiranju skupnih metafor, besed in skupne zgodbe terapevta in klienta (Šugman Bohinc 2003: 380). Narativni pristopi nam omogočajo tudi, da terapevt razišče klientovo »doslej nepovedano«. Zlasti se osredotoči na vire moči klienta in skupaj na novo ustvarita zgodovino in prihodnost (Šugman Bohinc 2003: 382).

Novejše narativne teorije so se od strukture zgodbe usmerile k samim pomenom, ki ga zgodbi pripisuje bralec. S tem premikom omogočijo proučevanje pomenov (pomen, ki ga ima pripovedovanje za ljudi) in raziskovanje zgodb, ki omogoča dostop do vednosti o lokalnem in širšem družbenem kontekstu. Tako literarne zvrsti zanima predvsem pripoved kot konstrukcija teksta, medtem ko širše družbene znanosti zanimajo pripovedi v odnosu do pripovedovalca, bralca zgodbe, kulture ... Že najzgodnejše narativne teorije opozarjajo, da naracije delujejo kot proces razumevanja in konstituiranja realnosti (Urek 2005: 50, 51). »S samo pripovedjo ljudje konstruiramo in spreminjamo svojo realnost, oblikujemo identiteto in usmerjamo svoja dejanja v prihodnosti« (Urek 2005: 185).

Zgodbe v socialnem delu so tako način s katerim socialni delavci in delavke vplivajo na samo zgodbo ljudi. Uporabniki dobijo vpogled v dogodke, s čimer lažje razumejo svoje življenje. Dobijo boljši vpogled v zgodbo in hkrati v svoje življenje. V zgodbah v socialnem delu pomeni namreč niso dokončni, zato lahko uporabniki zgodbo spremenijo in preoblikujejo, in s tem tudi svoje ravnanje. Pomembni pa so tudi narativni pristopi, kjer je bolj kot struktura zgodbe pomemben pomen zgodbe, ki jo ima ta za uporabnika.

Razlika med novinarskimi in zgodbami v socialnem delu pa je ta, da si novinarji prizadevajo prikazati resnico in svet takšen kot naj bi bil »zares«, saj je to njihova primarna vrednota (resnicoljubnost), medtem ko v socialnem delu s pomočjo zgodb gradijo novo resnico, nov

svet. Nova resnica v medijih in novinarskih prispevkih pa nastane tudi takrat, ko socialni delavci in delavke nastopijo pred kamero, ali dajo izjavo za javnost. V takih trenutkih je pomembno, da ta nastop in resnico podajo samozavestno, saj njihova predstava v javnosti, kot pravi Urek, ni najboljša.

1.7. NASTOP IN GOVOR V JAVNOSTI

»Pesnik se rodi, govorec se naredi« (neznan avtor).

Urek navaja, da socialne delavke in socialne delavce, ki se pojavijo v javnosti (npr. v medijih, kjer morajo poročati o svojem delu), dostikrat obravnavajo kot tiste, »ki nečesa niso naredili, pa bi morali«. Socialno delo je slabo zavarovano pred javnimi kritikami, saj so zgodbe, ki jih socialni delavci in delavke pripovedujejo, polne opravičevanja, utemeljavanja strokovnosti, izpadejo kot neki zagovori pred javnostjo. Pravi, da bi zgodbe prepričale javnost in občinstvo, če bi bile očiščene vseh motečih elementov. Le redko se namreč poroča o vsakdanjih okvirih socialnega dela, o konkretnih dilemah, ki vplivajo na odločitve v določenih situacijah ali o majhnih javnih pooblastilih in majhni družbeni moči socialnih delavcev, v primerjavi z drugimi poklici (Urek 2005: 18, 19).

Za nastop je potrebno vaditi veščine govorništva, krepiti samozavest, premagovati strah, biti v pripravljenosti za improvizirani govor in spodbujati pozitivno naravnost. Bradeško (2010: 16) pravi, da tudi dobra vsebina lahko izgubi svojo moč ob slabem nastopu, slabi vsebini pa dober govornik doda svojo vrednost in jo pripelje na tako raven, da jo občinstvo sprejme. Nastop ali govor dobro zveni takrat, ko glas preprosto sledi mislim govorca oziroma nastopajočega. Alice Bailey pravi, da je »namen glasu, da obleče naše misli in jih da na voljo drugim« (v Bradeško 2010: 47). Za ustrezno garderobo misli pa poskrbijo ritem govora, jakost in ton glasu (Bradeško 2010: 113). Ko govorec nastopa in razlaga svojo zgodbo, gre za neke vrste prepričevanja publike oziroma javnosti. Javni nastop je torej način, kako javnost prepričati, da je govornikovo sporočilo in stališče tisto pravo, pri tem pa mu pomaga velik izbor besed, širok besedni zaklad, ki jih ima v svojem besednjaku, s katerimi lahko lažje opiše svoje stališče in oblikuje bolj jasno sporočilo. Z besedami mora govorec risati sliko tako, da si jo občinstvo zapomni (Bradeško 2010: 122).

Tudi Carnegie primerja nastop in govor z risanjem slike. Sicer se ne strnja, da govornik zgolj brez zveze govori in kopiči nepovezana dejstva. Pravi, da je potrebno okrog osrednje misli, ki jo govorec namerava posebej poudariti, smiselno razporediti ideje, s katerimi govorec riše sliko govora (Carnegie 1985: 128).

Zidar (1996: 178, 179) pravi, da je najboljši nastop sproščen in naraven. Tega lahko zatre in ovira telesna in duševna odrevenelost. Govorec se lahko zmede in prestraši, zato ne more več jasno misliti, se zbrati in se ničesar več ne spomni. Potrebna je samozavest in zaupanje vase. Uspeh je torej odvisen od govorceve miselne naravnosti in samopodobe. Samozavest je potrebno krepiti s pozitivnimi sugestijami in mislimi o uspešnem govoru, negativnim mislim, o morebitnem neuspehu, pa se je potrebno izogibati. Če je govorec o sebi prepričan, da ne zmore, da ni sposoben, manj vreden, se neuspehi vrstijo kot po tekočem traku, saj svet mišljenja in delovanja posegata in vplivata drug na drugega.

Obvladovanje osnovnih veščin nastopa po D. Carnegie so (1985: 7-19):

1. Poguma se naučite na izkušnjah drugih;
2. Ves čas imejte v mislih cilj, ki ga hočete doseči;
3. V duhu se pripravite na uspeh;
4. Ne zamudite nobene priložnosti za vajo.

Nastop na televiziji je zahtevna in (velikokrat) neprijetna izkušnja, saj je »kamera za mnoge približno nekaj takega kot v glavo naperjena pištola« (Bradeško 2010: 58). Vsak se lahko znajde na televiziji, pred kamero in v primežu novinarjev.

Zgodbo sestavijo torej novinarji, montažerji in producenti, v njih pa so tudi izjave virov oziroma ljudi. Veliko pa je posrednikov preden izjava prede do končno oblikovane zgodbe, v katero se vključi izjava posameznika. Zato se lahko sporočilo izjave, hitro izgubi ali celo spremeni.

Na to opozori tudi Jernejčič (2007: 29), ki pravi, da televizijski prispevki, na primer, v dnevnoinformativnih oddajah (poročila ali tv dnevnik), trajajo ponavadi malo več kot minuto do dve minuti. To pomeni, da mora novinar bistvo zgodbe in problema strniti v kratek

prispevek, ki ponavadi vključuje tudi kratke izjave ljudi. Ne glede na število izjav, velja pravilo kratkosti. Novinar se lahko z nekom pogovarja pol ure ali celo uro, za prispevek pa lahko uporabi le stavek ali dva. Iz vsega tega pogovora, za končno zgodbo uporabi tiste stvari, ki se gledalcem zdijo bolj zanimive. Vključi lahko »izjave razburjenih ali jeznih in z rokami mahajočih oseb« (Jernejčič 2007: 29). Selekcija je tako na novinarjevi strani, saj iz izjave, ki lahko traja več minut, uporabijo trideset sekund govora. K selekciji lahko pripomorejo tudi sogovorniki sami, s tem, ko govorijo kratko in poudarijo samo bistva. Zavarujejo se, da njihova izjava ni izvzeta iz konteksta in je prikazana na način, kot so sami želeli.

»Novinar naš nastop izrabi po svoji najboljši presoji in v skladu z njegovimi interesi« (Belhar 2007: 5). Nastop se oblikuje v celoto po zamislih novinarja, urednika, ki doda svoj pečat ter montažerja, ki poskrbi, da je prispevek glasovno in slikovno usklajen. S tem, ko damo izjavo, je to le grobi »surovi« material, ki ga je potrebno oblikovati (novinarju, uredniku in montažerju) v smiselno, gledljivo obliko zgodbe. »Nastop na televiziji je vedno predmet manipulacije. Vedno ga predelujejo, montirajo, premeščajo, presnemavajo, umeščajo ...« (Belhar 2007: 6).

Po besedah Fredericka Knapa (v Hunt, Grunig 1995: 226), predstavnika svetovne firme, specializirane za pripravo izvršnikov na nastope v javnosti, so intervjuji z mediji najbolj zahtevna oblika govornega nastopanja. Vprašanja so vsiljiva, pod pritiskom je potrebno ohraniti jasne misli in biti skoncentriran, da nastopajoči ne izgubi niti ter se ne pusti »zapeljati v stran«.

Izjava pred kamero je tako neke vrste nastop. Za dober nastop pa je potrebno prepričati z glasom, govorom, osebnostjo, mimiko obraza, držo telesa, potrebno je premagati strah in samozavestno ter prepričljivo svoje misli podajati javnosti. Že sestavljen govor, kjer imajo ljudje čas, da se pripravijo, vadijo in izpilijo svoj nastop pred drugimi, je težka naloga.

S tem, ko socialni delavec in delavka da izjavo pred novinarji, želi ljudem sporočiti svoje misli, svoja stališča in poudariti svoje videnje situacije. Z nastopom pa mora gledalce vseeno prepričati, saj je »vpliv iskrenega prepričanja nalezljiv. Če govornik v nekaj trdno verjame in to prepričanje zagovarja, si bo pridobil somišljenike« (Carnegie 1985: 62-64). Zato je poleg povedanega, pomemben tudi način, kako se informacije podaja širši javnost. »Govorniki

lahko s pomočjo besed naredijo, da je majhno videti veliko, veliko pa majhno« (Platon v Amalietti 2010: 211). Svoja stališča je torej potrebno zagovarjati samozavestno, prepričljivo, brez strahu in (kot priporočata M. Bradeško, D. Carnegie) z navdušenjem. Glede na to, da socialni delavci nastopajo v javnosti, velikokrat tudi v tragičnih primerih, ne bi bilo etično, da kažejo pretirano navdušenja. Bradeško (2010: 229, 230) navaja, da je tudi dogodki, ki so žalostni, tegobni ali težki, potrebno za nastop videti kot priložnost, da se končno pove, kar se od govorcev pričakuje. Kljub vsemu pravi, da dober nastop ni odvisen samo od tehnike govora ne od govorce telesa. Najbolj je uspeh nastopa odvisen od »stanja duha«, od naravnosti in miselnega pristopa. Tudi D. Carnegie (1985: 6) pravi, da kadar človek, bodisi zaradi živčnosti, plašnosti ali miselne zmedenosti, ni zmožen razločno izraziti tistega, kar hoče povedati, je njegova osebnost blokirana, v komuniciranju pa prihaja do nesporazumov. Zato je »potrebno premagati strah in krepiti samozavest: strah porazi veliko več ljudi kot karkoli drugega na svetu« (Emerson v Carnegie 1985: 22).

Kako strah porazi veliko več kot si mislimo, kaže tudi krajša pripoved Anthony de Mella:

»Strah je usmrtil petdeset tisoč ljudi: Kuga je bila na poti v Damask in v puščavi je prehitela poglavarjevo karavano. »Kam hitiš?« je vprašal poglavar. »V Damask. Pobrali nameravam tisoč življenj.« Na poti iz Damaska je kuga spet naletela na karavano. Poglavar je rekel: »Pobrala si petdeset tisoč življenj, ne tisoč.« »O ne,« je rekla kuga. »Jaz sem jih pobrala tisoč. Druge je pobral strah«« (de Mello 2009: 72).

Z napačnim in slabim govorom se hitro izgubi zaupanje in ugled ljudi in je potrebno dolgo časa in ogromno truda, da se le-ta ponovno pridobi. Z »zaupanjem je žal podobno kot z zdravjem – odhaja na drvečem konju, prihaja pa po polžje« (Bradeško 2010: 216). Zato je potrebno, da so tudi socialni delavci in delavke pripravljeni in kompetentni za delo pred kamero. Podoba socialnih delavcev in delavk v javnosti je le redko pozitivna (Rapoša Tanjšek 1996: 445), saj se o socialnem delu poroča predvsem v tragičnih primerih, ki javnost pretresejo in ogorčijo, kar lahko hitro pripelje do dvomov o učinkovitosti in strokovnosti socialnih delavcev in delavk, ter zmanjšanja ugleda v javnosti. Tudi Bob Franklin in Nigel Parton, v knjigi *Social Work in Public relations*, opisujeta kako mediji poročajo o socialnem delu. Njune ugotovitve se nanašajo na angleške medije ter socialne delavce in delavke.

1.8. SOCIALNO DELO, JAVNA PODOBA IN MEDIJI

V knjigi *Social Work in Public relations* se večina besedila nanaša na en sam primer (Cleveland affair), primer odvzema otrok in na kakšen način so takrat poročali mediji. Poleg tega pa v knjigi opisujeta tudi splošno poročanje o socialnem delu in medijih. Pravita, da je televizija sestavljena iz podob in slik, ki na eni strani pomaga ustvarjati nove podobe in so zavesten odsev prevladujočega javnega dojemanja. Mediji predstavijo sliko na način, kot jo želijo predstaviti oni sami. Ustvarijo svojo sliko realnosti, ki je v nasprotju z realnostjo, čeprav to svojo sliko predstavijo kot resnično (Franklin, Parton 1991: 76).

Nadaljujeta, da mediji lahko očrniijo socialne delavce in delavke na podlagi tega kar naredijo, ali na podlagi česar ne naredijo. Kar pomeni, da lahko mediji prikažejo podobo socialnih delavcev in delavk, kakor želijo mediji sami. Za primer, kako lahko mediji blatijo socialne delavce in delavke, navedeta situacijo odvzema otrok – škandal odvzema otrok, ali škandal, ko otrok socialni delavci ne odvzamejo. Ko se socialni delavci in delavke odločijo za odvzem otrok, mediji poročajo v smislu, zakaj socialni delavci ali delavke sploh jemljejo otroka dobri družini, če pa se otroka ne odvzame, poročajo na način, češ spet nič ne naredijo. Ne glede na to, kaj naredijo ali ne naredijo, je podoba v vsakem primeru negativna. Pravita, da je tako prikazovanje socialnih delavcev in delavk odvisno od tega, ker mediji ne poznajo narave dela socialnega dela in ne poznajo, kako se takšne odločitve sploh sprejemajo. Še posebej, kar se tiče zlorabe otrok (Franklin, Parton 1991: 76-77)

Mediji ne razumejo poklica socialnega dela, kako socialni delavci in delavke sprejemajo odločitve, in je zato prikaz le-teh v negativni podobi.

Menita, da so mediji zelo ozkogledi, saj se osredotočajo samo na slabe dogodke in ne omenjajo dobrih stvari, ki jih socialni delavci in delavke naredijo. Njihova pozornost je namenjena samo določenemu spektru in ne pomislijo, kako širok je delovni prostor socialnega dela. Pozornost novinarjev je usmerjena vedno na to, kako so socialni delavci in delavke krivi za vse in kako so oni tisti, ki nekaj spregledajo. Po njunem mnenju mediji ne kritizirajo drugih poklicev, ki so pri istem primeru kot socialni delavci in delavke ves čas prisotni (primer navedeta policije ali zdravnike) (Franklin, Parton 1991: 78).

V knjigi večkrat omenita tudi vzroke, ki so razlog za slabo podobo socialnega dela v medijih. Ti vzroki so:

- socialni delavci in delavke so državno najbolj vsiljivo orožje oziroma lahko močno posegajo v zasebnost ljudi;
- izvajajo »nepopularne« ukrepe, kot na primer, da nekomu lahko odvzamejo otroka (pod določenimi pogoji seveda);
- vdirajo, dregnejo v družbene vrednote in
- zaradi povezave z lokalnimi oblastmi, do katerih so mediji in vlada negativno nastrojeni (Franklin, Parton 1991: 78).

Kar se tiče novinarjev pa pravita, da se njihove vrednote stalno spreminjajo, niso določljive, pomagajo določiti krog subjektov, zgodb in njenih vsebin. Novinarji le redko naredijo zgodbe, ki so v dobro socialnih delavcev in delavk in so zelo dramatične. Pravita, da malokdaj socialne delavce in delavke mediji prikažejo v pozitivni luči v primerjavi z drugimi poklici (zopet navedeta primer policajev). Tako je rezultat poročanja o socialnem delu zbirka ali katalog napak, ki izgledajo bolj pogoste, kot so v resnici, to pa zato, ker poročajo večina časa samo o napakah (Franklin, Parton 1991: 78-79).

Novinarji odločajo o katerih dogodkih bodo poročali. Kljub tisoče neproblematičnih, netragičnih, vsakodnevnih dogodkov in primerov, do efekta pogostega kritiziranja socialnih delavcev in delavk v medijih pride zaradi slabega dostopa, medijev in ljudstva do podatkov socialnega dela. Ta slab dostop je posledica zakonodajnih razlogov, profesionalne zaupnosti in omejitev, ki jih imajo socialni delavci in delavke glede javnega komentiranja (Franklin, Parton 1991: 79).

Problem je tudi v tem, kdo poroča o socialnih delavcih in delavkah. Novinarji, ki poročajo o sodnih zadevah ali o politiki (parlamentu), se morajo naučiti pravil o svojem področju poročanja in tem pravilom tudi slediti. So specializirani za področje o katerem poročajo, medtem ko novinarji, ki poročajo o socialnem delu, nimajo strokovne podlage. Ni novinarjev ali poročevalcev, ki bi bili specializirani za področje socialnega dela in ni volje, da bi se novinarji bolj izučili o delu socialnega dela. Zaradi ignorance, stroke socialnega dela, le redki poročevalci dejansko vedo, kaj vse spada v spekter dela socialnega dela. Po mnenju Franklina

in Partona, do tega prihaja, ker velja splošno mnenje, da ni potrebe po takem izobraževanju, a novinarji so mnenja, da so za takšno nepoznavanje dela socialnega dela krivi sami socialni delavci in delavke. Argument novinarjev je, da se socialni delavci premalo posvečajo novinarjem, in po besedah novinarjev, naj bi to bil razlog za slabo poročanje. Šlo naj bi za obojestransko, tako glede pozornosti enih, kot drugih. Vendar Franklin in Parton menita, da te obojestransko ni in je tudi ni bilo. Pravita, da novinarji ne morejo okriviti socialne delavce in delavke, da se premalo posvečajo novinarjem, če se novinarji ne posvečajo njim. To nezanimanje novinarjev za socialno delo izhaja predvsem iz nespécializiranosti novinarjev za stroko socialnega dela (Franklin, Parton 1991: 79).

Tragedije, ki se dogajajo in so zanimive za javnost in medije, niso tako pomembne, kot je pomembno zmanjševanje sredstev za socialne delavce, ki jim grozi. Mediji namreč poročajo, kako se je zgodila nesreča npr. otroku, ne poročajo pa, kako v socialni ni sredstev in kako je na sploh premalo socialnih delavcev in delavk, zaradi česar bo trpelo na tisoče otrok. Na koncu dodajata še, da se sicer slika malo spreminja in da je s strani novinarjev zanimanje za socialno delo večje, ter da je televizija le malo razširila razumevanje do socialnega dela (Franklin, Parton 1991: 80).

Tako kot Franklin in Parton tudi Rapoša Tanjšek (1996: 445-446) v članku, *Profesionalna identiteta socialnih delavk in delavcev in ugled socialnega dela v javnosti*, piše o slabi podobi socialnih delavcev in delavk v javnosti in kako je njen prikaz v javnosti redko pozitiven. V članku navaja tudi razloge, ki ohranjajo negativne stereotipe o socialnem delu, po Karen Haynes in Karen Holmes:

1. Razlogi, ki izhajajo iz same prakse socialnega dela – iz uporabnikov samih. Stroko socialnega dela javnost povezuje z njenimi uporabniki, ki pa v očeh javnosti niso najbolj priljubljeni. Socialne delavce in delavke se namreč povezuje z motenimi, revnimi, ranljivimi, nevarnimi posamezniki ali skupinami, ki naj ne bi bile sposobne skrbeti same zase. Poleg tega so socialni delavci in delavke tisti, ki opravljajo nevarne »umazane« naloge. Odvzamejo otroka, razvajajo prestopnike in zasvojenca z alkoholom, ter drogami ... negativne stereotipe v javnosti pa krepi tudi dejstvo, da so mnogi uporabniki socialnega dela odvisni od socialnih dajatev, ki velja v javnosti kot potuha.

2. Socialni delavci in delavke imajo nizek ugled v različnih organizacijah (bolnišnice, šole), kjer je njihova dejavnost sekundarnega pomena, zato dajejo občutek, kot da je njihovo znanje manj pomembno. Večina socialnih delavcev in delavk še vedno dela v javnem sektorju, zato nimajo zadostne avtonomije, njihovo delo pa je podvrženo administrativnim omejitvam.
3. Podcenjen in nizek ugled profesije v javnosti je povezan tudi s feminizacijo tega poklica in s deklasifikacijo poklica. Slednje se kaže v tem, da se zaposluje vedno več neizobraženih in neprofesionalnih socialnih delavcev in delavk. Zaposli se jih brez zadostnih kvalifikacij. Poleg tega pa javnost dvomi v sposobnosti socialnih delavcev in delavk zaradi prostovoljnih delavcev, ki velikokrat pomagajo v socialnodelavskih organizacijah in katere pri delu usmerja predvsem altruizem. Zaradi teh, javnost misli, da socialne delavce pri njihovem delu vodi le altruizem.
4. V četrto kategorijo sodijo z zakonom povezani problemi, ki pa jih določa zakon.

Njuni pogledi izhajajo iz prakse socialnega dela v ZDA, vendar Rapoša Tanjšek pravi, da so dobra osnova o ugledu slovenskega socialnega dela.

Strinjam se, da bi si lahko socialni delavci in centri za socialno delo sami zmanjšali slab ugled v javnosti. Haynesova in Holmesova (v Rapoša Tanjšek 1996: 447, 448) ponujata nekaj rešitev za odpravljanje negativnih stereotipov socialnih delavcev in delavk v javnosti. Pravita, da se pridobi ugled stroke oziroma socialnih delavcev tako, da:

1. S ponosom poudarijo, da so socialni delavci in delavke (tudi v množičnih medijih!). Poleg tega, je potrebno javnosti posredovati čim več informacij in znanja o svojem delu.
2. Reagirajo na negativne stereotipe in jih popravljajo. Če bo socialno delo v javnosti še naprej prisotno predvsem v primerih, ko bo ta ali ona preobremenjena, slabo plačana socialna delavka s centra za socialno delo ali iz ustanove za ljudi s posebnimi potrebami izpostavljena javnemu žigosanju, se ugled stroke ne bo izboljšal. Socialne delavke in delavci se moramo sami potruditi, da bodo popravljali napačne informacije in nestrokovna poročanja, ki jih posamezniki ali množični mediji izražajo ob konkretnih dogodkih.

3. Javnost je potrebno izobraževati s tem, ko javnosti posredujejo čim več znanja o delu socialnega dela, popravljajo napačne informacije in predsodke o socialnem delu. Pravita, da se zavedata, da večini ljudi ni lahko pisati v revije članke, nastopati na radiu ali televiziji ... Vendar pa se s tem ponuja možnost za izobraževanje o socialnem delu.
4. Zadnja strategija za spreminjanje mnenja javnosti o socialnem delu je članstvo v profesionalnem združenju in aktivna podpora članstva temu združenju. Rapoša Tanjšek je mnenja, da težko razume, da socialne delavke in delavci v Sloveniji tako medlo pristopajo k problemu profesionalnega združenja in da bitko za boljši ugled ne more dobiti vsak zase.

Tudi v članku oziroma priročniku UNISON (<http://www.unison.org.uk/acrobat/19907.pdf>): *Media and social work*, ki je namenjen vsem podružnicam centrov socialnega dela (v Angliji), in opisuje, kako naj se socialni delavci in delavke odzovejo na medijski problem, ter daje nasvete kako se pripraviti preden ta medijski problem nastane in kako ravnati, da do tega medijskega problema sploh ne bi prišlo.

Tudi v tem priročniku ponudi nekaj nasvetov, kaj bi socialni delavci in delavke lahko storili, da se slaba podoba o njih v medijih izboljša. Pravi, da:

1. Naj se socialni delavci in delavke pogovorijo s svojim direktorjem, da skupaj pozovejo lokalne medije, da se naredi zgodba, kot npr. »Dan s socialnim delavcem ali socialno delavko«. S tem bi lahko ljudje dobili vpogled v delo socialnega dela in bi lahko videli kako socialni delavci in delavke opravljajo svoj poklic.
2. Predlaga, da socialni delavci in delavke poskrbijo in najdejo »tekmovanja«, kot npr. zdravnik leta, ter se vanj vključijo tudi sami. To naj bi bilo namenjeno promociji samega poklica.
3. Poišče se uporabnike, ki so bili zadovoljni s pozitivnim delom socialnega delavca ali delavke in z njegovo podporo.
4. Dobre novice o socialnem delu se lahko širijo tudi preko socialnih omrežij, kot so npr. Facebook ali Twitter.

Priročnik svetuje tudi, kako se ukvarjati z mediji:

1. Preden privolimo v dejanje kakršnihkoli intervjujev, v članku navaja, da se posvetujemo s sindikatom za javne uslužbence.
2. Socialni delavci in delavke morajo biti proaktivni v vzpostavljanju dobrih odnosov z mediji, da ko se problem zgodi, ne bodo imeli težav in bodo z mediji zato bolje sodelovali. Za vzpostavljanje dobrih odnosov z mediji, ni dober trenutek, ko se kriza že zgodi.
3. Ugotoviti je potrebno kateri novinarji pokrivajo socialnodelavno področje. Iz organizacije se določi nekoga, ki je na tem področju dober oziroma ekspert, se dobi z novinarji, jim razloži glavne probleme okoli socialnega dela in se dogovorijo glede določenih pravil. Če je socialnemu delavcu in delavki, ki so ga zadolžili za odnose z javnostmi, uspelo vzpostaviti odnos z novinarjev, bo v primeru poročanja medijev, glede resne situacije, poročanje bolj nevtralnno in uravnovešeno.
4. Ko socialni delavec ali delavka daje intervju, ali ko govori z mediji, mora pojasniti čigava stališča zagovarja. Ali so to njegova stališča ali stališča npr. ministrstva ali uporabnika. Če govori za uslužbence organizacije v kateri dela, mora biti jasno, da zastopa njihovo stališče in je njihov predstavnik.
5. Če novinarji sprašujejo o stvari, o kateri se zadolženi za stike z javnostmi ne spozna dovolj dobro, naj nalogo prepusti tistemu, ki se na to temo dovolj dobro spozna.
6. Dobro je, da se medijem postavi tudi pogoje: npr., da ko je nekdo prisoten pri intervjuju, da dobiš svoj povzetek povedanega – svoje citate, da se izrazi želja, da bi bil anonimen, morda celo zamegljiva podoba ...
7. Če se socialni delavec ali delavka počuti, da so ga prikazali nepravilno, se temu mora zoperstaviti in kontaktirati urednika ter zahtevati popravek, pojasnilo ali opravičilo.
8. Pri govoru z mediji morajo biti posebej pozorni, da se ne razkrijejo podatki o uporabnikih.
9. Za uslužbence se lahko organizira tudi delavnice ali izobraževanja, kako sodelovati, delati z mediji.

Spopadanje z resnimi primeri:

Kadar so vpleteni socialni delavci in delavke v primer, ki se konča s smrtno žrtvijo, fizično zlorabo otrok, odvzemom otrok, spolnim napadom ... obstaja verjetnost, da bo intenzivno in povečano medijsko poročanje. V večini teh primerov se bo krivdo zvalilo na socialne delavce in delavke, v priročniku navedejo nekaj navodil, katerim se v takšnih primerih, sledi:

1. Če je bilo delo socialnega delavca res napačno in je resnično prišlo do napake, se teh napak ne prikriva, ampak se jih čimprej izpostavi znotraj centra ali organizacije, da sledijo disciplinski postopki ter se vzpostavi sodelovanje s komisijo, inšpekcijo ali s komerkoli, ki to revizijo opravlja. Center ali organizacija mora takoj vedeti kaj gre pri samem delu narobe, še preden to izvejo mediji.
2. Znotraj centra ali organizacije se ustvari protokol, kako se pokriva medijsko odmevne primere.
3. Če pride do medijsko odmevnih/kriznih dogodkov, kot na primer, sprejema nove zakonodaje, izdaja sodbe zoper npr. socialnega delavca, se mora center ali organizacija pripraviti na določene dneve, za katere se ve, da bo poročanja o določenih temah večja. Center ali organizacija si naredi neke vrste urnik za naprej, saj se načeloma ve, kdaj bo pozornost medijev večja. Trenutki, ki so medijsko bolj odmevni so: kazenske obravnave, notranji nadzor npr. nad delom csd
4. Tudi medsebojna podpora članov centra ali organizacije je pomembna (npr. obvestiš sodelavce kaj se dogaja, zato, da so lahko pripravljeni).

2. PROBLEM

Novice nas spremljajo dan za dnem in bolj »šokantne« so, bolj so zanimive za novinarje in javnost. Velikokrat se zgodi, da se je ta »šokantnost« prepletala s tragiko ljudi, ki jo mediji izkoristijo za svoje (javnosti) »zanimive« zgodbe. V času mojega študija, se je kar nekajkrat zgodilo, da so se vzporedno z novinarskimi zgodbami pojavili tudi socialni delavci, ki pa so, po moji oceni, v vsej zgodbi izpadli kot glavni krivci, ki niso ničesar naredili, da bi tragiko preprečili, in so v celoti zavozili primer. Zato sem se lotila pisanja diplomske naloge, kjer bi lahko ugotovila, kako pravzaprav mediji prikažejo socialne delavce v javnosti in kam nas umestijo v celotni zgodbi. Zavedala sem se, da slišim in vidim tisto kar želim, ter tisto na kar sem bolj pozorna, ostale stvari pa se morda spregledajo. Lahko bi se zgodilo namreč, da sem bila pozorna le na negativne objave socialnih delavcev in pozitivnih nisem opazila. Poleg tega bi lahko bila pozorna le na to, da socialne delavce obravnavajo kot krivce in bi pohvale s strani novinarjev enostavno spregledala.

2.1. NAMEN RAZISKAVE

Namen moje raziskave je bil ugotoviti, kako mediji in novinarji predstavijo socialne delavke in delavce na televiziji, v dnevnoinformativnih oddajah, torej tistih oddajah, ki imajo največjo gledanost. Poleg tega pa me je zanimalo tudi kam novinarji socialne delavce in delavke umestijo, kam sodijo v celotni njihovi zgodbi. Vprašanja, na katera sem želela z raziskavo odgovoriti, so:

1. Ob katerih dogodkih poročajo mediji o socialnem delu: tragičnih ali pozitivnih dogodkih? Lahko bi se namreč zgodilo, da sem si zapomnila le tiste dogodke, ki so se navezovali na socialne delavce v tragičnih primerih, tiste pozitivne, pa bi spregledala oziroma pozabila.
2. Kje se v celotni zgodbi novinarja in medijev znajdejo socialni delavci in delavke? Ali se socialni delavci in delavke z zgodbo prepletajo od njenega začetka do konca ali zavzamejo le del zgodbe (v samem začetku, sredini ali koncu)?

3. Kakšno stališče zavzemajo mediji in njihovi viri do socialnih delavcev in delavk ter centrov za socialno delo? V kakšnem kontekstu (negativnem ali pozitivnem) so socialni delavci in delavki ter centri za socialno delo prikazani v medijih?
4. Kdo daje izjave, ko pridejo novinarji? Direktorji, strokovni delavci ali delavke?
5. Kaj sporočajo izjave, ki jih dajo za medije socialni delavci in kakšno držo zavzemajo socialni delavci in delavke (npr. samozavestno)?
6. So torej medijske zgodbe novinarski konstrukt, ali so dejanski odraz dogajanja? (vprašalniki)

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE

Raziskava, ki sem jo opravila je deskriptivna, analiza pa je kvalitativna analiza, kar pomeni, da jo »sestavlja osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi, in v kateri je to gradivo tudi obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in brez operacij nad števili« (Mesec 2007: 11).

Pri tem sem uporabila metodo študije primera, kjer gre za celovit opis posameznega primera in njegova analiza, »tj. opis značilnosti primera in dogajanja in opis procesa odkrivanja teh značilnosti, to je procesa raziskovanja samega« (Mesec 2007: 18). Odločila sem se za pluralno študijo primera, saj sem želela preučevati več posameznih primerov in ne samo enega. Prvemu primeru sem tako dodala še dva, zato, da sem dobila bolj celovito sliko problematike, ki sem jo želela preučiti (Mesec 2007: 52)

Novinarske zgodbe, ki sem si jih izbrala za študijo primera so:

- »koroška deklica« (tako so novinarji sami poimenovali zgodbo),
- dogodki, ki so se leta 2009 zgodili v Sežani, ko je mati zadušila svoja otroka,
- dogodki, ko je oče, leta 2011, v Mostah v Ljubljani, vrgel skozi okno svojo hčerko in nato še sebe.

Vsi trije primeri so bili medijsko precej odmevni, v vseh treh je bila obravnavana družinska tragika, poleg tega pa so novinarji v poročanje in zgodbo vključili tudi socialne delavce in delavke, kar je bilo za mojo raziskavo ključnega pomena.

Poročanje o izbranih treh primerih ni bilo samo enkratno, ampak se je poročanje nadaljevalo iz oddaje v oddajo, tudi z občasnimi premori. Celotna novinarska zgodba je bila sestavljena iz televizijske vesti v nadaljevanju. Po Laban (2007: 122) je televizijska vest v nadaljevanju

žanr, kjer se najprej pove nove ugotovitve, podatke in podrobnosti o dogodku, nato pa se gledalcem pojasni že znane okoliščine dogodka.

3.2. MERSKI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV

V svoji raziskavi sem uporabila sekundarne vire podatkov. Te podatke sem poiskala preko spleta in so zajemali video posnetke iz oddaj 24 ur, Svet na Kanalu A, Trenja, Dnevnik, Odmevi, Tednik in Pogledi slovenije. Poleg video posnetkov sem uporabila tudi podatke iz člankov, ki sem jih poiskala na spletu. Uporabila sem članke 24ur, MMC Rtv Slovenija, Dnevnik, Slovenske novice, Večer. Članki in oddaje Trenja, Tednik in Pogledi slovenije so mi pomagali le za boljši in natančnejši kronološki prikaz zgodbe.

Gradivo (video posnetke in članke), za primer Moste, sem zbirala 13. 1. 2013, za primer Sežane 14. 1. 2013 in za primer Koroške 14. 1. in 15. 1. 2013.

3.3. ZBIRANJE PODATKOV

Ker se moja raziskava nanaša predvsem na televizijo kot medij, sem se sprva osredotočila na video posnetke 24ur, Svet na Kanalu A, Dnevnika in Odmevov, za bolj natančen kronološki prikaz zgodbe, pa sem kasneje pregledala še oddaje Preverjeno, Trenja, Tednik in Pogledi Slovenije. Vse te oddaje sem poiskala na spletni strani 24ur.com in MMC Rtv Slovenija. Oddaje sem si ogledala preko interneta in izpisala podatke, ki sem jih potrebovala. Ker z video posnetki še vedno nisem dobila vpogleda v celotno zgodbo, sem kasneje podatke zbirala tudi iz člankov, objavljenih na 24ur, MMC Rtv Slovenija, Dnevniku, Slovenskih Novicah, Večeru. Podatke iz člankov ter iz oddaj Trenja, Tednik in Pogledi Slovenije sem uporabila le za kronologijo in njen povzetek. Za samo analizo rezultatov, pa sem uporabila samo video posnetke iz oddaj 24ur, Svet na Kanalu A, Dnevnik in Odmevi.

Za primer tragedije v Mostah sem zbirala video posnetke, ki so bili dostopni na spletni strani 24ur.com in na strani MMC Rtv Slovenija na dan 13. 1. 2013, za primer Koroške sem uporabila video prispevke dostopne dne 14. 1. 2013 in 15. 1. 2013, za primer Sežane pa na

dan 14. 1. 2013. V vseh treh primerih sem uporabila video prispevke iz internetne strani 24ur.com in MMC Rtv Slovenija.

Celotni raziskavi sem dodala tudi vprašalnik, ki sem ga poslala na Center za socialno delo Sežana, Ravne na Koroškem in Moste-Polje. Z odgovori sem želela dobiti boljši vpogled na situacijo s strani socialnih delavcev in delavk oziroma direktorjev in direktoric, ki so v zgodbi »nastopali«.

Glede na to, da sem podatke zbirala sama preko spleta, se je lahko zgodilo, da sem kakšno oddajo ali prispevek spregledala. Poleg tega pa so podatki vzeti iz novinarskih zgodb, zato so lahko pomeni preneseni in vzeti iz konteksta, ali pa podatki niso popolnoma točni oziroma zanesljivi. Informacije novinarjev niso vedno točne, komentarje in intervjuje njihovih virov pa lahko novinar postavi v tak kontekst, kot želi novinar sam.

3.4. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke sem analizirala kvalitativno. V samem začetku sem si izbrala tri novinarske zgodbe, ki so mi najbolj ostale v spominu. Seveda je bilo pomembno, da so v njih »nastopali« socialni delavci.

Zgodbe, ki sem si jih izbrala za analizo so primer Most, ki se je v medijih odvijal od 28. 3. 2011 do 7. 4. 2011 (kasnejših objav nisem zasledila), primer dogodkov v Sežani, ki se je odvijal od 29. 3. 2009 do 2. 10. 2010 (kasnejših objav nisem zasledila) in primer Koroške deklice, ki se je odvijal od 25. 11. 2010 do 3. 1. 2013. Kasnejše objave pri zadnjem primeru so še bile, vendar za mojo raziskavo niso relevantne, zato jih nisem več upoštevala. Zadeve, povezane s Koroško deklico se namreč še vedno odvijajo na sodiščih, in se lahko zgodi, da še nekaj časa ne bodo razrešene.

Pri analizi sem se najprej lotila pisanja kronologije. Najprej sem pregledala vse video posnetke iz oddaj 24ur, Svet na kanalu A, Dnevnik in Odmevi, ki sem jih našla na spletni strani 24ur.com in MMC Rtv Slovenija. V tej fazi sem bila pozorna na podatke, ki so vsebovali datumske ali časovne okvire, sproti pa sem jih vnašala v program Microsoft Office

Word. Za boljšo časovno preglednost sem podatke, ki sem jih pridobila iz oddaj 24ur, Svet na Kanalu A, Dnevnik in Odmevi, dopolnila s podatki iz člankov, ki se pojavijo pod video posnetkom ali člankov, ki sem jih preko ključnih besed našla na internetu. Ključne besede so bile: družinska tragedija, Koroška deklica, tragedija v Mostah, Boštjan Kaker, Matic Munc, Sežana, Kristina Mislej, Andrej Gorup. Članki so mi pomagali le pri bolj natančni kronologiji. Pri bolj natančni kronologiji so mi pomagale tudi oddaje Tednik, Pogledi Slovenije in Trenja.

Časovni pregled po alinejah, sem kasneje zapisala tudi kot celotno zgodbo, kjer si podatki sledijo po časovnem vrstnem redu in sem jih dopolnila z opisi, tako, da je poleg golih datumskih dejstev tudi opis za boljši prikaz zgodbe oziroma dogajanja.

Ko sem kronološko uredila podatke, sem si še enkrat pregledala vse video posnetke oddaj 24ur, Svet na kanalu A, Dnevnik in Odmevi, ki sem jih predhodno zbrala. Bila sem pozorna, kje so se pojavile besede: socialni delavec/delavka, center za socialno delo in/ali strokovna služba (v nadaljevanju bom za vse tri termine uporabljala besedo socialno delo). Stavke, ki so vsebovali te ključne pojme sem dobesedno prepisala v nov Word – ov dokument. V isti dokument sem dobesedno prepisala tudi celotne izjave (za javnost, novinarje), ki so jih dali socialni delavci in delavke.

Najprej sem se osredotočila na celotno zgodbo (od prve do zadnje objave) in pregledala, kje in kdaj novinarji v tej zgodbi omenjajo socialno delo. Nato sem stavke, ki so vsebovali besede socialni delavec/delavka ali center za socialno delo ali strokovna služba (oziroma socialno delo) ocenila ali jih opišejo: pozitivno, negativno ali so opisi nevtralni.

Ostale so mi le še izjave socialnih delavcev, ki sem jih ocenila s pomočjo zapisa Urek, ki pravi: »Na drugi strani pa imamo tudi zgodbe socialnih delavk in delavcev. V javnosti (tako v medijih kot tudi na drugih instancah, kjer morajo poročati o svojem delu) jih pogosto obravnavajo kot tiste, »ki nečesa niso naredili, pa bi morali«, in izkušnje kažejo, da je socialno delo slabo zavarovano pred javnimi kritikami. Zgodbe, ki jih pripovedujejo o svojem delu, so pogosto polne opravičevanja, utemeljevanja strokovnosti, poudarjanja moralnosti svojih odločitev in so torej neke vrste zagovori« (Urek 2005: 18, 19). Njeno mnenje sem vzela za kriterij kakšne so izjave socialnih delavcev: opravičevanje, utemeljevanje

strokovnosti, poudarjanje moralnosti svojih odločitev in so tisti, ki nečesa niso naredili, pa bi morali.

Ali je zgodba novinarski konstrukt oziroma zgodba novinarja odraz resnice, pa nisem uspela preveriti preko video prispevkov, zato sem po elektronski pošti, poslala kratke vprašalnike tudi na Center za socialno delo Sežana, Ravne na Koroškem in Moste-Polje.

4. REZULTATI

4.1. KRONOLOGIJE IN OPISI TREH PRIMEROV

4.1.1. PRIMER KOROŠKA

4.1.1.1. KRONOLOGIJA DOGODKOV KOROŠKE

2007	Rojstvo deklice Klare Kaker.
25. 7. 2008	Boštjan Kaker in Aleksandra Tuskar se razideta. Mati odide, deklico pa pusti pri očetu.
28. 7. 2008	Mati gre na Center za socialno delo Ravne na Koroškem, kjer pove, da je zapustila partnerja, in da je otrok sedaj pri očetu. Začne se sodelovanje s Centrom za socialno delo Ravne na Koroškem, kjer spremljajo dogovore, kje bo deklica živela ter preživljala čas.
16. 4. 2008	Na centru za socialno delo skleneta mati in oče deklice sporazum, da deklica ostane v varstvu, vzgoji in oskrbi pri očetu.
1. 8. 2008	Na centru za socialno delo skleneta mati in oče deklice sporazum glede obiskov med mamo in deklico.
Oktober 2008	Mati na sodišče vložijo tožbo za dodelitev mladoletnega otroka v varstvo in vzgojo ter določitev preživnine.
Od leta 2009	Natalija Markač, iz društva Moč, pomaga dekličinemu očetu. Začne se njuno sodelovanje.
November 2009	Prvi uvodni razgovor z družino Kaker na svetovalnici Akcija!, kjer se spoznajo s psihologom Maticem Muncem.
23.2.2010	Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu dodeli deklico v varstvo, vzgojo in skrb materi.
Marec 2010	Mati deklice poda prijavo suma spolne zlorabe na Center za socialno delo Ravne na Koroškem, ker navede kot domnevnega storilca svojega očeta.
April 2010	Oče deklice poda prijavo na generalno policijsko upravo o sumu spolne zlorabe.

8. 4. 2010 Nastane poročilo Generalne policijske uprave Slovenj Gradec o spolni zlorabi deklice.
15. 4. 2010 Poročilo Generalne policijske uprave Slovenj Gradec se arhivira, s pripisom tožilke Silve Cepec, da suma kaznivega dejanja ni, in da gre le za spor med staršema.
18. 6. 2010 Višje sodišče v Mariboru potrdi sodbo (da se deklico dodeli v varstvo, vzgojo in skrb mami) Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu. Sodba postane pravnomočna.
10. 10. 2010 Deklica je na obisku pri mami.
10. 10. 2010 Po obisku pri mami, oče deklico pripelje v Slovenjgraško bolnišnico.
11. 10. 2010 Bolnišnica Slovenj Gradec obvesti Center za socialno delo Ravne na Koroškem, da je bila deklica hospitalizirana zaradi suma spolne zlorabe.
11. 10. 2010 Oče poda na policijsko upravo kazensko ovadbo zoper dekličinega dedka in njene mame zaradi suma spolnega napada na deklico.
22. 10. 2010 Ravenski center za socialno delo pisno pozove slovenjgraško sodišče naj počaka, da policija preišče sum spolne zlorabe, preden se deklico vrne k mami in njenemu očetu.
25. 11. 2010 Primer »koroške deklice« se prvič pojavi v medijih, v dnevnoinformativni oddaji 24ur.
3. 11. 2010 Oče deklice, na Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu, vloži predlog za izdajo začasne odredbe, da se deklice ne preda mami, dokler se dokončno ne razreši sum spolne zlorabe. Predlog začasne odredbe vloži zaradi spremenjenih okoliščin.
26. 11. 2010 Direktorica Centra za socialno delo Ravne na Koroškem, Sonja Tiršek, zapiše, da zaznava otrokov strah pred dedkom in ambivalenten odnos otroka do dedka.
26. 11. 2010 Oče odkloni, da bi deklico pripeljal na srečanje z mamo na CSD. Je mnenja, da je to past, in da bi na ta način izvršili sklep sodišča, ki deklico dodeljuje materi.
26. 11. 2010 S primerom »koroške deklice« se seznanjajo tudi varuh človekovih pravic.
- November 2010 Po podani prijavi suma spolne zlorabe, CSD najde rešitev in mati namestijo v varno hišo.
27. 11. 2010 Varuhinja človekovih pravic, Zdenka Čebašek Travnik, Slovenjgraškemu sodišču predlaga, da naj upošteva mnenje Centra za socialno delo in korist otroka.
27. 11. 2010 Sodišče narekuje, da mora oče otroka vrniti mami, drugače 29. 11. 2010 začnejo teči postopki za izvršbo.

27. 11. 2010 Ministrstvo za pravosodje zaprosi Okrajno sodišče v Slovenj Gradcu za podatke in poročilo glede primera »koroške deklice« (predmetne zadeve in njihove ugotovitve).
29. 11. 2010 Od tega dne, naj bi deklica živela pri mami, vendar je oče ne izroči, ne pripelje.
29. 11. 2010 Sodišče je izdalo obvestilo, da deklice na ta dan le ni potrebno vrniti materi, saj sodišče opravlja poizvedbe, kjer ugotavlja morebitne spremembe okoliščin in čaka na poročila pristojnih institucij (dodatno mnenje CSD in izvid iz bolnišnice Slovenj Gradec).
29. 11. 2010 Sestanek na CSD Ravne na Koroškem, kjer naj bi se domenili o stikih z mamo in deklico, vendar oče pošlje dopis, da ga na sestanek ne bo.
- December 2010 Oče pooblasti svetovalnico Akcija!, da lahko razpolaga v boju za otroka s celotno dokumentacijo, samo da ne razkriva identitete deklice.
7. 12. 2010 Zasliševanje prič (oče, mati, ginekologinja, dedek) na Okrožnem sodišču Slovenj Gradec, glede očetovega predloga o začasni odredbi in predodelitvi deklice očetu, dokler se ne razreši sum spolne zlorabe deklice.
7. 12. 2010 Sodnica ne izda dokončne odločitve, ampak samo sklep s katerim deklica ostane pri očetu. Dokončno odločitev pa bo sporočila po pošti.
9. 12. 2010 Dedek (Anton Tuskar), katerega sumijo spolne zlorabe, gre na poligrafsko testiranje.
14. 12. 2010 Po pošti prispe odločitev Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu, ki zavrne očetov predlog o začasni predodelitvi deklice v njegovo varstvo, vzgojo in skrb. Zavrne predlog, da se deklice ne preda mami, dokler se ne razišče sum spolne zlorabe deklice.
14. 12. 2010 Oče gre na mariborsko policijo na poligrafsko testiranje.
20. 12. 2010 Generalni direktor policije, Goršek, odredi nadzor nad delom na Upravi kriminalistične policije in Policijski upravi Slovenj Gradec v dveh predkazenskih postopkih.
28. 12. 2010 S celotno zadevo »koroške deklice« se seznanijo tudi takratnja notranja ministrica, Katarina Kresal.
- Začetek leta 2011 Oče se pritoži na Višje sodišče v Mariboru, na odločitev Slovenjgraškega okrožnega sodišča o začasni odredbi, glede predodelitvi deklice, dokler sum spolne zlorabe ni v celoti raziskan.
20. 1. 2011 Višje sodišče v Mariboru zavrne očetovo pritožbo, o začasni odredbi glede predodelitvi deklice očetu, dokler sum spolne zlorabe ni v celoti raziskan. Potrdi sklep sodišča prve stopnje.

3. 3. 2011 Na internem sestanku policija potrdi, da je pri preiskavi suma spolne zlorabe prišlo do nekaterih nepravilnosti.
4. 3. 2011 Izvršba nad deklico, ki poteka na domu očetovih staršev. Sodni izvršitelj Okrajnega sodišča v Slovenj Gradcu želi deklico odvzeti očetu in jo vrniti materi. Deklice niso našli.
4. 3. 2011 Zaradi nezakonitega dela nekaterih policistov v času izvršbe (ki jih predstavijo na novinarski konferenci predstavniki svetovalnice), v svetovalnici Akcija! zahtevajo odstop Gorška. Opozorijo na nezakonitost same izvršbe.
4. 3. 2011 Ker deklice ne najdejo, mati na Policijski upravi Slovenj Gradec, poda prijavo o pogrešani štiriletni deklici.
9. 3. 2011 Novinarska konferenca policistov, ki predstavijo svojo plat izvršbe.
10. 3. 2011 Novinarska konferenca svetovalnice Akcija!
18. 3. 2011 Notranja ministrica Katarina Kresal izda usmeritve in obvezna navodila policiji glede obravnave primerov nasilja v družini, kjer so žrtve nasilja otroci ali mladoletne osebe.
18. 5. 2011 Okrožno državno sodišče Slovenj Gradec zavrže kazenski ovadbi zoper mame in dedka deklice, ki ju je podal dekličin oče.
18. 5. 2011 Zavržen ponovni predlog očeta, za izdajo začasne odredbe, s katero se deklico začasno predodeli v njegovo vzgojo in varstvo.
18. 5. 2011 Tožilec Okrožnega državnega tožilstva v Slovenj Gradcu ovrže pregon zoper očeta, ki ga policija ovadi zoper odvzema mladoletne osebe.
- Konec maja 2011 Kasneje druga tožilka okrožnega državnega tožilstva v Slovenj Gradcu, Silva Cepec, ponovno zažene isto kaznivo dejanje – pregon očeta zoper odvzema mladoletne osebe.
10. 6. 2011 Mati deklice na Policijsko upravo Celje poda prijavo suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe.
22. 6. 2011 Kriminalisti in policisti Policijske uprave Celje zjutraj opravijo hišno preiskavo pri očetu v Mežici.
22. 6. 2011 Očeta odpeljejo na največ 48-urno zadržanje zaradi suma kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe.
22. 6. 2011 Policisti so iskali deklico, ki jo oče, kljub pravnomočni sodbi noče izročiti materi. Deklice ne najdejo.
Na okrožnem državnem tožilstvu spišejo obtožnico, ki očeta bremeni odvzem mladoletne osebe, zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje.
23. 6. 2011 Zvečer privedejo očeta s kazensko ovadbo k preiskovalni sodnici.

23. 6. 2011 Po zaslišanju preiskovalna sodnica očetu odredi enomesečni pripor v mariborskem zaporu zaradi suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe, zanemarjanje mladoletne osebe in surovega ravnanja.
28. 6. 2011 Novinarska konferenca svetovalnice Akcija! pove, da dokler ne dobijo popolnega izvedenskega mnenja, ali je bila deklica zlorabljena ali ne, bo oče ščitil otroka.
21. 7. 2011 Senat Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu zasliši priče in očeta deklice (zaradi suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe). Očetu kasneje podaljšajo pripor, zaradi možnosti vplivanja na priče.
27. 7. 2011 V svetovalnici Akcija! začne zbirati podpise za odpravo pripora očetu.
9. 9. 2011 Na sodišču v Slovenj Gradcu poteka obravnava proti očetu deklice, zaradi suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe.
21. 9. 2011 Slovenjgraško tožilstvo vloži obtožnico zoper očeta »koroške deklice«. Obtožnica ga bremeni kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe.
21. 9. 2011 Po vložitvi obtožnice zoper očeta, mu senat Slovenjgraškega sodišča podaljša pripor za dva meseca, zaradi možnosti vplivanja na priče.
30. 9. 2011 Poslanska skupina SDS skliče nujno sejo odbora za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje. Na tej seji naj bi govorili tudi o primeru pogrešane deklice.
30. 9. 2011 Mati poziva politike, naj se ne vmešavajo, saj zadeva deklice ne sodi na politični parket.
26. 10. 2011 Generalni policijski upravi sporočijo, da je interni nadzor nad delom policije pokazal nekatere odklone, ki pa niso vplivali na rezultat preiskave oziroma na odločitev tožilstva in sodišč.
11. 11. 2011 Začetek sojenja Boštjanu Kakerju, zaradi odvzema mladoletne osebe, zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja.
11. 11. 2011 Sodni senat zapre obravnavo za javnost, vse sodelujoče pa zavežejo k molčečnosti.
11. 11. 2011 Zaslihanje prič. Zaslihanih je bilo od 6 do 10 prič.
16. 11. 2011 Prvič se v medijih in javno izpostavi fotografijo deklice.
17. 11. 2011 Svojo stran zgodbe prvič predstavi mati deklice, Aleksandra Tuskar, in dekličin dedek, Anton Tuskar.
17. 11. 2011 Prvič v javnost tudi dekličino ime, Klara Kaker.
17. 11. 2011 Prvi odzivi na objavo fotografije deklice.

24. 11. 2011 Tožilka, Aleksandra Štiblar, opozori na nepravilnosti, ki so se dogajale v primeru razreševanja suma spolne zlorabe, v primeru »koroške deklice«. Pravi, da zadeva ni bila vodena zakonito.
- December 2011 Preložitev sojenja Boštjanu Kakerju, zaradi odvzema in zanemarjanja mladoletne osebe, zaradi preklica pooblastil Boštjanovemu odvetniku.
22. 12. 2011 Nadaljevanja obravnave in sojenja na Okrožnem sodišču Slovenj Gradec, Boštjanu Kakerju, zaradi odvzema mladoletne osebe in zanemarjanja mladoletne osebe.
4. 1. 2012 Vodja tožilcev, proti Aleksandri Štiblar, sproži disciplinski postopek, ker je javno spregovorila o domnevnih nepravilnostih in s tem očrnila tožilstvo.
- Januar 2012 Preložitev sojenja, ker primer Boštjana Kakerja prevzame novi odvetnik. Dan pred sojenjem ni uspel pogledati dokumentacije.
26. 1. 2012 Sojenje očetu se nadaljuje s pregledom dokazov na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu, ki je obtožen odvzema mladoletne osebe.
15. 2. 2012 Odvetnik Boštjana Kakerja poda predlog za prenos krajevne pristojnosti v obravnavanem primeru. Predlaga, da se spis v kazenski zadevi, v kateri je oče obtožen odvzema mladoletne hčerke, prenese na sodišče zunaj območja, ki ga pokriva Višje sodišče v Mariboru. O tem bo odločalo Vrhovno sodišče RS.
21. 2. 2012 Senat Vrhovnega sodišča na seji sprejme sklep, s katerim zavrne predlog očetovega odvetnika za prenos krajevne pristojnosti. Tako se sojenje Boštjanu Kakerju nadaljuje na Slovenjgraškem Okrožnem sodišču.
15. 3. 2012 Okrožno sodišče Slovenj Gradec očeta spozna za krivega. Sodni senat Okrožnega sodišča Slovenj Gradec očeta obtoži, da je v sosterilstvu z najmanj eno neznano osebo storil dve kaznivi dejanji. Odvzem mladoletne osebe in zanemarjanje otroka.
15. 3. 2012 Okrožno Slovenjgraško sodišče Boštjana Kakerja obsodi na 3 leta in 6 mesecev zapora.
15. 3. 2012 S sodbo se podaljša tudi pripor, kjer bo do pravnomočne sodbe Boštjan Kaker.
15. 3. 2012 Zagovornik očeta na sodbo napove pritožbo.
22. 3. 2012 Sodelovanje med svetovalnico Akcija! in Boštjanom Kakerjem se prekine oziroma je preklicano.
22. 3. 2012 Oče deklice, Boštjan Kaker, vloži kazensko ovadbo zoper Matica Munca in Natalije Markač, zaradi suma odvzema mladoletne osebe.

23. 3. 2012 Celjski kriminalisti aretirajo psihologa Munca (pridrzan je zaradi izsiljevanja in suma odvzema mladoletne osebe) in Markačevo (sum odvzema mladoletne osebe) iz svetovalnice Akcija!.
23. 3. 2012 Munc in Markačeva noč preživita v pridržanju – Munc v Ljubljani, Markačeva pa v Velenju. Aretacija je v zvezi »koroške deklice«.
23. 3. 2012 Potekajo hišne preiskave pri Muncu in Markačevi ter v prostorih svetovalnice Akcija!
23. 3. 2012 Boštjan Kaker pošlje pismo medijem. V njem pravi, da ne ve kje je njegova hči, in da naj bi svetovalca delala po svoje in naj ne bi upoštevala njegovih želja, da se deklica vrne v domače okolje.
24. 3. 2012 Markačeva in Munc ostajata v 48-urnem policijskem pridržanju.
24. 3. 2012 Boštjan Kaker medijem posreduje pisno izjavo, v kateri pravi, da od začetka pripora prosi Munca in Markačevo, da se deklica vrne, ker želi stvari reševati po pravni poti, da je plačeval Markačevi velike vsote denarja na roke, in da nista ne en ne drug upoštevala njegove želje.
25. 3. 2012 Poteka zaslišanje Munca in Markačeve na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu pred preiskovalno sodnico.
25. 3. 2012 Sodišče za oba odredi enomesečni pripor (preiskovalni sodnik se je pri obeh za pripor odločil na podlagi ponovitvene nevarnosti, nevarnost vplivanja na priče).
25. 3. 2012 Munc pripor prestaja v mariborskih zaporih, Markačeva pa v Celju.
27. 3. 2012 Zagovornika Munca in Markačeve vložita pritožbo na sklep o odreditvi 30-dnevnem priporu.
27. 3. 2012 Odvetnik Boštjana Kakerja da vlogo za odpravo pripora, zaradi novih okoliščin, saj naj bi deklico skrivali proti njegovi volji. Po pošti na Okrožno sodišče v Slovenj Gradec pošlje predlog za odpravo pripora za svojo stranko.
27. 3. 2012 Celjski kriminalisti so zaradi suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe aretirali Munčevo soprogo Jernejo Munc, ki naj bi bila domnevno vpletena v izginotje deklice.
28. 3. 2012 Pritožbo na pripor Munca in Markačeve izvenobravnavni senat sodišča Slovenj Gradec zavrne.
28. 3. 2012 Policija potrди, da so našli pogrešano deklico živo in zdravo, izsledeno skupaj z babico v Ljubljani. Noč deklica preživi na enem izmed centrov za otroke.
29. 3. 2012 Deklico predajo mami. Pri predaji sodeluje strokovna delavka CSD Ravne na Koroškem.

29. 3. 2012 Ker so našli deklico, iz pripora izpustijo Munca in Makračevo. Iz pripora je izpuščen tudi dekličin oče.
29. 3. 2012 Iz pridržanja policisti izpustijo Jernejo Munc.
29. 3. 2012 Kriminalisti potrdijo, da je deklico pomagala skrivati Boštjanova mati, njena babica.
30. 3. 2012 Novinarska konferenca svetovalnice Akcija!.
21. 4. 2012 Celjski kriminalisti so kazensko ovadili tudi babico deklice.
23. 4. 2012 Odvetnik Boštjana Kakerja vloži pritožbo zoper sodbe, da je obsojen na 3 leta in 6 mesecev, zaradi odvzema mladoletne osebe na sodbo na višje sodišče.
11. 6. 2012 V okviru predkazenskega postopka, v primeru »koroške deklice« poteka zaslišanje prič tožilstva na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu, glede odvzema mladoletne osebe.
22. 8. 2012 Zoper državne tožilke, Aleksandre Štiblar, naj bi na disciplinskem sodišču vrhovnega državnega tožilstva potekal postopek. Za nedoločen čas ga preložijo, saj Štiblarjeva zahteva, da se postopek odpre za javnost.
20. 11. 2012 Je potekala obravnava na Višjem sodišču v Mariboru, po kateri bo sodišče odločalo o pritožbi očeta na sodbo Slovenjgraškega sodišča, ki mu je izreklo 3 leta in 6 mesecev zaporne kazni, zaradi odvzema in zanemarjanja hčerke.
19. 12. 2012 Višje sodišče v Mariboru zniža kazen Kakerju na 2 leti in 8 mesecev zapora. Pritožbo zavrne kot neutemeljeno in potrdi sodbo okrožnega Slovenjgraškega sodišča. S tem postane 19. 12. pravnomočna

4.1.1.2. POVZETEK KRONOLOGIJE KOROŠKE

Leta 2007 se je Boštjanu Kaker in Aleksandri Tuskar rodila deklica Klara Kaker. Leto dni kasneje sta se starša razšla. Mati je odšla, Klaro pa je pustila živeti pri očetu, v hiši očetovih staršev, kjer so živeli od Klarinega rojstva. Tri dni kasneje svojo odločitev pove tudi Ravenskemu centru za socialno delo. Od takrat na centru ves čas spremljajo dogovore staršev, kje in s kom bo deklica živela ter preživljala čas. Ob prisotnosti socialne delavke sklenejo tudi dva sporazuma, kjer se strinjajo, da naj hčerka ostane v varstvu, vzgoji in oskrbi pri očetu, ker bo zanj tam najboljše, ter sporazum glede obiskov oziroma stikov. Mati podpiše sporazum s katerim skrbništvo prepusti očetu. Datuma sporazumov 16. 4. 2008 in 1. 8. 2008. Dva meseca kasneje pa si mati premisli.

Oktobra 2008 je mati na sodišče vložila tožbo za dodelitev mladoletnega otroka v varstvo in vzgojo ter za določitev preživnine, in s tem se je pričela borba staršev za otroka. Novembra 2009 je Boštjan Kaker prvič obiskal svetovalnico Akcija!, kjer je imel prvi uvodni sestanek. Tam je spoznal psihologa Matica Munca. Pred tem uvodnim sestankom, istega leta, pa je začel Boštjan Kaker sodelovati tudi z Natalijo Markač iz društva Moč.

Februarja 2010 je Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu dodelilo deklico v varstvo in skrb materi. Mesec dni kasneje pa je mati podala prijavo suma spolne zlorabe na ravenski center, kjer je kot domnevnega storilca navedla svojega očeta Antona Tuskarja. Preiskava o sumu spolne zlorabe se zaključi v enem dnevu. Aprila je na generalno policijsko upravo, prijavo o sumu spolne zlorabe, podal tudi Boštjan Kaker. Tako je 8. 4. 2010 nastalo poročilo generalne policijske uprave Slovenj Gradec o spolni zlorabi deklice, ki pa je bilo teden dni kasneje arhivirano, s pripisom tožilke Silve Cepec, da suma kaznivega dejanja ni bilo in da je šlo v tem primeru le za spor med staršema, kjer je oče želel očrnit družino mame.

Z junijem 2010 je Višje sodišče v Mariboru potrdilo sodbo Okrožnega sodišča Slovenj Gradec, ki je deklico dodelilo v varstvo, vzgojo in skrb mami. Sodba je na ta dan postala pravnomočna.

Oktobra 2010 je deklica obiskala mamo, in ko se je vrnila s stika nazaj k očetu, je ta opazil, da nekaj ni v redu. Odpeljal jo je v Slovenjgraško bolnišnico, kjer je bila hospitalizirana. Naslednji dan je bolnišnica to obvestila tudi Ravenski center, oče pa je na policijski upravi podal ovadbo zoper dekličine mame in njenega očeta zaradi suma spolnega napada na deklico. 22. 10. 2010 je Ravenski center za socialno delo obvestil oziroma pisno pozval Slovenjgraško sodišče, da naj počaka na policijo, da preišče sum spolne zlorabe, preden se deklico vrne k mami in dekličinemu dedku, ki živita v skupnem gospodinjstvu.

3. novembra 2010 je oče deklice vložil na Slovenjgraško sodišče predlog za začasno odredbo, kjer je zahteval, da bi se deklico predodelilo v vzgojo in skrb njemu, zaradi domnevnega obstoja spremenjenih okoliščin. Predlagal je, da se deklice ne bi predalo mami in naj ostane pri njemu, dokler se popolnoma ne bi razrešil sum spolne zlorabe. Za ta sum je imel veliko utemeljenih razlogov.

Konec meseca novembra 2010 je direktorica Centra za socialno delo Ravne na Koroškem zapisala, da je zaznala dekličin strah pred njenim dedkom in ambivalenten odnos otroka do dedka. Oče dotedaj deklice mami še ni izročil. Izogibal se je tudi srečanju na Centru za socialno delo, kamor naj bi pripeljal deklico na srečanje z mamo. Menil je, da je to past, da bi se izvršila predaja deklice mami. Po podani prijavi suma spolne zlorabe, je Center za socialno delo Ravne na Koroškem namestil mati v varno hišo. Tja naj bi oče pripeljal deklico, saj je bilo to varno okolje in ni bilo bojazni pred dedkom, ki so ga sumili spolne zlorabe. Mati in hčerka bi bili v varni hiši pred dedkom varni in bi bili v varnem okolju.

Konec novembra (26. 11. 2010) se je s primerom seznanila tudi takratnja varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik, ki je dan po seznanitvi s primerom Slovenjgraškemu sodišču predlagala, naj upoštevajo mnenje Centra za socialno delo ter naj upoštevajo predvsem korist otroka. Kljub temu, pa je sodišče 27. 11. 2010 zahtevalo, naj oče vrne otroka mami, saj bodo v nasprotnem primeru (v roku dveh dni) začeli teči postopki za izvršbo deklice. Isti dan je ministrstvo za pravosodje zaprosilo Okrajno sodišče v Slovenj Gradcu za podatke in poročilo glede primera »koroške deklice«.

Z dnem 29. 11. 2010, ko bi moral oče deklico izročiti mami (vendar je ne pripelje), je sodišče izdalo obvestilo, da deklice ni potrebno vrniti na ta dan, ker je sodišče opravljalo poizvedbe, kjer so ugotavljali morebitne spremembe okoliščin in čakali na poročila Centra za socialno delo Ravne na Koroškem ter bolnišnice Slovenj Gradec. Kljub temu pa si je oče prislužil denarno kazen, ker deklice ni vrnil mami. Isti dan naj bi na Centru potekal sestanek z obema staršema, kjer naj bi se dogovorili o nadaljnjih stikih z otrokom, vendar je oče poslal dopis, da se sestanka ne bo udeležil.

Decembra 2010 je oče deklice pooblastil svetovalnico Akcija!, da lahko za boj za otroka uporabijo celotno razpoložljivo dokumentacijo pod pogojem, da se dekličine identitete ne razkrije.

V začetku decembra se je na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu pričelo zaslišanje prič (zaslišijo mati deklice, dedka, očeta, ginekologinjo...). To zaslihanje se je nanašalo na začasno odredbo, ki jo je predlagal oče, da deklica ostane pri njemu, dokler se ne razreši sum spolne zlorabe - v tožbi, kjer je oče predlagal, da bi mu sodišče začasno predodelilo deklico v

vzgojo in varstvo. Dokončne odločitve sodnica ni dala, vendar samo sklep, da deklica ostaja pri očetu. Končno odločitev bo sporočila po pošti.

Dva dni kasneje (9. 12. 2010) je šel dedek, ki je osumljen spolne zlorabe 3-letne deklice, na poligrafsko testiranje, ki ga pozitivno opravi. Sredi decembra (14. 12.) je oče deklice prejel pošto, odločitev sodišča, ki pravi, da je Okrožno sodišče Slovenj Gradec zavrnilo njegov predlog o začasni predodelitvi deklice v njegovo varstvo, vzgojo in skrb oziroma zavrnilo predlog za začasno varstvo. Sodnica ni sprejela očetovega predloga, ki ga je podal v začetku novembra. Na odločitev Slovenjgraškega sodišča se je v začetku leta 2011 oče pritožil. Isti dan, ko je dobil odločitev s sodišča, je šel na Mariborsko policijo, na poligrafsko testiranje tudi oče.

Konec meseca decembra 2010, je generalni direktor policije Goršek odredil nadzor nad delom na Upravi kriminalistične policije in Policijski upravi Slovenj Gradec v dveh predkazenskih postopkih. Odredil je nadzor zaradi morebitnih nepravilnosti pri raziskovanju suma spolne zlorabe in nadzor nad delom policije. Teden dni kasneje, konec leta 2010, pa se je s celotno zadevo »koroške deklice« seznanila tudi takratnja ministrica za notranje zadeve, Katarina Kresal.

V začetku leta 2011 je oče deklice vložil pritožbo na Višje sodišče v Mariboru, na odločbo Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu, na zavrnitev začasne odredbe predodelitve deklice, dokler sum spolne zlorabe ni v celoti raziskan in zaključen. Konec meseca januarja pa je Višje sodišče v Mariboru potrdilo sklep Okrožnega sodišča Slovenj Gradec in zavrnilo očetovo pritožbo. Pravi, da mora deklico izročiti materi, kljub temu, da sum spolne zlorabe še ni bil razrešen.

Tretjega marca 2011 je policija na internem sestanku potrdila, da je bilo vodenje preiskave glede suma spolne zlorabe vodeno nekorektno, vendar te nepravilnosti niso vplivale na odločitev sodišča. Naslednji dan pa je sledila izvršba nad deklico. Izvršba je potekala na domu staršev dekličinega očeta, vendar deklice niso našli. Sodni izvršitelj Okrajnega sodišča Slovenj Gradec želi deklico odvzeti očetu in jo izročiti mami.

Zaradi nekaterih nepravilnosti (kot jih navaja svetovalnica Akcija!), ki so se zgodile na dan izvršbe, je psiholog Munc zahteval odstop Gorška. Pravi, da je med samo izvršbo prišlo do nezakonitega ravnanja (na kraju same izvršbe je bila mati deklice, ki je osumljena spolne zlorabe deklice, fizični obračun policista z dedkom po očetovi strani, odtujila naj bi se tudi vsota denarja), poleg tega pa so navedli, da je bila tudi celotna izvršba nezakonita, saj je na to izvršbo nerazrešena pritožba, ki naj bi v primeru mladoletne osebe izvršbo zadržala. Ker deklice niso našli, je mati deklice na Policijski upravi Slovenj Gradec podala prijavo o pogrešani štiriletni deklici. Zaradi kritike svetovalnice Akcija! in svetovalcev očeta na samo izvršbo, je tudi policija 9. 3. 2011 predstavila okoliščine za izvršbo na novinarski konferenci. Akcija! 10. 3. odgovori z novinarsko konferenco.

Zaradi tega odmevnega primera in pozivanja svetovalnice Akcija!, je takratnja notranja ministrica Katarina Kresal izdala usmeritve policiji, kakšna so obvezna navodila pri obravnavah primerov nasilja v družini, kjer so žrtve otroci in mladoletne osebe.

18. 5. 2011 je Okrožno državno sodišče Slovenj Gradec zavrglo kazenski ovadbi zoper mame in dedka deklice, ki jo je podal dekličin oče. Kazenska ovadba je mamo deklice in dekličinega dedka bremenila suma spolne zlorabe. Hkrati pa je bil zavržen tudi ponovni predlog očeta za izdajo začasne odredbe, s katero bi se deklico začasno predodelilo v varstvo in skrb očetu. V tem dnevu tožilec Okrožnega državnega tožilstva v Slovenj Gradcu ovrže pregon zoper očeta, ki ga policija ovadi zoper odvzema mladoletne osebe. Vendar pa kasneje, druga tožilka Okrožnega državnega tožilstva, Silva Cepec, v Slovenj Gradcu ponovno zažene isto kaznivo dejanje – pregon očeta zoper odvzema mladoletne osebe.

Mati deklice, začetek junija, poda prijavo suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe, na policijsko upravo Celje.

V drugi polovici junija so kriminalisti in policisti Policijske uprave Celje opravili hišno preiskavo pri očetu deklice v Mežici. Policisti so iskali deklico, ki jo oče ne želi izročiti materi, kljub pravnomočni sodbi. V hišni preiskavi sta sodelovala dva policista, kriminalist, psiholog in socialna delavka. Prečesali so večstanovanjsko hišo in okolico ter nazadnje očeta deklice odpeljali, na največ 48-urno zadržanje, zaradi suma kaznivega dejanja odvzema

mladoletne osebe. Hišno preiskavo so opravili na podlagi odredbe preiskovalnega sodnika Okrožnega sodišča Slovenj Gradec. Deklice tudi tokrat niso našli.

Naslednji dan so očeta s kazensko ovadbo privedli pred preiskovalno sodnico, ki mu je po zaslišanju odredila enomesečni pripor. Pripor je prestajal v mariborskih zaporih zaradi suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe in zaradi ponovitvene nevarnosti. Obtožnica, ki so jo spisali na Okrožnem državnem tožilstvu je očeta bremenila odvzema mladoletne osebe, zanemarjanje mladoletne osebe in surovega ravnanja.

21. 7. 2011 so na Okrožnem sodišču Slovenj Gradec zaslišali priče in očeta deklice. Po pričanju je senat Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu podaljšal pripor očetu Boštjanu Kakerju za dva meseca, zaradi možnosti vplivanja na priče. Tožilka je očetu ponudila tudi, da opustijo pregon, če oče pove, kje deklica je. Konec julija so v svetovalnici Akcija! začeli tudi zbirati podpise za odpravo pripora.

V začetku septembra (9. 9.) je na sodišču v Slovenj Gradcu potekala obravnava proti očetu zaradi suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe. Konec septembra 2011 je Okrožno državno tožilstvo v Slovenj Gradcu vložilo obtožnico zoper očeta zaradi kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe, po vložitvi obtožnice pa mu je senat Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu podaljšalo pripor zaradi ponovitvene nevarnosti. Naslednji dan je poslanska skupina SDS sklicala nujno sejo odbora za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje, kjer naj bi govorili tudi o primeru pogrešane deklice. Ob tem je mati deklice politike pozvala, naj se v situacijo ne vmešavajo, saj ne sodi na politični parket.

Konec oktobra so na generalni policijski upravi sporočili, da je interni nadzor nad delom policije pokazal nekatere odklone, ki pa niso vplivali na rezultat preiskave oziroma na odločitev tožilstva in sodišč. Generalni direktor policije je na podlagi teh ugotovitev izdal usmeritve za odpravo ugotovljenih pomankljivosti. Poleg tega so izdali usmeritve za prioritarno obravnavo primerov nasilja v družini, kjer je oškodovanec mladoletna oseba.

11. 11. 2011 se je na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu začelo sojenje Boštjanu Kakerju, ki obtoženemu odvzema zanemarjanje mladoletne osebe in surovega ravnanja. Sodni senat je

obravnavo zaprl pred javnostjo, vse sodelujoče pa je zavezal k molčečnosti. V tem dnevu so zališali od 6 do 10 prič.

Sredi novembra 2011 (16. 11.) se je prvič v medijih izpostavila fotografija deklice, kar naj bi pripomoglo k iskanju deklice. Naslednji dan pa je svojo stran zgodbe na novinarski konferenci prvič predstavila tudi mati deklice in dedek deklice. Povedala sta, da deklice nista videla več kot leto dni in želita, da bi jo policija čimprej našla. Zato sta se odločila za javno izpostavitve dekličine fotografije, in na ta dan, tudi za izpostavitve dekličinega imena. Mati je zanikala, da je deklico zapustila, dedek deklice pa, da bi jo spolno zlorabljal. Pove tudi, da je šel prostovoljno na poligrafsko testiranje, ki ga je uspešno prestal. V tem dnevu, dan po objavi fotografije, je policija že dobila prve odzive na dekličino fotografijo.

Konec novembra 2011 je tožilka Aleksandra Štiblar, ki je kratek čas vodila primer spolne zlorabe v primeru »koroške deklice«, opozorila na nepravilnosti pri raziskavi spolne zlorabe in dodelitvi otroka. Menila je, da zadeva od samega začetka ni bila vodena zakonito, ter da je bila obravnavana zgolj kot spor med staršema, kjer je oče želel očrniti mamo in njeno družino. Tožilka Štiblar je primer prevzela v začetku leta 2011, ko je že odhajala na drugo delovno mesto. S strani nadrejene ji je bil dodeljen primer, ki pa ni bilo njeno področje. Poleg tega ji je bilo rečeno tudi, da je potrebno rešiti primer takoj, kar je pomenilo tri dni. Opazila je veliko nepravilnosti (npr. neprimerno zaslišanje deklice), kar pa je izpostavila tudi medijsko.

Decembra 2011 je bilo sojenje Boštjanu Kakerju, na okrožnem Slovenjgraškem sodišču, zaradi odvzema mladoletne hčerke, preloženo zaradi preklica pooblastil odvetniku. Primer je prevzel drug odvetnik, sojenje pa se je nadaljevalo konec decembra 2011.

V začetku leta 2012 je vodja tožilcev, proti Aleksandri Štiblar, sprožil disciplinski postopek, ker je javno spregovorila o domnevnih nepravilnostih tožilstva. Prestopila naj bi mejo profesionalnega ravnanja s tem, ko je dajala izjave za medije in javno »očrnila« delo tožilstva.

Tudi v januarju 2012 je prišlo do preložitve sojenja očetu Boštjanu Kakerju, ker je sredi meseca primer prevzel nov odvetnik, ki je naprej zastopal Boštjana Kakerja. Od tedaj naprej ga zastopa Boštjan Verstovšek, ki ta primer prevzame. Konec januarja 2012 se na Okrožnem

sodišču v Slovenj Gradcu nadaljuje sojenje Boštjanu Kakerju, obtoženemu odvzema mladoletne osebe, kjer je potekal pregled dokazov.

Sredi februarja 2012 je odvetnik očeta predlagal, da se primer prenese na sodišče zunaj območja, ki ga pokriva Višje sodišče v Mariboru. Oče in njegov odvetnik sta menila, da so podani razlogi, ki vzbujajo utemeljeni dvom o nepristranskosti sojenja v tej kazenski zadevi. Predlagata sta torej, da bi se spis v kazenski zadevi, v kateri je oče obtožen odvzema in zanemarjanja mladoletne osebe, prenesel na sodišče zunaj območja, ki ga pokriva Višje sodišče v Mariboru. O tem predlogu bo odločalo Vrhovno sodišče RS. Vendar pa je konec februarja 2012, senat Vrhovnega sodišča sprejel sklep, s katerim je zavrnil predlog za prenos krajevne pristojnosti v primeru sojenja. Ta sklep je sprejel na seji. Vrhovno sodišče je zavrnilo predlog za prenos krajevne pristojnosti v primeru sojenja očetu. Tako je sojenje še naprej potekalo na Okrožnem Slovenjgraškem sodišču.

Marca (15. 3.) 2012 je Slovenjgraško sodišče Boštjana Kakerja spoznlo za krivega. Obtožil ga je, da je v sotorilstvu z neznano osebo storil dve kaznivi dejanji. Odvzem mladoletne osebe in zanemarjanje otroka. Sodišče ga je obsodilo na 3 leta in 6 mesecev zapora. Do pravnomočne sodbe pa je ostal v priporu. Ob koncu izrečene sodbe je zagovornik očeta že napovedal pritožbo na odločitev sodišča.

Pet dni po izreku sodbe je psiholog Munc povedal, da se je končalo sodelovanje med Boštjanom Kakerjem in svetovalnico Akcija!. Boštjan Kaker je svetovalnici obrnil hrbet in svetovalnici preklical pooblastila. Po besedah Munca, naj bi do preklica prišlo na 22. 3. 2012, po besedah odvetnika pa na 16. 3. 2012. Isti dan (22. 3.) je oče deklice, Boštjan Kaker, vložil tudi kazensko ovadbo zoper Matica Munca in Natalije Markač zaradi suma odvzema mladoletne osebe. Kazensko ovadbo je vložil, ker naj bi svetovalci Akcije! delali po svoje in niso upoštevali njegovih prošelj, da se deklica vrne v domače okolje.

Dan po podani kazenski ovadbi so celjski kriminalisti aretirali psihologa Munca, ki je pridržan zaradi izsiljevanja in suma odvzema mladoletne osebe, in Markačevo. Tudi ona je pridržana zaradi suma odvzema mladoletne osebe. Oba sta noč preživela v policijskem pridržanju (največ 48 ur) – Munc v Ljubljani, Markačeva pa v Velenje. Aretacija obeh sodelavcev svetovalnice Akcija! je bila v zvezi s primerom »koroške deklice«, kjer sta oba

zatrčila, da ne ve, kje bi deklica lahko bila. V tem dnevu so potekale tudi hišne priskave pri Muncu in Markačevi ter v prostorih svetovalnice Akcija!. Boštjan Kaker pa je povedal, da ne ve, kje naj bi deklica bila, ker so v svetovalni Akcije! delali stvari po svoje in niso upoštevali njegovih želja, da se deklica vrne v domače okolje.

Munc in Markačeva ostaneta na 48-urnem pridržanju.

Naslednji dan je oče deklice, Boštjan Kaker, naslovil na medije pismo, kjer je zapisal, da od začetka pripora prosi Munca in Markačevo, da se deklica vrne, ker sam želi stvari reševati po pravni poti, da je plačeval Markačevi velike vsote denarja na roke, in da nista ne en ne drug upoštevala njegove želje. Dan poprej je povedal tudi, da ne ve kje je njegova hči, in da naj bi svetovalca delala po svoje in naj ne bi upoštevala njegovih želja, da se deklica vrne v domače okolje. Oče jima je očital, da sta ga izsiljevala in odvzela mladoletnega otroka. Pravi, da je že nekaj časa zahteval, da Munc in Markačeva poskrbita, da se deklica vrne, a ker tega nista storila, ju je zato naj tudi kazensko ovadil.

25. 3. 2012, popoldan, so zaslišali Munca in Markačevo na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu pred preiskovalno sodnico. Povedala sta, da ne ve, kje naj bi bila deklica in zanikala, da bi dobivala denar od Boštjana Kakerja. Kasneje je sodišče obema odredil enomesečni pripor (na podlagi ponovitvene nevarnosti, nevarnost vplivanja na priče, nevarnost vničenja dokazov). Munc je prestajal pripor v mariborskih zaporih, Markačeva pa v Celju. Dva dni po odločitvi o priporu Munca in Markačeve, sta zagovornika obeh vložila pritožbo na sklep o 30-dnevnem priporu.

(27. 3. 2012) Isti dan je odvetnik Boštjana Kakerja vložil vlogo za odpravo pripora njegove stranke zaradi novih okoliščin. Te nove okoliščine so, da naj bi deklico skrivali proti očetovi volji. Pravi, da oče ni vedel kje naj bi bila deklica, in da sta jo odpeljala Munc in Markačeva. Po pošti je na Okrožno sodišče v Slovenj Gradec poslal predlog za odpravo pripora za svojo stranko. Za to se je odločil, ker se je izkazalo, da je bilo ravnanje Kakerja v nasprotju z njegovo resnično voljo. Nanj naj bi vplivali iz svetovalnice Akcija!.

Paralelno pritožbam na pripor, so celjski kriminalisti, zaradi suma storitve kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe, aretirali Munčevu soprogo Jernejo Munc, ki naj bi bila domnevno

vpletena v izginotje deklice. Odpeljali so jo na policijsko postajo na Koroškem na največ 48-urno pridržanje. Tudi ona je osumljena odvzema mladoletne osebe. Dan po aretaciji Jerneje Munc, je izvenobravnavni senat zavrnil pritožbo na pripor Munca in Markačeve, zato sta ostala v priporu.

Pozno ponoči, 28. 3. 2012, je policija sporočila, da so po več kot letu dni našli pogrešano deklico Klaro Kaker, živo in zdravo, izsledeno skupaj z babico v Ljubljani. Babica je deklico pripeljala iz Avstrije v Ljubljano in jo predala policiji. Noč pa deklica preživi na enem izmed centrov za otroke.

Naslednji dan so deklico pripeljali k mami, pri predaji pa je sodelovala strokovna delavka CSD Ravne na Koroškem. Ker so deklico našli, je Okrožno sodišče Slovenj Gradec izdalo sklep o odpravi pripora za osebe, ki so bile povezane z dekličinim izginotjem. Tako so iz pripora izpustili zakonca Munc, Markačevo in očeta deklice. Kriminalisti so potrdili, da je deklico pomagala skrivati babica, Boštjanova mati. Zato konec aprila 2012 kriminalisti ovadijo tudi njo. Ovadili so jo zaradi odvzema mladoletne osebe.

Dan po izpustitvi iz pripora, je svetovalnica Akcija! pripravila novinarsko konferenco.

21. 4. 2012 so celjski kriminalisti kazensko ovadili tudi babico deklice. To je bila že peta ovadba v primeru »koroške deklice« s strani policije. Sprva so ovadili očeta deklice, nato psihologa Munca in Natalijo Markač ter Munčevo soprogo Jernejo Munc.

Aprila 2012 je odvetnik Boštjana Kakerja vložil pritožbo na višje sodišče zoper sodbe, ki je očeta deklice obsodila na 3 leta in 6 mesecev zaradi odvzema mladoletne osebe,

11. 6. 2012 je potekalo na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu zaslišanje prič v okviru predkazenskega postopka v primeru »koroške deklice«, glede odvzema mladoletne osebe. Postopek je bil za javnost zaprt, sodnici pa so vsi predstavili svojo plat zgodbe. Zaslišani so bili Jerneja in Matic Munc, Natalija Markač, Zlatka Kaker in Boštjan Kaker.

Konec avgusta 2012 naj bi zoper državne tožilke, Aleksandre Štiblar, na disciplinskem sodišču vrhovnega državnega tožilstva potekal postopek, a ga za nedoločen čas preložijo. Štiblarjeva je zahtevala, da se postopek odpre za javnost.

20. 11. 2012 je potekala obravnava na Višjem sodišču v Mariboru, ki je odločala o pritožbi očeta na sodbo Slovenjgraškega sodišča, ki mu je izreklo 3 leta in 6 mesecev zaporne kazni zaradi odvzema in zanemarjanja hčerke. Pritožba na to sodbo je temeljila na novih dejstvih in dokazih, ki so se pojavili po razglasitvi prvostopenjske sodbe. Višnjemu sodišču so predlagali oprostilno sodbo.

Višje sodišče sredi decembra zniža kazen Kakerju na 2 leti in 8 mesecev zapora. Pritožbo zavrne kot neutemeljeno in potrdi sodbo okrožnega Slovenjgraškega sodišča. S tem postane 19. 12. pravnomočna.

4.1.2. PRIMER SEŽANA

4.1.2.1. KRONOLOGIJA SEŽANE

1973	Rojstvo Kristine Mislej očetu dr. Iztoku Misleju in mami Dunji Mislej.
1994	Prvi obisk Kristine Mislej pri dr. Gorazdu Mravljetu.
1994	Pojavijo se težave z alkoholom.
Januar 2004	Poroka Kristine Mislej in Andreja Gorupa.
2005	Rojstvo prvorojenca Matija.
2007	Rojstvo hčerke Eme.
September 2007	Kristino Mislej sprejmejo v Psihiatrično kliniko Ljubljana-Polje zaradi težav z alkoholom.
September 2007	Začetek sodelovanja s Centrom za socialno delo Sežana.
Začetek decembra 2007	Oče začne opozarjati center na težave in stanje njegove žene.
December 2007	Kristina Mislej predčasno zapusti zdravljenje na Psihiatrični kliniki Ljubljana-Polje.
December 2007	Kristina Mislej vloži zahtevo za razveljavitev zakonske zveze in vlogo za dodelitev otrok.
Deceber 2007	Andrej Gorup se z razvezo strinja, vendar vloži nasprotno tožbo za skrbništvo otrok.

Januar 2008	Dogovor na CSD Sežana, da sta otroka pri vsakem od staršev po tri dni.
Januar 2008	Dr. Gorazd Mrevlje poda na CSD mnenje o zdravstvenem stanju Kristine Mislej in mnenje o sposobnosti za skrb otrok.
Januar 2008	Dr. Iztok Mislej pozove Andreja Gorupa, da se izseli iz stanovanja, ki je last Mislejevih.
Poleti 2008	Sodišče ugodi tožbi dr. Iztoka Misleja za izselitev Andreja Gorupa iz stanovanja.
Januar 2009	Sodba o odločitvi sodišča, glede izselitve Andreja Gorupa iz stanovanja, postane pravnomočna.
Januar 2009	Andraj Gorup se izseli iz stanovanja, vanj pa se vrne Kristina Mislej z otrokoma.
Februar 2009	Končan je ločitveni postopek s poravnavo glede skrbništva.
Februar 2009	Oče na centru pove, da dvomi v to, da je Kristina lahko skrbna mati, saj sta otroka zmetala svoje obleke skozi okno.
18. 3. 2009	Oče ustno opozori CSD, da Kristina Mislej ni primerna mati.
19. 3. 2009	Andrej Gorup na CSD pošlje elektronsko sporočilo, kot pisno obvestilo, glede stanja Kristine Mislej.
23. 3. 2009	Oče se obrne na CSD in pove, da je s Kristino nekaj hudo narobe in da ni primerna za skrb otrok.
28. 3. 2009	Andrej Gorup pripelje otroka nazaj h Kristini Mislej.
28. 3. 2009	Smrt otrok Eme in Matija zaradi zadužitve.
29. 3. 2009	Prizorišče tragedije si ogledajo preiskovalni sodnik, kriminalisti, policisti in okrožni državni tožilec.
30. 3. 2009	Kriminalisti in policisti ves dan preiskujejo tragični dogodek.
30. 3. 2009	Dopoldan Kristino Mislej pripeljejo na zaslihanje pred preiskovalnega sodnika.
30. 3. 2009	Minister za delo družino in socialne zadeve naroči od CSD Sežana poročilo o delovanju z družino Mislej.
30. 3. 2009	Po zaslišanju, Kristino Mislej, peljejo v Psihiatrično kliniko Ljubljana-Polje.
31. 3. 2009	Pogreb Eme in Matija.
31. 3. 2009	Andrej Gorup sprejme odvetnika Francija Matoza.
1. 4. 2009	Matoz vloži na Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve vlogo, da bi lahko z očetom pri izrednem nadzoru dobila status stranke.
2.4.2009	Izredni nadzor socialne inšpekcije nad delom in postopki Centra za socialno delo Sežana.
2. 4. 2009	Znani rezultati obdukcije, ki potrdi, da sta otroka umrla nasilne smrti.

2. 4. 2009 Na koprsko tožilstvo policija vloži kazensko ovadbo zoper Kristine Mislej. Sumijo jo dveh kaznivih dejanj umora otrok.
3. 4. 2009 Matoz sproži postopek za izločitev inšpektorja, ki vodi inšpekcijski nadzor zaradi pristranskosti.
6. 4. 2009 Kristino Mislej pripeljejo pred koprsko preiskovalno sodnico na zaslišanje. Ta na predlog tožilca odredi pripor.
6. 4. 2009 Kristina Mislej zapusti Psihiatrično kliniko Ljubljana-Polje.
7. 4. 2009 Kristino Mislej pripeljejo v zapor na Ig.
8. 4. 2009 Odvetnik očeta, Franci Matoz, vloži kazensko ovadbo zoper socialno delavko Mirjam Škerlj. Ovadba jo bremeni kaznivega dejanja nevestnega dela v službi.
9. 4. 2009 Ovadba zoper republiškega inšpektorja Boruta Brezovarja.
10. 4. 2009 Odvetnik Kristine Mislej poda pritožbo za odpustitev Kristine iz pripora.
- Konec aprila Sodišče zavrne predlog Kristininega odvetnika za izpustitev Kristine iz pripora.
16. 7. 2009 Koprski državni tožilec vloži, na Okrožno sodišče v Kopru, obtožbo zoper Kristino Mislej.
21. 9. 2009 Center za socialno delo Sežana prejme odločitev inšpektorata RS, ki je v postopku ugotovil, da je center v konkretnem primeru izvajal naloge v skladu s predpisi.
- Pred začetkom sojenja Sodna izvedenka želi v postopku izločiti javnost, vendar ji sodni senat tega ne odobri.
4. 11. 2009 Začetek sojenja Kristini Mislej na Okrožnem sodišču v Kopru, ki je obtožena umora svojih dveh otrok.
11. 11. 2009 Poteka druga obravnava. Zaslišijo Andreja Gorupa in Kristininega očeta dr. Iztoka Misleja
26. 12. 2009 Priča psihiater Kristine Mislej, dr. Gorazd Mrevlje. Zanima, da bi prikrival dejansko zdravstveno stanje svoje pacientke zaradi poznanstva z njenim očetom. Poleg Mrevljeta sta zaslišana tudi dva kriminalista.
7. 1. 2010 Sodnica odredi, da forenziki še enkrat vzamejo DNK sledi iz kraja dogodka, ter da strokovnjaki zopet podajo mnenje o prištevnosti osumljenke.
10. 2. 2011 Pred senat stopita izvedenki, psihiatrinja in klinična psihologinja, ki podata mnenje o prištevnosti osumljenke. Podajo tudi analizo DNK.
3. 3. 2010 Pred sodni senat stopi izvedenec forenzične preiskave, ki potrdi, da iz analizirnih sledov in vzorcev niso našli tuje DNK.
3. 3. 2010 Vodja biološkega laboratorija pove tudi, da otrokom ni bil vzet bris iz vratu in da je s tem priložnost zamujena.

22. 3. 2010 Sojenje se zaključi z zaslišanjem izvedenca za diktiloskopske preiskave.
24. 3. 2010 Koprsko okrožno sodišče je Kristino Mislej spoznalo za krivo uboja svojih dveh otrok. Sodišče jo obsodi na 20 let zaporne kazni.
Na odločitev sodišča sta se pritožila tako okrožni državni tožilec, kot tudi odvetnik Mislejeve.
20. 11. 2010 Višje sodišče potrdi 20-letno zaporno kazen za Kristino Mislej.

4.1.2.2. POVZETEK KRONOLOGIJE SEŽANE

Kristina Mislej se je rodila leta 1973 očetu Iztoku Misleju, uglednemu sežanskemu zdravniku in mami Dunji Mislej. Kristinine težave z zdravjem so se pojavile precej kmalu, saj je na željo njenega očeta, psihiatra dr. Mrevljeta (predstojnika sekcije za preprečevanje samomorov na kliničnem oddelku za mentalno zdravje) obiskala pri enaindvajsetih letih. Pojavijo pa se tudi težave zaradi pitja alkohola.

Januarja 2004 se je Kristina poročila z Andrejem Gorupom. Leto dni kasneje se jima je rodil sin Matija, leta 2007 pa hčerka Ema. Istega leta, v septembru (2007), so Kristino Mislej sprejeli v Psihiatrično kliniko Ljubljana-Polje zaradi težav z alkoholom. O ženinem zdravljenju je Andrej Gorup obvestil pristojni Center za socialno delo, s katerim se je v septembru 2007 začelo tudi sodelovanje. Pri ženinem zdravljenju je Andrej Gorup tudi sam pomagal in sodeloval.

Od začetka decembra 2007 je Andrej Gorup začel opozarjati pristojne inštitucije (CSD) na stanje njegove žene, ki je v tem mesecu predčasno zapustila zdravljenje odvisnosti od alkohola. Decembra 2007 sta se zakonca tudi odločila za ločitveni postopek, kar je privedlo do odločanja o vzgoji in varstvu otrok. Zahtevo za razveljavitev zakonske zveze in vlogo za dodelitev otrok je vložila Kristina Mislej, ki je zapustila stanjovanje, kjer sta z možem živela (čeprav je v lasti družine Mislej) in se preselila nazaj k svojim staršem. S samo razvezo se je strinjal tudi Andrej Gorup, vendar pa je želel skrbništvo nad otrokoma. Center za socialno delo Sežana je prevzel svetovalno vlogo v postopku razveze zakonske zveze, kjer so se januarja 2008 tudi dogovorili o »skrbništvu« nad otroki. Dogovorili so se, da so otroci tri dni pri enem in tri dni pri drugemu staršu. Na željo Kristine Mislej je dr. Mrevlje na center

poslal mnenje o njenem zdravstvenem stanju, ali je sposobna skrbeti za otroke. Mrevlje je podal poročilo, da je Kristinino stanje stabilno in da lahko skrbi za otroke.

Ker je Andrej Gorup še vedno živel v stanovanju družine Mislej, ga je Kristinin oče Iztok Mislej, januarja 2008, pozval, da naj se iz stanovanja izseli. Poleti 2008 je sodišče ugodilo tožbi Iztoka Misleja, glede izselitve Andreja Gorupa, januarja 2009 pa je sodba sodišča o izselitvi postala pravnomočna. Andrej Gorup se je januarja iz stanovanja izselil, vanj pa se je vrnila Kristina Mislej in otroka.

Čez mesec dni (februarja 2009) je bila razveza uradno zaključena, na Koprskem okrožnem sodišču, pa sta starša sprejela poravnavo glede skupnega skrbništva nad otrokoma. Dogovorila sta se, da sta otroka z vsakim po tri dni na teden, en dan pa naj bi preživeli skupaj. Kljub temu, pa je oče zahteval polno skrbništvo nad otroki, ker je menil, da Kristina ne more za njih skrbeti. Zgodilo se je tudi to, da sta bila otroka kljub mrazu oblečena samo v jopici, ker naj bi zmetala obleke skozi okno, medtem ko je mati spala. To je februarja povedal tudi na Centru za socialno delo.

Marca 2009 (deset dni pred tragičnim dogodkom) je oče ustno opozoril center, da Kristina ni primerna mati zaradi psihičnih težav in težav, ki jih ima z alkoholom, naslednji dan pa je poslal tudi elektronsko sporočilo, kot obvestilo centru, o njenem stanju. Na centru so odgovorili, da se bodo v kratkem dogovorili za sestanek. 23. marca se je oče zopet obrnil na Center za socialno delo in povedal, da je s Kristino nekaj hudo narobe in še enkrat poudaril, da sama ni sposobna skrbeti za otroke.

28. 3. 2009 je oče pripeljal otroke nazaj k mami domov. Kristina jih je nahranila, umila in položila v posteljo, prebrala jima je pravljico za lahko noč, potem je odšla v dnevno sobo, kjer je gledala televizijo in pokadila nekaj cigaret. Ko se je čez nekaj časa vrnila v spalnico otrok, je našla otroka pod odejo in opazila, da ne dihata. Takoj je poklicala svojega očeta, ki živi v sosednjem bloku, nato pa še policijo. Začela sta jih oživljati. Policija je prišla na kraj dogodka skupaj z reševalci in dežurnim zdravnikom. Potrdili so, da sta otroka umrla od zadušitve.

Naslednji dan so si prizorišče tragedije ogledali tudi preiskovalni sodnik (ki je za otroka odredil obdukcijo), okrožni državni tožilec, kriminalisti in policisti.

Dva dni po tragediji (30. 3. 2009), v dopoldanskem času, so Kristino Mislej pripeljali na zaslišanje pred preiskovalnega sodnika. Po zaslišanju so jo odpeljali v Psihiatrično kliniko Ljubljana-Polje, kjer je bila pod stalnim nadzorom zaradi nagnjenosti k samomoru oziroma nevarnosti, da bi si škodila. Kriminalisti in policisti so ves dan nadaljevali s preiskovanjem tragedije. Opravili so tudi hišno preiskavo zaradi suma, da je Kristina Mislej storila dve kaznivi dejanji, in sicer uboj svojih otrok. Kriminalisti so preiskovali tudi, ali je bila v času tragedije pod vplivom alkohola ali ne, kar pa se kasneje izkaže (8. 4. 2009), da alkohola ni zaužila. Vzporedno z zaslišanjem Kristine Mislej in preiskavo tragedije, je minister za delo družino in socialne zadeve Ivan Svetlik, od pristojnega centra (CSD Sežana) naročil poročilo o njihovem delovanju, o tem primeru, da bo lahko dokumentacijo pregledal inšpektor.

31. 3. 2009 je Andrej Gorup sprejel odvetnika Matoza in napovedal tožbo proti ljudem, za katere meni, da so krivi za smrt dveh otrok, ki so jih na ta dan pokopali na sežanskem pokopališču. Prepričan je, da je za smrt otrok odgovornih več ljudi. Prvi »na seznamu« odgovornih in tožb, pa se znašel Sežanski center za socialno delo, ker naj ne bi upoštevali opozoril očeta, da ni najbolje poskrbljeno za otroke. Center je obžaloval, da je prišlo do tragedije in pravijo, da tega niso mogli predvideti in so storili vse, kar je v njihovi moči.

Dan pred inšpekcijskim nadzorom Centra za socialno delo Sežana, je oče zahteval in še enkrat poudaril, da se preiskava razširi, saj po njegovem mnenju za smrt otrok ni kriva samo mati, ampak tudi njen oče dr. Iztok Mislej, psihiater dr. Gorazd Mrevlje, psihologinja in Center za socialno delo. Skupaj z odvetnikom Matozem sta zahtevala, da se razišče odgovornost vseh za smrt otrok. Menita, da je zaradi naštetih prišlo do napak v samem postopku dodelitve otrok v vzgojo in varstvo, s tem, ko so prikivali dejansko zdravstveno stanje Kristine Mislej (to se očita očetu in Kristininemu psihiatru) in nereagiranje na opozorila očeta o stanju mame. Matoz je na ta dan vložil, na Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve, tudi vlogo, da bi se omogočilo očetu, da je v postopku nadzora nad CSD, stranka. To pomeni, da bi bila lahko oče in njegov odvetnik prisotna pri dejanjih, ki jih je inšpektor opravljal in bi aktivno lahko sodelovala pri nadzoru.

Z 2. 4. 2009 se je začel izredni nadzor socialne inšpekcije nad delom in postopki Centra za socialno delo Sežana. Inšpektor je zasegel celotno dokumentacijo o primeru, vendar pa ni

dovolil, da bi imel oče pri nadzoru centra status stranke, ampak bi imel lahko status priče – kar pomeni, da ne more aktivno sodelovati, ampak lahko pove le svojo plat zgodbe.

Na ta dan so bili znani tudi rezultati obdukcije otrok, ki so potrdili, da sta otroka umrla nasilne smrti, policija pa je na koprsko tožilstvo vložila prvo kazensko ovadbo. Ovadila je mati otrok, Kristino Mislej, ki so jo sumili dveh kaznivih dejanj umora otrok. Naslednji dan je odvetnik Matoz sprožil postopek za izločitev inšpektorja, ki je vodil inšpekcijski nadzor, ker je menil da je pristranski. Dokaz za pristranskost je bilo elektronsko sporočilo, ki ga je Matoz videl na oddaji Trenje (prejšnji večer), pri koordinatorki primorskih centrov za socialno delo. V tem elektronskem sporočilu je bila opisana »njihova resnica«, kar kaže na to, da inšpektor svojega dela ne bi mogle opraviti nepristransko.

6. 4. 2009 so Kristino Mislej pripeljali pred preiskovalno sodnico koprskega sodišča, kjer je potekalo zaslišanje in je trdila, da je nedolžna, in da ni zadušila svojih otrok. Zaslišanje se je prenehalo šele po polnoči, tožilec pa je predlagal pripor za Kristino Mislej. Sodnica je temu predlogu ugodila zaradi pogoja ponovitvene nevarnosti. Tako so Kristino Mislej ponoči pripeljali v zapor na Ig, kjer je čakala na začetek sojenja.

Dva dni po zaslišanju Kristine Mislej je odvetnik Andreja Gorupa, Franci Matoz, vložil kazensko ovadbo zoper socialno delavko Mirjam Škerlj. Ovadba jo je bremenila kaznivega dejanja nevestnega dela v službi, saj se po očetovih besedah, kljub opozorilom ni odzvala in zavarovala mladoletna otroka. Dan za tem je sledila ovadba zoper republiškega inšpektorja Boruta Brezovarja.

10. 4. 2009 je odvetnik Kristine Mislej podal pritožbo za odpustitev Kristine iz pripora, ker sum za ponovitveno nevarnost ne bi obstajal. To pritožbo je konec aprila sodišče zavrglo.

Sredi julija 2009 je koprski državni tožilec vložil, na Okrožno sodišče v Kopru, obtožbo zoper Kristino Mislej.

Konec septembra 2009 je Center za socialno delo Sežana prejel odločitev inšpektorata RS, ki je v postopku ugotovil, da je center v konkretnem primeru izvajal naloge v skladu s predpisi,

ter da je razvidno, da oče centra ni obvestil, da so otroci pri mami v življenjski nevarnosti. O tej nevarnosti ni obvestil ne centra ne drugih institucij (npr. vrtca).

Z 4. novembrom 2009 se je začelo sojenje Kristini Mislej na Okrožnem sodišču v Kopru, ki je obtožena umora svojih dveh otrok. Pred samim začetkom je sodna izvedenka želela izločiti javnost, vendar ji sodni senat tega ni odobril. Na sojenju je Mislejeva v svojem, več kot triurnem zagovoru povedala, da otrok ni umorila in da ni kriva, zanikala je obtožbe in obtožila je svojega nekdanjega moža verbalnega in spolnega nasilja.

Čez teden dni se je sojenje nadaljevalo (potekala je druga obravnava), kjer so zaslišali nekdanjega moža Mislejeve, Andreja Gorupa in njenega očeta dr. Misleja, ki sumi da je otroke umoril sosed iz bloka, s katerim sta bila v sporu. Vrata naj ne bi bila zaklenjena in po njegovih besedah bi lahko prišel notri in otroka zadušil.

Na naslednjem zaslišanju (26. 12. 2009) je na sodišču pričal psihiater Kristine Mislej, dr. Gorazd Mrevlje. Zanikal je, da je prikrival dejansko zdravstveno stanje svoje pacientke zaradi poznanstva z njenim očetom, ter da pri njegovi pacientki ni šlo za bipolarno motnjo, ampak za razvoj specifične osebnosti. Sodišče je zaslišalo še dva kriminalista. Pojasnila sta, kako je potekal ogled kraja storitve kaznivega dejanja, da so bili vsi zavarovani sledovi poslani na Center za forenzične raziskave, da pri preiskavi ni bilo opaziti nasilnega odklepanja vrat ali vloma, in da policisti niso ugotovili povezanosti sosedu, ki ga oče Mislejeve sumi umora otrok s kaznivim dejanjem.

V začetku leta 2010 (7. 1.) je sodnica odredila, da forenziki še enkrat vzamejo DNK sledi iz kraja dogodka, ter da strokovnjaki zopet podajo mnenje o prištevnosti osumljenke. Obstajala je možnost, da bi otroka lahko umoril kdo drug. Zaradi tega je napovedala, da se bo sojenje nadaljevalo sredi februarja.

Kot dogovorjeno, se je sojenje nadaljevalo 10. 2. 2011, kjer sta stopili pred senat izvedenki, psihiatrinja in klinična psihologinja. Povedali sta, da je Kristina Mislej čustveno nestabilna, a v času smrti otrok ni bila neprištevna. Zopet so podali analizo DNK in razkrili, da je sosed imel alibi, zato krivda pade »nazaj« na Kristino Mislej.

3. 3. 2010 je pred sodni senat stopil izvedenec forenzične preiskave, ki je potrdil, da iz približno 50 analiziranih sledov in vzorcev iz vzmetnic, posteljnin in oblačil niso našli tuje DNK. Vodja biološkega laboratorija pri Centru za forenzične preiskave pa opozori, da otrokom niso bili odvzeti brisi z vratu, s katerimi bi lahko izsledili biološke sledi storilca. Na to napako, pri zbiranju dokazov, je opozoril tudi zagovornik Mislejeve, ki je ob koncu obravnave opozoril, da je najverjetneje prišlo do napak pri zbiranju in zavarovanju dokazov (to da niso odvzeli prstnih odtisov in brisov z vratu otrok).

Sojenje se je ob koncu marca zaključilo z zaslišanjem izvedenca za diktiloskopske preiskave, obsojena pa je ob zaključku obravnave zopet zatrdila, da je nedolžna, in da če jo obsodijo, bo nedolžna sedela v zaporu.

Dva dni kasneje, 24. 3. 2010, je Koprsko okrožno sodišče Kristino Mislej spoznalo za krivo uboja svojih dveh otrok. Sodišče jo je obsodilo na 20 let zaporne kazni. Za vsak umor ji je dodelilo 14 let zaporne kazni, kar ob upoštevanju enotne kazni znaša 20 let zopora. Mislejeva je tako ostala do pravnomočne sodbe oziroma do začetka prestajanja kazni v priporu zaradi ponovitvene nevarnosti.

Na odločitev sodišča sta se pritožila, tako okrožni državni tožilec, kot tudi odvetnik Mislejeve. Okrožni državni tožilec je menil, da bi obsojena morala dobiti dvakrat po 30 let zaporne kazni, ker naj bi storila umor na zahrbtnen način, ko sta otroka spala. Odvetnik Kristine Mislej pa zahteva, da se sodbo razveljavi in naj se ponovno pridobi dokaze.

20. 11. 2010 je višje sodišče potrdilo 20-letno zaporno kazen za Kristino Mislej.

4.1.3. PRIMER MOSTE

4.1.3.1. KRONOLOGIJA MOST

1969	Rojstvo policista Trempusha.
Pred 2006	Prva žena poišče zavetje v varni hiši in se kasneje tudi loči. Zaposlen v policiji kot varnostnik. Iz delovnega mesta ga ne odpustijo, ampak premestijo v Ljubljano. Policista premestijo v Ljubljano na operativno – komunikacijski center.

	V Ljubljani spozna novo partnerico.
Leta 2006	Rojstvo deklice
Leta 2008	Obsojen zaradi nasilja v družini in odpuščen z delovnega mesta.
Od 2009-2011	Prestaja zaporno kazen v koprskih zaporih.
Decembra 2010	Komisija že tretjič odloča o pogojnem odpustu obsojenca in prošnji ugodi. Postavi pogoj, da se mu postavi svetovalca, ki bo opravljal varstveni nadzor.
Sredi januarja 2011	Zavod za prestajanje zaporne kazni zapora Koper seznanj črnomeljski Center za socialno delo, da bo obsojenec 1. 2. 2011 pogojno odpuščen.
Konec januarja 2011	Okrajno sodišče v Ljubljani obvesti Center za socialno delo Črnomelj o določitvi komisije, da se obsojenca pogojno odpusti.
27. 1. 2011	Center za socialno delo Črnomelj postavi svetovalca.
31. 1. 2011	Sodišče izda sklep o imenovanju svetovalca.
1. 2. 2011	Pogojno odpuščen in nadaljuje življenje s partnerico in otrokom v Ljubljani.
2. 2. 2011	Obisk Centra za socialno delo Črnomelj in dogovor, da obravnavo nadaljujejo v Ljubljani. Nadaljuje obravnavo v Društvu za nenasilno komunikacijo in se vključuje v družinsko terapijo na Centru za socialno delo Moste-Polje.
26. 3. 2011	Družina gre skupaj na morje.
27. 3. 2011	Pri varuški (deklica jo je klicala babi) na kosilu. Partnerja sta prišla že sprta. Začne se prerekanje, in ker se grožnje stopnjujejo, mati odide iz stanovanja in pokliče policijo, moški pa zagrozi, da bo otroka vrgel skozi okno. Varuška nemočno poskuša iztrgati otroka njemu iz rok.
27. 3. 2011	18:33 na Policijski upravi Ljubljana obveščeni, da naj bi 42-letni moški kršil javni red in mir.
27. 3. 2011	18:42 pridejo gasilci in policisti. Gasilci začnejo nameščati varnostno blazino, kar naj bi storilca še bolj razjezilo.
27. 3. 2011	Malo po 19. uri se zgodi tragedija. Iz stanovanja varuške, 42-letni moški (iz okolice Vinice) sprva grozi, da bo vrgel svojo hčerko (5 let) skozi okno. Pride tudi policist pogajalec.
27. 3. 2011	19:20 moški vrže skozi okno otroka, nato pa še sebe. Deklica je v kritičnem stanju, padec oblaži zadnja šipa avtomobila na katerega pade, moški pa je na kraju nesreče mrtev.
27. 3. 2011	Deklico reševalci takoj odpeljejo v Univerzitetni klinični center (UKC), (Kirurška klinika - enota intenzivne terapije).

28. 3. 2011	V UKC (Kirurška klinika - enota intenzivne terapije) se borijo za dekličino življenje.
29. 3. 2011	Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve predlaga izredni nadzor na Centru za socialno delo Moste-Polje in Črnomelj.
30. 3. 2011	Petletna deklica umre.
30. 3. 2011	Izredni nadzor nad Centrom za socialno delo je potrjen.
Januar 2012	Končala bi se zaporna kazen za očeta, če ne bi bil predhodno odpuščen iz zapora.

4.1.3.2. POVZETEK KRONOLOGIJE MOST

Marjan Trempush se je rodil leta 1969 v Vinici v Beli Krajini. Po poklicu je bil policist v Črnomlju, se poročil in imel s prvo ženo tudi otroka (sina). Nasilje se je začelo kazati že v prvem zakonu, saj je žena poiskala zavetje v varni hiši v Novem Mestu in se kasneje zaradi nasilja tudi ločila. V službi ga zaradi nasilništva niso odpustili, ampak so ga premestili v Ljubljano na operativno-komunikacijski center.

V Ljubljani je spoznal novo partnerico, leta 2006 pa se jima rodila hčerka Živa. Sosedje naj bi večkrat slišali kričanje, vpitje in udarce, zato so kasneje nasilje tudi prijavili. Ker se nasilje v družini ne konča, so ga leta 2008 obsodili na petletno zaporno kazen in ga zaradi krivdnih razlogov, istega leta, tudi odpustili z delovnega mesta. Zaporna kazen naj bi trajala do januarja 2012. Zaradi nasilja v družini so mu izrekli tudi obvezno zdravljenje. Od 2008 – 2011 je prestajal zaporno kazen v koprskem zaporu. Po besedah direktorice koprskega zapora je bil v času prestajanja kazni vzoren in korekten. Bili so le manjši prekrški v zvezi s telefonom.

Decembra 2010 je že tretjič oddal prošnjo za pogojni izpust, o kateri odloča komisija o pogojnem odpustu. Na podlagi pozitivnega poročila, ki ga je podal zavod kjer je prestajal zaporno kazen, so obsojencu odobrili pogojni odpust. Postavili so pogoj, da se mu dodeli svetovalca, ki ga opravlja varstveni nadzor. Na predlog komisije je bila zaradi varstvenega nadzorstva, obsojencu, s sklepom Okrajnega sodišča v Ljubljani (za čas pogojnega odpusta), določena svetovalka iz Centra za socialno delo. Sredi januarja 2011 je zavod za prestajanje zaporne kazni zapora Koper seznanil črnomeljski Center za socialno delo, da bo obsojenec 1. 2. 2011 pogojno odpuščen. Konec januarja 2011 je tudi Okrajno sodišče v Ljubljani obvestil

Center za socialno delo Črnomelj, o določitvi komisije, da se obsojenca pogojno odpusti, pod pogojem, da se mu postavi svetovalca, ki opravlja varstveni nadzor. Varstveno nadzorstvo je opravljal Center za socialno delo Črnomelj in 27. 1. 2011 postavil svetovalca. Tri dni kasneje je sodišče izdalo sklep o imenovanju svetovalca. Obsojenec je želel, da bi bilo varstveno nadzorstvo v Ljubljani, ampak je bilo zaradi prijavljenega stalnega naslova zanj pristojno Center za socialno delo Črnomelj.

1. 2. 2011 je bil Trempush pogojno odpuščen. V zaporu je prestal dve tretjini kazni, kar znaša 3 leta in nekaj mesecev, preden je bil pogojno odpuščen. Naslednji dan po izpustu je obiskal Center za socialno delo Črnomelj in se tam dogovoril, da obravnavo nadaljuje v Ljubljani. Konec februarja je centru v Črnomlju, v telefonskem pogovoru, potrdil, da nadaljuje z obravnavami, in da bo na pogovor prišel v marcu. Nadaljeval je obravnavo v Društvu za nenasilno komunikacijo in se vključeval v družinsko terapijo na Centru za socialno delo Moste-Polje.

Dan pred tragedijo se je družina skupaj odpravila na morje, na dan tragedije pa k varuški, (deklica jo je klicala babi) na kosilo. Bivša partnerja sta prišla na kosilo že sprta in kasneje sta se zapleteta v prepir. Začelo se je prerekanje, in ker so se grožnje stopnjevale, je mati odšla iz stanovanja in poklicala policijo. Ob 18:33 so na Policijski upravi Ljubljana obveščeni, da naj bi 42-letni moški kršil javni red in mir. Policisti so prišli na kraj nesreče 18:42, vendar v stanovanje niso mogli vstopiti, saj so bila vrata zaklenjena, moški pa je zagrozil, da bo otroka vrgel skozi okno, če se policija ne umakne. Varuška je nemočno poskušala iztrgati otroka njemu iz rok, gasilci pa so začeli nameščati varnostno blazino, kar naj bi storilca še bolj razjezilo. Na kraj dogodka je prišel tudi pogajalec, ki je z Trempushom navezal stik in ga poskušal pomiriti.

Malo po 19:00 (19:20) uri se je zgodila tragedija, saj je moški vrgel skozi okno hčerko. Deklica je padla na steklo avtomobila, ki je padec ublažil, zato na kraju nesreče ni bila mrtva. Reševalci so jo takoj odpeljali v UKC (Kirurška klinika - enota intenzivne terapije). Policisti so skušali vdreti v stanovanje in zadržati očeta, vendar niso bili neuspešni. Oče se je vrgel skozi okno tudi sam in je na kraju nesreče umrl.

28. 3. 2011 so se v UKC še vedno borili za življenje deklice, dan kasneje pa je Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve predlagalo izredni nadzor nad Centrom za socialno delo Moste-Polje in Črnomelj. Zato so na socialni inšpekciji začeli zbirati podatke, ki bi odločili glede morebitnega nadzora nad delom centra, ki je naslednji dan le potrjen.

Za dekličino življenje so se borili v Ljubljanskem univerzitetnem kliničnem centru, vendar pa je deklica bitko za življenje izgubila dva dni po nesreči, 30. 3. 2011.

Januarja 2012 bi se končala zaporna kazen za umrlega policista, če ne bi bil predhodno odpuščen iz zapore.

4.2. POROČANJE MEDIJEV

Za svojo raziskavo sem si izbrala primere, ki so bili medijsko zelo odmevni in so obravnavali družinsko problematiko, kjer so novinarji v zgodbo vključili tudi socialne delavke in delavce. Mediji in novinarji poročajo o socialnem delu v tragičnih primerih. Tragika se kaže v:

- smrti dveh otrok (bratca in sestrice), ki naj bi jih zadušila mati (primer v Sežani),
- smrti deklice, ki jo je skozi okno vrgel oče, kasneje pa se je vrgel skozi okno še sam (primer Moste),
- deklici, ki naj bi jo spolno zlorabljal dedek, kasneje pa jo pred njim skrival oče, tako da je imela na policiji status pogrešane osebe več kot leto dni (primer »koroške deklice«),
- v vseh treh zgodbah je obravnavana družinska problematika,
- v primeru Sežane in »koroške deklice«, pa je zaslediti tudi dodelitev otroka staršu, ki zanj ni primeren (v primeru Sežane, naj mati ne bi bila zmožna skrbeti za otroke zaradi zdravstvenih težav in zasvojenosti, v primeru »koroške deklice«, pa je bila dodeljena deklica materi, ki živi v skupnem gospodinjstvu s svojim očetom, ta pa naj bi deklico spolno zlorabljal).

Prve izjave za novinarje so dajali direktorji Centra za socialno delo (Vončina, Doles in Tiršek) in kasneje morda tudi strokovni delavci, ki so se z družino ukvarjali (Radetič). Torej izjave za

medije in novinarje dajo direktorji Centra za socialno delo, kot tudi strokovni delavci, ki so primer obravnavali.

Kot sem že napisala, sem si izbrala za kriterij izjav mnenje Urekove, ki je zapisala, da so izjave socialnih delavcev v javnosti in medijih polne **opravičevanja**, **utemeljevanja strokovnosti**, **poudarjanje moralnosti svojih odločitev**, in so zaradi tega, kot zagovor pred javnostjo. Socialni delavci izpadejo kot tisti, ki **nečesa niso naredili, pa bi morali** (Urek 2005: 18, 19). V izjavah strokovnih delavk in delavcev, v dnevnoinformativnih oddajah, sem raziskovala, ali je v njih slišati oziroma zaznati elemente opravičevanja, utemeljevanja strokovnosti, poudarjanja moralnosti svojih odločitev in zagovora na očitke, da strokovne delavke in delavci nečesa niso naredili, pa bi morali. Za lažji in bolj pregleden prikaz sem uporabila barve: rdečo sem uporabila, če je v izjavah slišati opravičevanje, zeleno, ko se v izjavi zazna utemeljevanje strokovnosti, vijolično, ko strokovne delavke poudarjajo moralnosti svojih odločitev in rumeno, ko izpadejo strokovne delavke in delavci tisti, ki nečesa niso naredili, pa bi morali.

Primeri razvrščanja izjav so naslednji:

- *Novinarka: Direktorica centra zanika vsakršno odgovornost.*
Direktorica centra: »če nihče nas ne opozori na to. Poslušite, mi do tudi 10 strokovnih delavcev ne more poznat vse družine na terenu.«
- *Novinarka: In gremo še do Centra za socialno delo. Direktorica, ki pred kamero sprva ne želi, pozneje pove, da dogodek obžaluje, je pa prepričana, da so storili vse, kar je bilo v njihovi moči.*
Direktorica centra: »prepričana, ljudje pa lahko govorijo kar hočejo.«
Da naj bi imela (Kristina Mislej) težave z alkoholom doda, niso vedeli, da bi poznali ozadje vseh družin, pa je preprosto nemogoče.
Direktorica centra: »kako naj bi mi vedeli za vsako družino, kaj se v njej dogaja!?! Deset ljudi strokovnih!«
- *Medtem ko je direktorica Centra za socialno delo še včeraj zatrjevala,*
Novinarka: »ste vi vedeli za alkohol ali ne?«
Direktorica centra: »Jaz ne.«
In besno vztrajala, da kaj takega nikakor ne bi mogli predvideti,

Direktorica centra: »NE! Nismo mogli predvideti! Nikakor ne!«

- A današnji nadzor jih ne pusti ravnodušnih,

Direktorica centra: »z obema staršema! Korektne odnose! Ves čas postopka! Tukaj!«

- O tem, kaj se je dogajalo za vrati družine Mislej, pa niti direktorica,

Direktorica centra: »imamo svojo resnico, ki bo prišla na dan! Prej ali slej [...] mi smo imeli zelo korektne odnose z obema! Obema! To lahko povemo. Z obema staršema! ves čas postopka, tukaj!«

- V rokah inšpektorja pa je še vedno vsa dokumentacija sežanskega Centra za socialno delo, a to direktorice Nevenke Doles ne skrbi.

Direktorica centra: »jaz imam informacije, da je bila (Kristina Mislej) v redu.«

- Direktorica centra: »V času postopka, ni bilo nikakršnih indicov, ki bi kazali na kakršnakoli dejanja, ki bi dala slutiti, da bi bili lahko otroci kakorkoli prizadeti.«

- Družinski terapevt sicer pravi, da je storilec želel sodelovati, vsaj na njegovih terapijah. Da mu je bil določen nadzor, pa on kot terapevt, kljub odločbi sodišča, sploh ni vedel.

Rade Radetič: »gospod je pa po tej storitveni poti pristojen oziroma na splošno pristojen v nekem centru [...] mi smo pa stike, tisti, ki so bili kjučni, urejali.«

- Šokiran je tudi Rade Radetič, socialni delavec, ki je od vsega začetka spremljal družino. Pokaže papirje, ki kažejo, da v zadnjih treh letih oče ni bil nasilen,

Rade Radetič: »do otroka nikoli in do mame nikoli. Nobena, nobena prijava ne na center, ne kakorkoli drugače, ni prišla in tudi naše ugotovitve iz stikov, ki so bili tedensko in mesečno in z enim in drugim, tega niso potrjevali. [...] šlo je za zelo pristen odnos, šlo je za zelo ljubeč odnos, šlo je za zelo spontan odnos, ta odnos je bil odnos očeta in otroka.«

- Direktor centra: »smo družba, ki daje ljudem možnosti, da se vrnejo in naša naloga je tudi, da pri tem pomagamo. In to je v tej zadevi kazalo, da se bo tudi zgodilo, pa se ni.«

- Mamo bodo namestili v varno hišo. Govori Sonja Tiršek: »mama je bila opozorjena na to, da je v teku preiskovalni postopek zaradi suma nasilja v družini, zaradi česar se je mama izrekla, da je pripravljena iti v varno okolje, kjer ne bo otrok v prisotnosti njenega očeta, ki naj bi otroka ogrožal.«

- *A direktorica ravenskega Centra za socialno delo, Sonja Tiršek, zanika Markačine trditve,
Direktorica centra: »mi smo sodišču izvršilnemu oddelku zgolj posredovali informacijo, da naj si pridobijo s strani generalne policijske uprave podatek o tem, kakšni so rezultati njihove preiskave. Nobenega mnenja.«*
- *In ne glede na to, kje poiščete pomoč, je delovanje ustanov in zasebnikov po črki zakona nujno. »je treba sledit seveda odločbi sodišča. Ne, in če se temu ne sledi, pomeni, da se potem odločba sodišča krši.«*

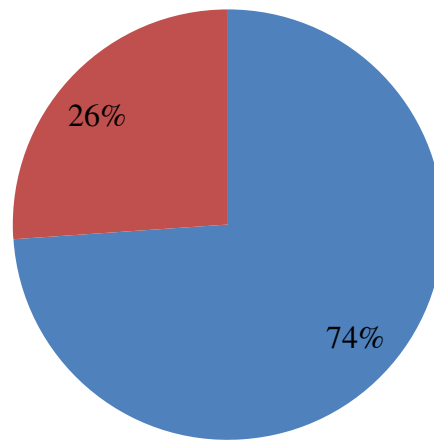
V izjavah, ki so jih za medije in novinarje podali strokovni delavci in delavke je največkrat slišati utemeljevanje strokovnosti (8). Tem izjavam sledijo tiste, v katerih je razbrati zagovor na očitke, da strokovni delavci in delavke ali centri za socialno delo nečesa niso naredili, pa bi morali (4). Manj je izjav, v katerih poudarjajo strokovni delavci in delavke moralnost svojih odločitev (2), najmanj pa je izjav, kjer je zaslediti opravičevanje (1).

4.2.1. OMENJANJE SLUŽB ALI STROKOVNIH DELAVK IN DELAVCEV

4.2.1.1. KOROŠKA

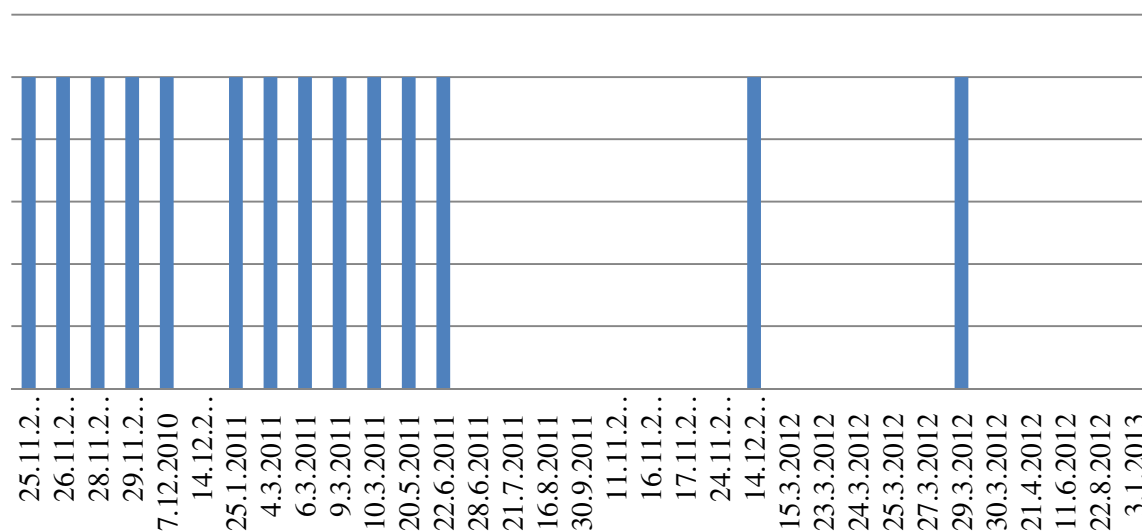
V primeru »koroške deklice« so novinarji in mediji pisali in govorili vse od 25. 11. 2010, poročanje pa še ni zaključeno, saj se novinarske objave pojavljajo še danes. Svojo raziskavo sem zato omejila do dne 3. 1. 2013. Komercialna televizija je (v dnevnoinformativnih oddajah) o »koroški deklici« poročala veliko več kot nacionalna, saj je bilo vseh objav v poročilih v 76 % s strani komercialne televizije, torej oddaje 24ur in oddaje Svet na kanalu A, kot je prikazano v grafu 1.

■ komercialna tv ■ nacionalna tv

Graf 1 Število prispevkov v odstotkih, o primeru »koroške deklice« v dnevnoinformativnih oddajah na nacionalni in komercialni televiziji.

Komercialna televizija:

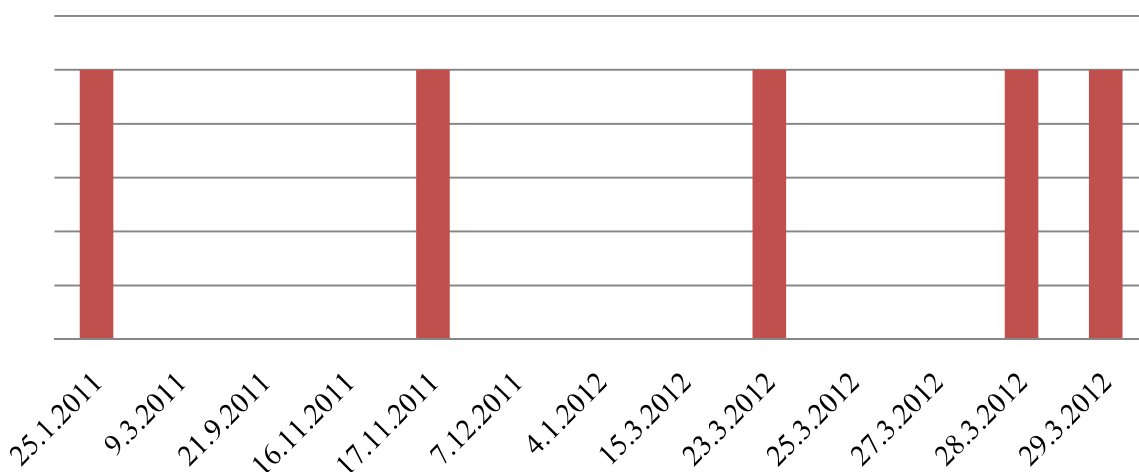

Graf 2: Omenjanje socialnega dela, glede na vse objave v primeru »koroške deklice«, v dnevnoinformativnih oddajah, na komercialni televiziji.

Kot se vidi na grafu, je za novinarje socialno delo zanimivo v začetnem delu dogajanja do pridržanja očeta. Zgodba se je v medijih prvič pojavila 25. 11. 2010. Novinarji so poročali, da Center za socialno delo Ravne na Koroškem poziva sodišče, naj počaka do konca preiskave suma spolne zlorabe, preden deklico dodeli materi (torej okolje, kjer deklici spolna zloraba grozi). Sodišče je vseeno odredilo, da mora oče pripeljati deklico k mami, vendar tega ne stori. Zato se v medijih ponovno omeni socialno delo. V tem delu pa se je center že znašel v vlogi tistega, ki je javno priznal napako in krivdo ter poziva sodišče naj počaka. Dober teden dni se o zgodbi »koroške deklice« ne poroča, ko pa sledi naslednji prispevek, je v njem omenjeno tudi socialno delo, saj je na sodišču potekalo zaslišanje prič in obravnava glede očetove vloge o začasni predodelitvi deklice. Naslednja omemba socialnega dela je sledila šele proti koncu meseca januarja 2011. Takrat je Višje sodišče v Mariboru zavrnilo očetovo pritožbo na odločitev sodišča glede začasne predodelitve deklice k njemu. Direktorica centra pa naj bi (po mnenju novinarjevih virov) na sodišče poslala spremenjeno poročilo, saj naj bi podlegla pritiskom odvetnikov matere. Poleg odločitve Višjega sodišča v Mariboru, glede začasne predodelitve, so mati in njeni odvetniki sprožili postopke za izvršbo. Omenjanje socialnega dela se je nadaljevalo, na dan, ko je potekala izvršba nad deklico, ki je niso našli. Socialno delo so omenjali v povezavi z izvršbo vse do 10. 3. 2011. Naslednja omemba socialnega dela je bila v povezavi, da nihče ne ve kje se deklica skriva, tudi center ne.

Socialno delo se ponovno omeni na dan, ko so peljali očeta na 48-urno policijsko pridržanje, in ko je na njegovem domu potekala hišna preiskava. Poročanje o »koroški deklici« se je nadaljevalo, a socialno delo ni več tako zanimivo, kot pred tem. Ponovno ga novinarji omenijo šele, ko tožilka Štiblarjeva javno opozori na napake, ki so se dogajale pri preiskovanju suma spolne zlorabe. Zadnjič v zgodbi »koroške deklice« se omeni socialno delo na dan, ko so deklico, po več kot letu dni našli.

Nacionalna televizija:

Graf 3: Omenjanje socialnega dela, glede na vse objave v primeru »koroške deklice«, v dnevnoinformativnih oddajah, na nacionalni televiziji.

Na nacionalni televiziji so novinarji omenjali socialno delo, več po pridržanju očeta. Prvič so socialno delo omenili v oddaji Dnevnik, ko je Višje sodišče v Mariboru zavrnilo očetovo pritožbo o začasni odredbi, torej, da bi bila deklica do zaključka suma spolne zlorabe pri očetu. Kasneje se je omenjanje socialnega dela pojavilo dan po objavi dekličine fotografije v medijih, ko sta se mati deklice in njen oče (dekličin dedek), javno izpostavila in spregovorila o dogajanju ter sta opisala svojo plat zgodbe. Za nekaj časa se je omenjanje socialnega dela v zgodbi »koroška deklica« prekinilo. Ponovno so ga novinarji omenili ob aretaciji predstavnikov svetovalnice Akcija!. Nazadnje so socialno delo omenili, ko so deklico našli in dan kasneje, ob predaji deklice materi.

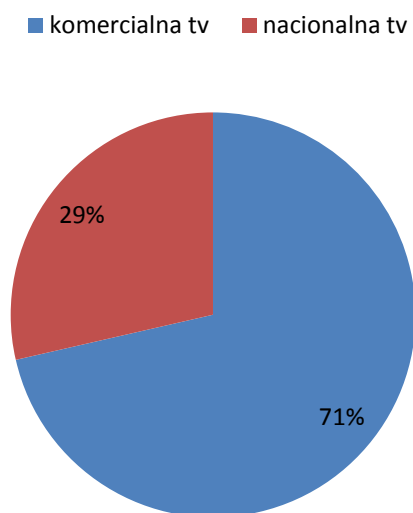
V primeru »koroške deklice« je na komercialni televiziji socialno delo omenjeno (glede na vse objave po datumih) v 38 %, na nacionalni televiziji pa v 42 %, kot je prikazano v tabeli 1.

Tabela 1: Delež omemb socialnega dela, glede na objave po datumih, v primeru »koroške deklice«.

	komercialna	nacionalna	skupaj
Koroška			
število objav po datumih	34	12	46
število objav, ki omenjajo socialno delo	13	5	18
delež objav socialnega dela (%)	38	42	39

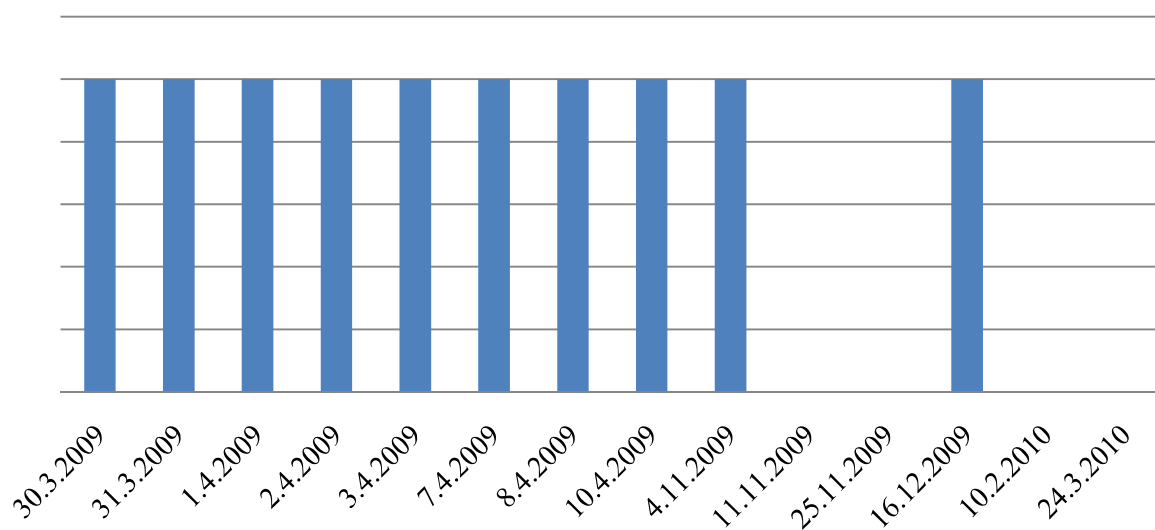
4.2.1.2. SEŽANA

V primeru Sežane je komercialna televizija (v dnevnoinformativnih oddajah) o dogodkih v Sežani poročala več kot nacionalna televizija, saj je bilo vseh objav v poročilih 70 % s strani komercialne televizije, torej oddaje 24ur in Svet na Kanalu A, kot je prikazano v grafu 4.

Graf 4: Število prispevkov v odstotkih, o primeru Sežane, v dnevnoinformativnih oddajah, na nacionalni in komercialni televiziji.

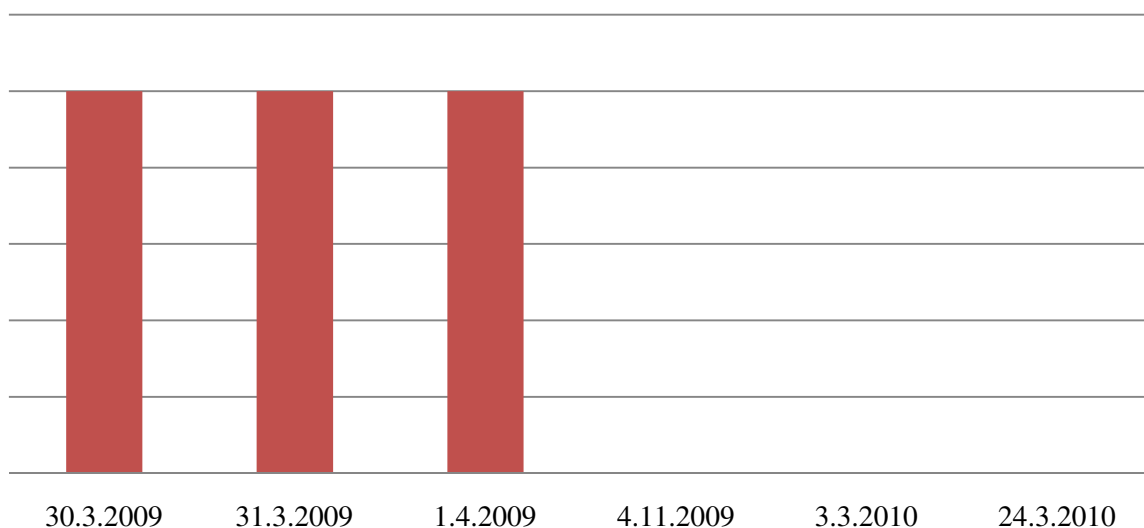
Komercialna televizija:

Graf 5: Omenjanje socialnega dela glede na vse objave v primeru Sežane, v dnevnoinformativnih oddajah komercialne televizije.

Komercialna televizija je strnjeno omenjala socialno delo od začetka dogajanja do začetka sojenja materi umrlih otrok. Novinarji so socialno delo omenjali v samem začetku zgodbe, ko je prišla v javnost novica o smrti otrok. Poročali so, da center ne želi dajati izjav in, da bo na centru sledil inšpekcijski nadzor. Center za socialno delo je bil omenjen tudi naslednji dan, ker je oče otrok napovedal tožbe proti centru. Istega dne, pa so novinarji že poročali, da so na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve napovedali inšpekcijski nadzor. Do 7. 4. 2009 je poročanje in omenjanje socialnega dela v večini povezano z inšpekcijskim nadzorom in z morebitnimi nepravilnostmi, ki naj bi na centru nastale. Naslednja omemba socialnega dela se je navezovala na kazensko ovadbo proti delavki centra, ki sta jo vložila odvetnik Matoz in oče otrok. Krivda, ki so jo iskali novinarji, oče otrok in njegov odvetnik, pa ni bila samo na strani centra, ampak tudi na strani psihiatra matere otrok, ki naj bi center zavajal z »lažnim« poročilom o zdravstvenem stanju njegove pacientke in na strani materinega očeta. Naslednja omemba socialnega dela je bila zato povezana z nepravilnostmi s strani psihiatra Mrevljeta in dr. Misleja, ki naj bi zavajala center. Socialnega dela novinarji niso omenjali vse do začetka sojenja materi. 4. 11. 2009 je novinar omenil, da nadzor ministrstva (in inšpekcijski nadzor) ni odkril in pokazal nepravilnosti o delu strokovnih delavk. Po tej objavi je bilo socialno delo omenjeno zelo bežno še enkrat.

Nacionalna televizija:

Graf 6: Omenjanje socialnega dela glede na vse objave v primeru Sežane, v dnevnoinformativnih oddajah nacionalne televizije.

Na nacionalni televiziji so socialno delo omenjali prve tri dni po tragediji. Prvi dan, ko je zgodba prišla v javnost, je bil omenjen center vzporedno s smrtjo otrok, da na centru ne želijo dati izjave. Naslednji dan so novinarji poročali o napovedanem inšpekcijskim nadzorom nad centrom, zato je bil ponovno omenjen center. Zadnje omenjanje socialnega dela, na nacionalni televiziji, je bilo povezano z očetom, ko je javno spregovoril in napovedal tožbe, med katerimi se je znašel tudi Center za socialno delo Sežana. Po tem dogodku nacionalna televizija v poročilih ne omenja več socialnega dela.

V primeru Sežane je na komercialni televiziji socialno delo omenjeno (glede na vse objave po datumih) v 67 %, na nacionalna televiziji pa v 50 %, kot je prikazano v tabeli 2.

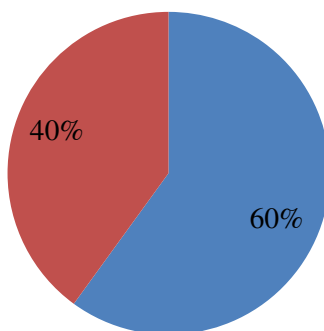
Tabela 2: Delež omemb socialnega dela, glede na objave po datumih, v primeru Sežane.

	komercialna	nacionalna	skupaj
Sežana			
število objav po datumih	15	6	21
število objav, ki omenjajo socialno delo	10	3	13
delež objav socialnega dela (%)	67	50	62

4.2.1.3. MOSTE

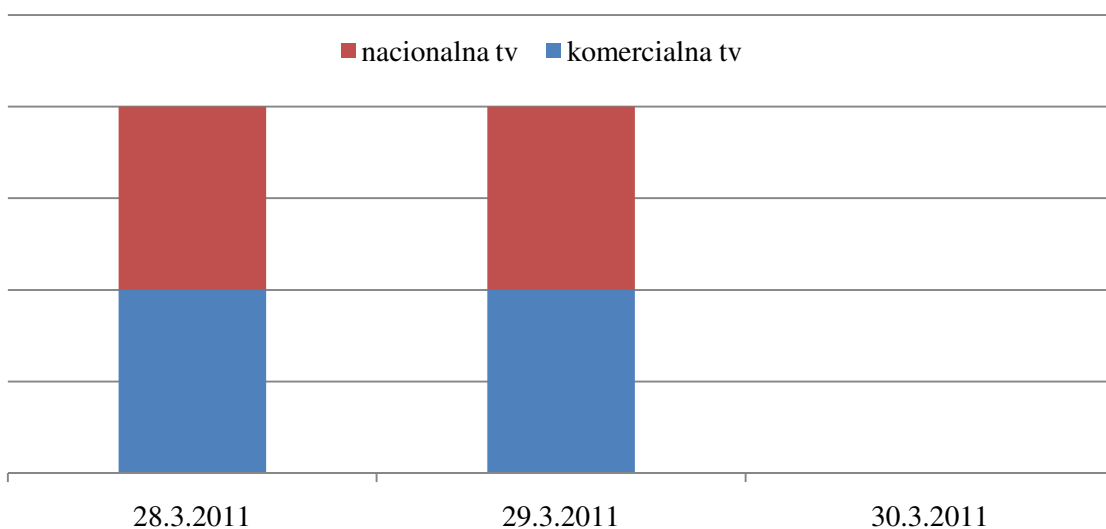
O dogajanju v Mostah se je govorilo in pisalo dosti manj, kot pri prvih dveh primerih, vendar so vseeno omenjali socialno delo. V primeru Most je bilo poročanje s strani nacionalne in komercialne televizije približno enako. Komercialna televizija je imela eno oddajo več, kot nacionalna, kar prikazuje graf 7.

■ komercialna tv ■ nacionalna tv

Graf 7: Število prispevkov v odstotkih, o primeru Most, v dnevnoinformativnih oddajah na nacionalni in komercialni televiziji.

Omenjanje socialnega dela je bilo enako pri nacionalni in komercialni televiziji. Obe sta jih omenili v prvih dveh dneh dogajanja.

Graf 8: Omenjanje socialnega dela glede na vse objave v primeru Most, v dnevnoinformativnih oddajah na komercialni in nacionalni televiziji.

Center za socialno delo Moste-Polje je bil omenjen na komercialni televiziji prvi dan poročanja, ko so novinarji objavili novico o tragediji. Naslednji dan pa so novinarji poročali o morebitnih nepravilnostih s strani Centra za socialno delo in o morebitnem nadzoru ministrstva nad centrom in njegovim delom.

Tudi nacionalna televizija je omenila Center za socialno delo prvi dan poročanja. Drugi dan pa je bil omenjen socialni delavec, vendar zelo mimobežno.

V primeru Most je na komercialni televiziji socialno delo omenjeno (glede na vse objave po datumih) v 67 %, na nacionalni televiziji pa v 100 %, kot je prikazano v tabeli 3.

Tabela 3: Delež omemb socialnega dela, glede na objave po datumih v primeru Most.

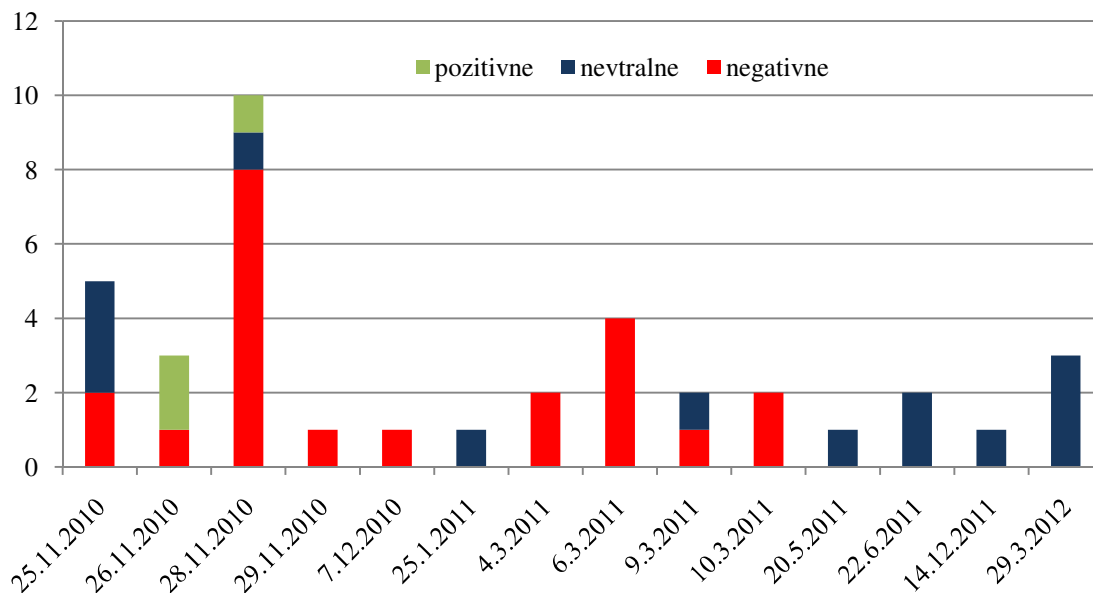
	komercialna	nacionalna	skupaj
Moste			
število objav po datumih	3	2	5
število objav, ki omenjajo socialno delo	2	2	4
delež objav socialnega dela (%)	67	100	80

Socialno delo se je pojavilo v vseh treh zgodbah. Poleg samih objav, me je zanimalo tudi, ali se jih v medijih prikaže kot negativne, pozitivne ali nevtralne, oziroma na kakšen način se o socialnem delu poroča.

4.2.2. NAČINI POROČANJA O STROKOVNEM DELU ZAPSOELNIH NA CENTRIH ZA SOCIALNO DELO

4.2.2.1. KOROŠKA

Komercialna televizija:

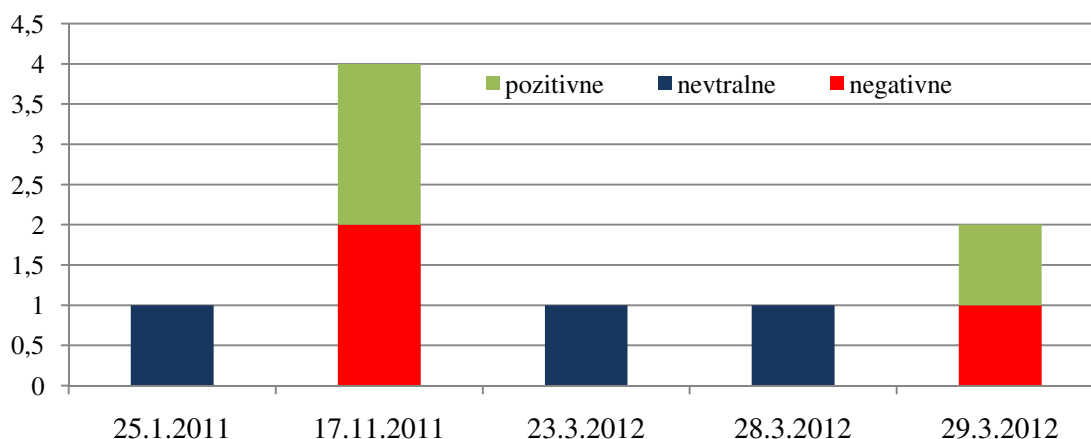
Graf 9: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na komercialni televiziji v primeru »koroške deklice«.

Prvi dan poročanja v primeru »koroške deklice« je bilo omemb pet, dvakrat negativno in trikrat nevtralno. Zgodbo so prvi v medijih objavili na komercialni televiziji, v oddaji 24ur. Negativni omembi sta se nanašali na to, da na centru niso dovolj preverjali okoliščin (o tem, ali je okolje pri materi dovolj varno za otroka), in da center svojo napako priznava. Naslednjič, ko so omenili socialno delo sta bili dve pozitivni omembi, ki sta se nanašali na to, da so na centru našli rešitev (materi so ponudili, da bi se namestila v varni hiši), vir novinarja pa je pohvalil center, da je priznal krivdo. V naslednjem poročanju se število omemb socialnega dela poveča. Vseh omemb je bilo deset, povečajo pa se predvsem negativne omembe, ki jih je bilo osem. Ena omemba je bil nevtralna in ena pozitivna. Takrat se je s celotno dokumentacijo primera »koroške deklice« seznanila varuhinja človekovih pravic, na sodišču pa so v tem času očetu deklice odredili, da mora deklico pripeljati k mami, drugače

bodo pričeli s postopki za izvršbo nad deklico. Zaradi teh dogodkov so se v oddaji 24ur (v sklopu oddaje poteka Tv Klub, kjer se pogovarjajo z gosti o aktualnih temah) spraševali, kdo v celotni zgodbi je »prvotni problem«, ter poudarjajo, da je center priznal svojo krivdo, ker v preteklosti ni dovolj preverjal okoliščin (krivda se iz sodišča prenese na socialno delo). Center je bil omenjen tudi v pozitivni luči. Pozitivno so poročali o rešitvi, ki jo je center predlagal materi. Kljub temu, je bilo v kasnejših objavah omenjanje socialnega dela (do 10. 3. 2011) v večini negativno, z dvema nevtralnima objavama. V tem obdobju so na sodišču odredili, da očetu le ni potrebno pripeljati deklice k mami, center pa so označili kot tistega, ki ni na strani otroka, saj je želel vrnit otroka v okolje, kjer so ga spolno zlorabljali. Ko je na sodišču v Slovenj Gradcu potekalo zasliševanje prič (glede začasne predodelitve deklice očetu), so direktorico centra označili (viri novinarjev), da je podlegla pritiskom matere in njenih odvetnikov, zato naj bi na sodišče poslala spremenjeno poročilo. Negativno omenjanje socialnega dela se je povečalo (dve negativni objavi) na dan izvršbe nad deklico, saj naj bi po besedah medijev, center zatajil tudi v tem primeru. Center za socialno delo so prikazali, da je tisti, ki je deklico kljub dvomu o varnosti dodelil materi, ter bi zato moral odgovarjati. V naslednji objavi so sledile štiri negativne omembe socialnega dela, saj je v oddaji 24ur ponovno potekal Tv Klub na temo »koroške deklice«. Negativne omembe so se nanašale na to, da na Centru za socialno delo niso upoštevali navodil direktorata za družino (ki v primerih izvršbe narekuje previdnost in spravne poskuse), ter so na ta način (ker niso urgirali) dovolili, da se izvršba nad otrokom izpelje. Govora o izvršbi je bilo do vključno 10. 3. 2011, ko je število negativnih omemb večje. Svetovalnica Akcija! je imela na ta dan novinarsko konferenco in ponovno je poudarila nepravilnosti, za katere je bil (po njihovih besedah) delno kriv tudi center. Po novinarski konferenci svetovalnice se negativne objave ne pojavijo več. Sledijo nevtralne objave, pozornost pa se iz socialnega dela prenese na druge dogodke (pridržanje očeta deklice). Po 29. 3. 2012 se omenjanje socialnega dela ne pojavi več. Na ta dan so deklico našli (glej prilogo 10.4.1.).

Na komercialni televiziji je bilo največ omemb negativnih. Sledijo omembe, ki so nevtralne in nazadnje pozitivne omembe socialnih delavcev/delavk ali centra za socialno delo, kot prikazuje tabela 4.

Nacionalna televizija:

Graf 10: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na nacionalni televiziji, v primeru »koroške deklice«.

Ko je sodišče v Slovenj Gradcu zavrglo očetovo zahtevo o začasni predodelitvi deklice, in ko so mati in njeni odvetniki pričeli z izvršenim postopkom, so na nacionalni televiziji prvič omenili socialno delo v nevtralnem smislu. Kot se vidi na grafu, je nacionalna televizija omenjala socialno delo več po objavi fotografije deklice v javnosti. Po tem dogodku se je tudi število omemb socialnega dela povečalo. Omembe so bile štiri, dvakrat v negativnem in dvakrat pozitivnem smislu (o »koroški deklici« se pogovarjajo v oddaji Odmevi). V pozitivnem smislu je bil center omenjen, kot tisti, ki nudi pomoč, negativno pa kot tisti, ki ne nudi zadostne podpore in se ne odloča za neke drastične ukrepe s katerimi bi lahko razpolagal v primeru »koroške deklice«. V naslednjih poročanjih so sledile nevtralne omembe socialnega dela, saj se »pozornost« prenese na aretiracije predstavnikov svetovalnice Akcija! V zadnjem poročanju, o »koroški deklici«, so na nacionalni televiziji omenili tudi socialno delo. V sklopu večernih poročil je novinarka opravila intervju z očetom deklice. Deklico so na ta dan našli, omenili pa so tudi Center za socialno delo. Ena objava je bila pozitivna, kjer so povedali, da bo center materi in deklici še naprej nudil pomoč, druga objava pa je bila negativna. Oče deklice je v intervjuju povedal, da se je na svetovalnico Akcija! obrnil, ker na centru ni dobil pomoči (priloga 10.4.1.).

Na nacionalni televiziji je enako število negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb, kot prikazuje tabela 4.

V primeru Koroške so bile negativne omembe tiste, ki so socialno delo označevale, da: je prigovarjal, premalo preverjal, jim ni moč verjeti, predstavljajo past, ravnalo napak, niso dovolj preverjali, so zavrnili, kar so prvotno trdili, so prvotni problem, so se zmotili, ne verjamejo očetu, ne opravijo svoje naloge, ni na strani otroka, je direktorica pokleknila pod pritiskom, je odločilo napačno, je zatajil, bi moral odgovarjati, ni slišal, ni držal navodil, izvajal namerna dejanja proti otroku, se postavlja v oblastno vlogo, je zanemaril, namenoma ni obvestil sodišča, bi morala biti direktorica razrešena, je nevarna, ni zaupanja, ne odločijo za ukrepe, ni bilo pomoči.

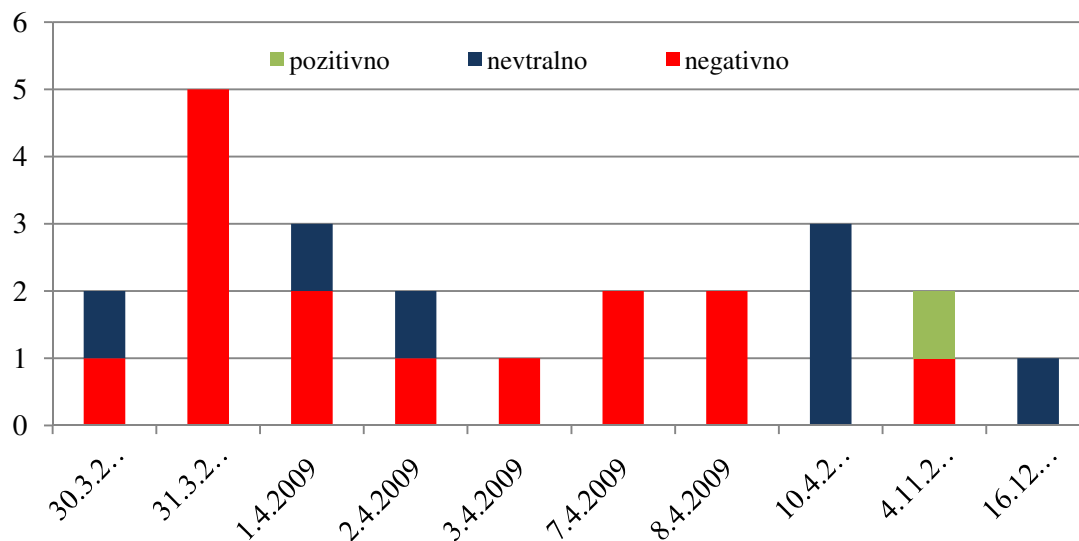
Pozitivne pa so bile: našli rešitev, priznal napako, vmesna rešitev, pomoč, priskočijo na pomoč, preprečijo situacije in ravnanja.

Tabela 4: Delež negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb socialnega dela, po datumih v primeru »koroške deklince«.

	komercialna	delež kom.	nacionalna	delež nac.	skupaj
Koroška					
pozitivne	3	7,9	3	33,3	6
negativne	22	57,9	3	33,3	25
nevtralne	13	34,2	3	33,3	16
skupaj	37	100,0	9	100,0	46

4.2.2.2. SEŽANA

Komercialna televizija:

Graf 11: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtrarnih poročanj, o strokovnem delu zaposlenih na centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na komercialni televiziji, v primeru Sežane.

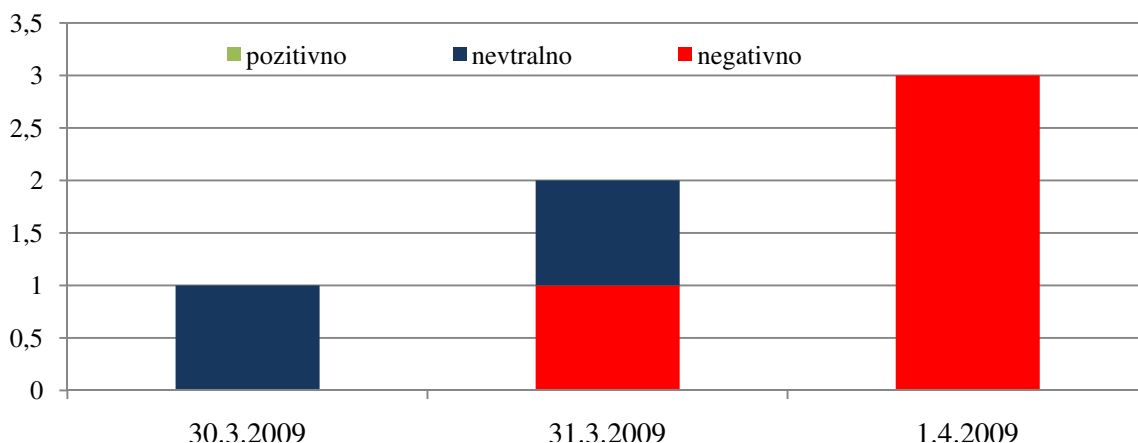
V primeru Sežane je bilo na komercialni televiziji socialno delo največkrat omenjeno drugi dan poročanja. Prvi dan poročanja je bilo socialno delo omenjeno enkrat v negativnem in enkrat v nevtrarnem smislu. Negativna omemba se je nanašala na to, ali je bil center tisti, ki je zatajil v tem primeru in bi nesrečo lahko preprečil. Število objav se je povečalo v naslednjem poročanju, ko je bilo socialno delo omenjeno petkrat v negativnem smislu. Ta dan se je oče umrlih otrok prvič srečal s svojim odvetnikom, s katerim sta napovedala tožbe, med katerimi se je znašel tudi sežanski center. Novinarji so omenjali, da centru grozijo tožbe zaradi slabega dela zaposlenih, saj niso ukrepali, kot bi morali, zanikajo odgovornost in se izgovarjajo. Poleg tega so objavili tudi mnenje krajanke, ki je menila, da so na centru neobjektivni in nestrokovni. Poročali pa so tudi o nadzoru ministrstva nad centrom, ki naj bi vse te nepravilnosti pokazal. V naslednjem poročanju je bilo negativnih omemb manj, saj sta bili le dve, isti dan pa se je pojavila tudi objava, ki je bila nevtralna. Negativni omembi sta se nanašali na direktorico, ki je močno zanikala očitke s strani novinarjev, da bi nesrečo lahko preprečili, in da se center ne bi smel opirati samo na eno mnenje, ko so predlagali sodišču, kdo naj bi po ločitvi staršev skrbel za otroka. V naslednjih dveh poročanjih je negativnih

objav manj, vsakič le ena. Ena negativna omemba se je nanašala na morebitno zmoto socialnih delavk, druga pa na inšpekcijski nadzor. Negativne omembe so se ponovno povečale. Na dan, ko so mati umrlih otrok pripeljali pred preiskovalno sodnico, so se omembe socialnega dela nanašale na nevednost socialnih delavk. Enako število negativnih omemb (dve), pa je bilo tudi na dan, ko je odvetnik očeta vložil kazensko ovadbo zoper socialno delavko. Zato so se tudi negativne omembe nanašale na kazenske ovadbe. Po tem negativnih omemb skoraj ni več. Socialno delo se sicer omenja, ampak so bile sprva vse omembe nevtralne, krivda pa se iz socialnega dela prenese na dr. Misleja. Do sojenja materi otrok, se socialnega dela ne omenja. Na dan sojenja, pa se je pojavila tudi omemba centra, ki je bila pozitivna. Novinar je povedal, da inšpekcijski nadzor nad centrom ni pokazal nepravilnosti. Vendar pa je bila druga omemba povezana s kazensko ovadbo socialne delavke, kar pa je bilo v negativnem smislu. Zadnjič je bil na komercialni televiziji omenjen center 16. 12. 2009, ko je na sodišču pričal psihiater, ki naj bi prikrival zdravstveno stanje matere. V tem kontekstu se je pojavil tudi center, saj je psihiater povedal, da bi centru poslal enako poročilo, kot ga je takrat. Omemba centra je bila nevtralna.

V primeru Sežane so se sprva osredotočali na to, da je zatajil Center za socialno delo in je bil »glavni krivec« za tragedijo. Ta krivda pa je kasneje prešla na psihiatra in očeta osumljene, ki naj bi center s svojimi lažnimi poročili zavajala. Po tem, ko je inšpekcijski nadzor ugotovil, da napak v delu socialnih delavk na centru ni bilo, se o centru in socialnih delavcih in delavkah skoraj ne poroča več (priloga 10.4.2.).

Na komercialni televiziji se je največkrat omenilo socialno delo v negativnem smislu. Sledijo nevtralne omembe in ena pozitivna, kot prikazuje tabela 5.

Nacionalna televizija:

Graf 12: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na nacionalni televiziji, v primeru Sežane.

Na nacionalni televiziji so novinarji stopnjevali omenjanje socialnega dela. Prvi dan poročanja so omenili center le enkrat v nevtralnem smislu. Omemba se je nanašala na to, da center ne želi dajati izjav in je zato nevtralna. V naslednjem poročanju se je pojavila nevtralna in negativna omemba socialnega dela. Nevtralna omemba je bila povezana s tem, da izjav na centru ne dajejo, negativna omemba pa je bila povezana z inšpekcijskim nadzorom, ki ga je minister za delo, družino in socialne zadeve naročil dan prej. Zadnji dan, ko se je na nacionalni televiziji omenilo socialno delo, so ga novinarji omenili trikrat v negativnem smislu. To negativno poročanje se je navezovalo na očetove napovedi o tožbi Centra za socialno delo, ter da del krivde za smrti otrok mora prevzeti tudi center (priloga 10.4.2).

Na nacionalni televiziji je bilo največ negativnih omemb, sledijo nevtralne, nobene omembe pa ni bilo v pozitivnem smislu, kot prikazuje tabela 5.

V primeru Sežane so bile negativne omembe tiste, ki so socialno delo označevale, da: so zatajili, sledijo tožbe, saj niso ukrepali, direktorica zanika odgovornost, se izgovarjajo na pomanjkanje zaposlenih, da niso vedeli, krajani s prstom kažejo na Center za socialno delo, ker si ta zatiska oči, dela nestrokovno in neobjektivno, minister je odredil nadzor nad delom, opirali so se samo na eno mnenje, pa se ne bi smeli, niso vedeli za težave, čeprav jih je o tem

obvestil oče otrok, zmeta o psihičnem stanju, so ravnodušne, nevednost, kazenske ovadbe, nosijo del krivde.

Pozitivna omemba je bila tista, ki je omenila, da nadzor nad centrom ni pokazal nepravilnosti.

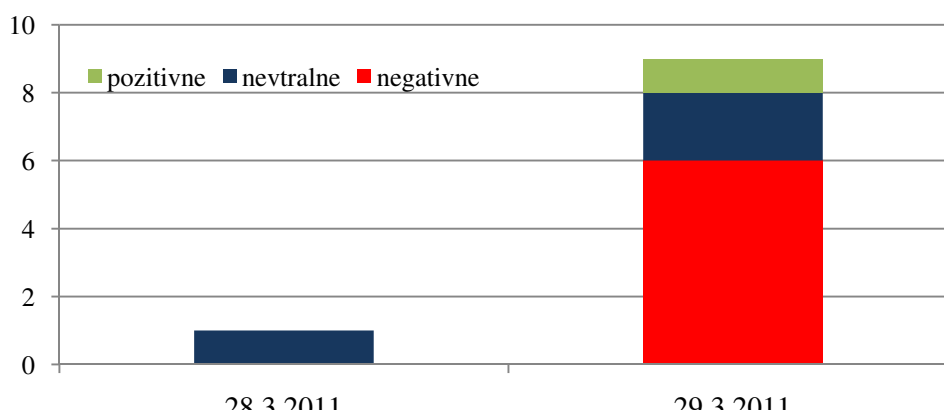
Tabela 5: Delež negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb socialnega dela, po datumih, v primeru Sežane.

	komercialna	delež kom.	nacionalna	delež nac.	skupaj
Sežana					
pozitivne	1	4,5	0	0,0	1
negativne	14	63,6	4	66,7	18
nevtralne	7	31,8	2	33,3	9
skupaj	22	100,0	6	100,0	28

4.2.2.3. MOSTE

Poročanje o dogodkih, ki so se zgodili v Mostah v Ljubljani, je bilo kratko, saj so novinarji o dogodkih poročali tri dni na komercialni televiziji in dva dni na nacionalni televiziji. Kljub temu pa se je v poročilih znašlo tudi socialno delo.

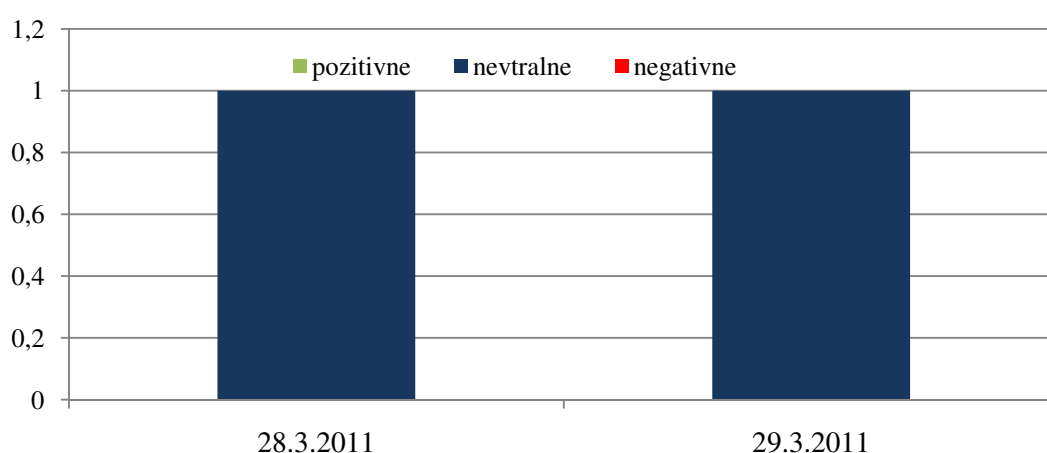
Komercialna televizija:

Graf 13: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj, o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na komercialni televiziji v primeru Most.

Prvi dan poročanja o dogodkih v Mostah so na komercialni televiziji omenjali tudi socialno delo v nevtralnem smislu. Naslednji dan pa so novinarji poročali v nevtralnem, pozitivnem in negativnem smislu. V negativnem smislu so poročali, da naj center ne bi upošteval navodila sodišča in o morebitni uvedbi nadzora nad Centrom za socialno delo. Pozitivna omemba pa je bila s strani strokovnjaka (vira novinarja), ki je pohvalil delo centra, da so naredili vse kar so lahko in so se potrudili. Na nacionalni televiziji so bile tudi naslednji dan objave nevtralne. 29. 3. 2011 pa so dogodke predstavili in komentirali tudi v oddaji odmevi (priloga 10.4.3.).

Nacionalna televizija:

Graf 14: Število negativnih, pozitivnih, ali nevtralnih poročanj, o strokovnem delu zaposlenih na Centru za socialno delo, v dnevnoinformativni oddaji na nacionalni televiziji v primeru Most.

Na komercialni televiziji se socialno delo omenja največkrat v negativnem smislu. Sledijo nevtralne omembe in ena pozitivna. Na nacionalni televiziji pa so bile vse omembe socialnega dela nevtralne, kot prikazuje tabela 6.

Negativen označene so bile tiste, ki so socialno delo označevale, da: niso upoštevali navodila sodišča, grozi nadzor nad centrom, center trdi drugače kot sosedi, kaj so počeli, nadzor ministrstva, ali se res ni dalo ničesar narediti.

Pozitivne objave pa so se nanašale na to, da so storili vse, so se zelo potrudili in da so izkušeni.

Tabela 6: Delež negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb socialnega dela, po datumih, v primeru Most.

	komercialna	delež kom.	nacionalna	delež nac.	skupaj
Moste					
pozitivne	1	10,0	0	0	1
negativne	6	60,0	0	0	6
nevtralne	3	30,0	2	100	5
skupaj	10	100,0	2	100	12

4.2.3. IZKUŠNJE Z NOVINARJI DIREKTORIC CENTRA ZA SOCIALNO DELO SEŽANA IN CENTRA ZA SOCIALNO DELO RAVNE NA KOROŠKEM

Kakšno se zdi delo novinarjev, sem vprašala tudi direktorje centrov, ki so v teh konkretnih primerih sodelovali z novinarji in v sami zgodbi. Vprašalnik sem poslala po elektronski pošti, odgovore pa sem dobila s strani direktorice Centra za socialno delo Sežana in direktorice Centra za socialno delo Ravne na Koroškem (priloga 10.5.).

Direktorica sežanskega Centra za socialno delo pravi, da je bila velikokrat v stiku z novinarji in izkušnje so bile v večini dobre, razen v dveh primerih. Eden od teh negativnih primerov je bila tudi v primeru sežanskih dogodkov. Pravi, da so takrat doživeli popoln medijski linč s strani nekaterih medijev (ne vseh). Izkušnja je bila neprijetna in boleča. Novinarji so v center vdiralni in jih ni bilo mogoče ustaviti, center pa so na vsak način želeli prikazati v negativni luči, kot krivce. Dileme so seveda nastale zaradi varstva osebnih podatkov. Sicer so izjavo za javnost na centru dali, vendar pravi, da je bilo v javnosti to prikazano popačeno. Veliko je bilo natolcevanj in očitkov. Pravi, da so imeli (in še vedno imajo) tak občutek, da nekaterih novinarjev sploh ni zanimalo, kaj se je v resnici dogajalo. V tem primeru so ostali brez vsakršne podpore. Odzval se je varuh in jih edini povabil na sestanek, kjer so se lahko pogovorili o delu novinarjev. Do takrat niso imeli izobraževanj glede komunikacije z mediji, vendar pa se sprašuje, ali bi takšno izobraževanje v tej konkretni situaciji sploh kaj pomagalo. Po tem tragičnem dogodku je Skupnost centrov za socialno delo organizirala izobraževanje, ki je bilo tudi večkrat ponovljeno.

Direktorica Centra za socialno delo Ravne je odgovarjala bolj na splošno in pravi, da je bila večkrat v kontaktu z novinarji, in da sam začetni stik ni bil slab, temveč pozitiven. Samo izkušnjo pa je komentirala kot neprijetno. Novinarji želijo narediti zgodbo, sama pa informacij ni smela dajati zaradi varstva osebnih podatkov. Posredovala je lahko le splošne informacije, ko pa je (v nekem primeru) pridobila soglasje od uporabnika, da lahko njegovo zgodbo predstavi novinarjem, le-ta ni šla v novinarski kontekst, zato je niso objavili. Pojavijo se ji tudi dileme, ali se udeležiti različnih oddaj, kot so Pop Klub, Trenja, Preverjeno, TV Tednik in na kakšen način sodelovati, da jih uporabnik ne bi tožil. Neodločena je bila tudi, ali ima javnost res pravico do obveščanja, ko pride do osebnih tragedij. Pravi, da se je o nastopu pred kamerami posvetovala tudi s strokovnjaki, s katerimi se posvetuje pred vsakim nastopom. Kontakt z mediji namreč prevzema sama, vendar pa se predhodno pogovori tudi s strokovnimi delavci, pripravljeno pa ima tudi strategijo za komunikacijo z mediji v kriznih situacijah.

5. RAZPRAVA

S študijo primera sem ugotovila, da se o socialnem delu poroča takrat, ko gre za tragične dogodke. Ta tragika se kaže predvsem v družinski problematiki. Že E. S. Bird ugotavlja, da imajo gledalci rajši dramatične življenjske zgodbe in zgodbe o žrtvah, kot pa politične in gospodarske teme (v Laban 2007: 17). Franklin in Parton (1991: 78) pa sta mnenja, da novinarji redko naredijo zgodbo, ki je v prid socialnim delavcem in delavkam, poleg tega pa zgodbe prikažejo kot zelo dramatične. Laban opozarja, da takšne zgodbe lahko v večji meri gledamo na komercialni televiziji, saj se za svoj obstanek morajo bolj boriti in se zato na tak način približujejo gledalcem (Laban 2007: 17). Do take ugotovitve sem prišla tudi sama, saj so s strani komercialne televizije več poročali o izbranih primerih, kot pa s strani nacionalne.

Ugotovitve so me pripeljale do tega, da se socialni delavci in delavke z mediji srečujejo v kriznih situacijah, »saj primeri na organizacijo pritegnejo večjo pozornost od običajne« (Verčič, Zavrl, Rijavec 2002: 120). Izjave za medije dajejo najprej direktorji/direktorice centra za socialno delo in kasneje lahko tudi strokovni delavci in delavke, ki so primer oziroma družino obravnavali. Kar kaže na to, da na centrih za socialno delo, odnose z mediji opravi vodstvo samo in nimajo ustanovljenega posebnega oddelka za stike z javnostmi oziroma za delo z mediji.

V izjavah, ki jih dajejo direktorji centrov za socialno delo ali socialni delavci/delavke je največkrat slišati utemeljevanje strokovnosti. Menim, da je to posledica novinarjevega nepoznavanja stroke socialnega dela, da novinarji niso seznanjeni s stroko socialnega dela in jih morajo socialni delavci na nek način informirati o svojem delu v sami izjavi: kaj lahko in kaj ne morejo narediti, kaj so naredili in kaj so pristojnosti drugih. Na to opozarjata tudi Franklin in Parton, ki menita, da mediji ne razumejo poklica socialnega dela in način, kako socialni delavci in delavke sprejemajo odločitve. Poudarita, da so novinarji specializirani za posamezna področja o katerih poročajo (politika, gospodarstvo, sodstvo), medtem ko o socialnem delu novinarji nimajo strokovne podlage (Franklin, Parton 1991: 79). Poleg utemeljevanja strokovnosti pa je veliko izjav tudi takšnih, kjer se socialni delavci in delavke branijo na očitke, da niso nečesa naredili, pa bi morali. Kar na nek način opozorita tudi Franklin in Parton, ki pravita, da ne glede na to, kaj socialni delavci in delavke naredijo za

medije in novinarje, nič ni sprejemljivo. Mediji jih očrniijo takrat, ko so socialni delavci in delavke kaj naredili, ali pa takrat, ko nečesa niso naredili. Primer navedeta odvzem otroka, kjer pravita, da ne glede na to, kaj socialni delavci in delavke naredijo (ali otroka odvzamejo ali ne), jih bodo v javnosti očrnilo in jih prikazali kot krivce. Pozornost novinarjev je po njunem mnenju usmerjena v to, kako so socialni delavci in delavke krive za vse (Franklin in Parton 1991: 76-78).

Voditelji oddaj ne krivijo ali kritizirajo direktno dela socialnih delavcev in delavk, saj bi morali biti pri svojem delu nevtralni in objektivni. Vendar pa lahko trdim, da s svojimi vprašanji vodijo sogovornike v smer, kjer se na koncu krivda znajde tudi na strani socialnih delavcev in delavk na primer: »Kdo bi moral odgovarjati in kdo je popolnoma zatajil? Kdo vas ni slišal? Institucije? Socialni delavci? Kdo je zatajil v tem konkretnem primeru? Torej »apel« na koga? Tudi v tem primeru konkretnem? Koga ste obvestili? Center trdi povsem nekaj drugega, kot pripovedujejo sosedje. Res je, beseda proti besedi, ampak ali bi se lahko tudi za voljo otroka naredilo kaj več. Se torej res ni dalo storiti ničesar več? So pristojni organi, pristojne službe storile vse kar so lahko, da do te tragedije ne bi prišlo?« S takšnimi vprašanji novinarji in voditelji oddaj izoblikujejo zgodbe. Poleg tega pa želijo ostati objektivni, kar je eden najpomembnejših elementov poklica novinarstva. Košir (2003: 46) in Merrill (v Poler Kovačič 2004: 83) objektivnost v novinarstvu označita kot ideal, ki se mu lahko novinarji le približajo in ga ni moč doseči. Košir pa še doda, da so lahko novinarji temu idealu blizu, ali pa se mu močno oddaljujejo.

V izbranih treh primerih me je zanimalo najprej, kje se omenja socialne delavce/delavke ali centre za socialno delo ali strokovne službe, glede na celoten potek same zgodbe. Moje ugotovitve kažejo na to, da se socialni delavci/delavke ali centri za socialno delo ali strokovne službe pojavljajo v zgodbi od samega začetka do vrhunca zgodbe. V primeru »koroške deklice« in dogodkov v Sežani se socialni delavci in delavke po samem vrhuncu ne pojavijo več. V primeru Most pa se o socialnih delavcih in delavkah poroča skoraj ves čas, vendar je bilo o tem primeru najmanj prispevkov v dnevnoinformativnih oddajah. Največ objav je bilo takšnih, ki so socialne delavce in delavke kazale v negativnem smislu. O negativnem poročanju v socialnem delu pišeta tudi Franklin in Parton, da se mediji osredotočijo samo na slabe dogodke in ne omenjajo dobrih stvari, ki jih socialni delavci in delavke naredijo (Franklin, Parton 1991: 78). To pa kaže tudi na poročanje o dogodkih na splošno. Tako Košir

pravi, da novinarski prispevki ne informirajo toliko javnosti, kot ji bolj pripovedujejo zgodbe, ki ljudi zabavajo ali (tako kot v mojem primeru) vznemirjajo. Ne gre več za kakovostne informacije, ampak bolj za pozornost, ki jo s temi zgodbami in informacijami pritegnejo (Košir 2003: 63). Pravi tudi, da ljudi zanimajo denar, seks, kriminal in opolzki (Košir 2003: 57). Tudi Davies (2011: 163) meni, da novinarji »servirajo« zgodbe, ki izzivajo bralce in jih spravljajo v bes (kot npr. poročanje o stanju železnic, zanemarjanje zdravstvenega sistema, najstniške nosečnosti ...). Oba sta mnenja, da s takimi zgodbami, ki razburjajo javnost, mediji pridobivajo večjo gledanost in pozornost gledalcev. Torej ne gre toliko za informiranje, ampak za pridobivanje gledalcev. Davies pravi, da novinarji posredujejo tiste informacije, ki jih bodo mediji prodali množici in jih bo javnost sprejela. Za Laban (2007: 10) je boj za pozornost vsakega gledalca bistvena razsežnost sodobne televizijske produkcije.

Po mnenju direktoric za socialno delo, novinarji iščejo zgodbe in ni važno, kaj se je zares dogajalo. Če zgodba ne paše v njihov kontekst, je ne objavijo, drugače pa jo priredijo. Za obe je bila izkušnja, v teh, medijsko odmevnih primerih, slaba oziroma neprijetna.

Omejitev pri mojih ugotovitvah je seveda ta, da sem se v sami raziskavi osredotočila na medijsko odmevne primere v dnevnoinformativnih oddajah in nisem preučila in pogledala vseh primerov, v katerih bi sicer nastopali socialni delavci/delavke, centri za socialno delo ali strokovne službe. To bi dalo popolno sliko, na kakšen način se zares poroča o socialnih delavcih in delavkah. Te negativni in tragični primeri vplivajo tudi na nastop v javnosti socialnih delavcih. Pozitivne objave in prispevki bi pripomogli lahko k veliko bolj samozavestnim izjavam socialnih delavcev in delavk. Pomembno pa se mi zdi, da omenim še subjektivni faktor, saj sem primere preučevala skozi svoja stališča in bila v samo raziskovanje aktivno vključena. To pa lahko, kot sem pisala v teoretičnem delu, veliko pripomore k samim rezultatom.

Pri vsem tem raziskovanju pa sem opazila še nekaj, na voljo je bilo ogromno informacij in podatkov, ki so jih novinarji posredovali javnosti, med njimi tudi takšne, ki jih po Kodeksu novinarjev Slovenije ne bi smeli objaviti. V vseh treh primerih so novinarji kršili Kodeks novinarjev Slovenije. Niso spoštovali pravice posameznika do zasebnosti in so posameznikovo zasebnost razkrivali v javnosti (17. člen). Kršili so tudi 18. člen kodeksa, ki se nanaša na področje pravosodja. Po tem členu morajo novinarji upoštevati, da ni nihče kriv

dokler ni pravnomočne obtožbe. V primeru Sežane so novinarji že v samem začetku poročali: »Malčka v Sežani naj bi med spanjem zadušila 36-letna mati«. V kodeksu piše tudi, da novinar ne sme razkriti identitete žrtev družinskih tragedij (22. člen), kar je bilo kršeno v vseh treh primerih. Novinarji so objavili imena, priimke, starost ali naslov dogodka ... 23. člen pravi, da novinar ne sme poročati o samomoru ali poskusu samomora, razen če to ne narekuje javni interes. Novinar ne sme navajati metodo, kraj dejanja ali identitete osebe, kar je bilo kršeno s strani novinarjev v primeru Most. Vsi členi, ki so jih novinarji kršili v primeru Most, Sežane in »koroške deklice«, spadajo v poglavje splošne etične norme. Od sedmih členov tega dela kodeksa, so bili kršeni štirje. Vse te informacije so bile objavljene v dnevnoinformativnih oddajah, do danes pa so ostale tudi na spletu.

6. SKLEPI

Preko primerov, ki sem si jih izbrala za svojo raziskavo, sem ugotovila, da se socialno delo v medijih pojavi v povezavi z družinsko problematiko, smrtjo otrok, nasilje nad otrokom in v primeru dodelitve otroka staršu, ki za to vlogo ni/naj ne bi bil primeren. Vse našteje tematike kažejo na tragiko življenja ljudi, zato lahko rečem, da se socialno delo pojavi v dnevnoinformativnih oddajah v tragičnih primerih.

Izjave za medije sprva podajo direktorji centrov za socialno delo in kasneje tudi socialni delavci in delavke, ki so primer obravnavali. Iz tega sklepam, da skrb za delo z novinarji in odnose z javnostmi prevzamejo direktorji centrov. V teh posredovanih izjavah, strokovni delavci največkrat utemeljujejo strokovnost dela, ali pa so izjave, kot odgovor na očitke, da (strokovni delavci in delavke ali center) nečesa niso naredili, pa bi morali.

V primeru »koroške deklice« so na nacionalni televiziji začeli poročati kasneje, kot na komercialni televiziji. Obe televiziji pa sta omenjali socialno delo od prve objave o dogodku v dnevnoinformativni oddaji do trenutka, ko deklico, po več kot letu dni iskanja, najdejo. Socialno delo je bilo na komercialni televiziji prikazano v večini negativno, sledile so nevtralne omembe in nazadnje pozitivne. Na nacionalni televiziji pa je bilo število negativnih, pozitivnih in nevtralnih omemb enako.

V primeru Sežane so na obeh televizijah omenjali socialno delo od trenutka, ko je novica prišla v medije. Na nacionalni televiziji so socialno delo omenjali prve tri dni poročanja, na komercialni televiziji pa so socialno delo omenjali strnjeno (vsakič, ko je bila novica o dogodkih omenjena v dnevnoinformativni oddaji), vse dokler novinar ni omenil, da inšpekcijski nadzor ni pokazal nepravilnosti. Po tem je sledila še ena omemba socialnega dela. Socialno delo so na obeh televizijah največkrat omenjali negativno, sledijo nevtralne izjave in ena pozitivna objava s strani komercialne televizije.

Primer Most je bil dosti krajši kot prva dva, saj se je socialno delo, v prvih dveh dneh dogajanja, omenjalo na obeh televizijah enako. Na komercialni televiziji so omenjali socialno delo največkrat v negativni luči, sledijo nevtralne omembe in na koncu ena pozitivna. Na nacionalni televiziji je bilo omenjanje socialnega dela nevtralnno.

Odgovore na vprašanje, ali je medijska zgodba odraz dogajanja ali je novinarski konstrukt, pa sem poiskala pri direktoricah Centra za socialno delo Sežana in Ravne na Koroškem. Obe sta mnenja, da so bile izjave in njihova plat zgodbe prikazane v medijih popačeno. Novinarje ni zanimalo, kaj se je v resnici dogajalo, ampak so sežanski Center za socialno delo želeli predstaviti kot glavne krivce, medtem ko je direktorica ravenskega Centra mnenja, da če zgodba ni šla v kontekst novinarja, je sploh niso objavili. Zato lahko rečem, da novinarske zgodbe in novice v dnevnoinformativnih oddajah niso realni odraz dogajanja, ampak so konstrukt novinarjev, ki ga prikažejo v javnosti.

7. PREDLOGI

Po besedah direktoric Centra za socialno delo Sežana in Ravne na Koroškem, strategijo za ravnanje v kriznih situacijah imajo, v organizaciji so dogovorjeni, kdo prevzame odgovornost za delo z novinarji in imajo organizirana izobraževanja za komunikacijo z mediji kar kaže, da to področje le ni tako zanemarjeno s strani centrov za socialno delo. Zavedajo se pomembnosti stikov z javnostjo in pomembnosti dobrih odnosov z novinarji. Strinjam se z direktorico Centra za socialno delo Sežana, ko je v odgovoru zapisala, da meni, »da je sicer dobro, da imamo vnaprej pripravljeno strategijo za komunikacijo, da se izobražujemo, vendar pa je le odvisno od novinarja, kako pristopi, kako te pripravi k nastopu, njegov etični pristop ...« Zato najprej predlagam, da je potrebno sprejeti novinarski poklic tak, kot je, in da se socialni delavci in delavke novinarjev ne branijo in bojijo. Vsakemu se lahko namreč zgodi, da bo imel »priložnost« sodelovati z novinarji in pred kamerami, zato je bolje, da se s tem soočimo in sprijaznimo. Seveda je v takih trenutkih potrebno storiti vse korektno in profesionalno, vendar se nikoli ne ve, kaj bo novinar uporabil in kaj umestil v svoj prispevek. Priporočam tudi, da socialni delavci in delavke ter centri za socialno delo sami poskrbijo za lastno »publiciteto« in na ta način zmanjšajo slab ugled v javnosti. Dobra navodila in sledila za sodelovanje z mediji in dobro publiciteto se mi zdijo navodila priročnika UNISON, ki sem ga opisala v poglavju Socialno delo, javna podoba in mediji (glej 1.8.). Priročnik daje navodila kako izboljšati ugled in kako se ukvarjati z mediji. Če novinarji, katerih poklic je potrebno spoštovati, prikažejo socialno delo v negativni luči, lahko socialni delavci in delavke ter centri sami poskrbijo in se trudijo za pozitivno publiciteto. Pri tem pa je potrebno imeti v mislih, da morajo biti zgodbe, ki jih želijo socialni delavci in delavke posredovati medijem, zanimive in interesantne, da bodo le-te sploh prišle v javnost. Namesto, da se socialni delavci in delavke odmikajo novinarjem, predlagam, da se približajo njim in njihovi stroki. Takšne stvari je moč narediti, kot primer, pa lahko navedem zgodbo svojega očeta. Dela na Zavodu za gozdove Slovenije, kjer se ukvarjajo tudi z Varno sečnjo. Poleg drugih dejavnosti, lastnike gozdov učijo (pripravijo izobraževanja in izvajajo delavnice) kako delati v gozdu tako, da ne bi prišlo do nesreč ali celo tragedij, katerih v slovenskih gozdovih ni malo. Na svoje dobro delo so želeli opozoriti javnost, preko medijev. Sklicevali so različne novinarske konference, novinarjev pa je bilo zelo malo in se nasploh niso zanimali za njihovo tematiko. Zato so se odločili, da se približajo medijem in novinarjem na način, da so priredili novinarsko

konferenco z naslovom: »Zakaj teče kri v slovenskih gozdovih?« Obisk novinarske konference je bil zelo številčen.

Priporočam, da se dobre novice o socialnih delavcih in delavkah širijo, saj naredijo centri in zaposleni veliko dobrega, na kar je potrebno opozarjati. Predlagam, da se na centru zadolži nekaj ljudi, ki bi skrbeli za stike z javnostmi, bi znali odreagirati v kriznih situacijah, in ki bi se trudili, da bi pozitivno predstavili socialno delo javnosti in bi posredovali pozitivne objave in članke, kaj so centri naredili. Poleg člankov bi se lahko javnosti socialno delo približalo tudi preko družbenih omrežij (Facebook, Twitter), ali pa bi predlagali, naj se posname prispevek npr. »Dan s socialnim delavcem« (kot predlaga priročnik UNISON). Poleg predlogov priročnika UNISON, pa bi lahko bili, preko spleta ali v časopisih, tudi socialni delavci in delavke tisti, ki bi odgovarjali na vprašanja in težave uporabnikov in bralcev (kot na primer v Oni, kjer odgovarjajo zdravnik, pravnik, psiholog ...). Tudi na tak način bi ljudi in hkrati novinarje informirali o stroki socialnega dela.

Če se z vsemi temi predlogi ne bi zmanjšale negativne objave in omembe, se lahko vzpostavi vsaj ravnovesje med dobrimi in slabimi. Posledično bi bil tudi nastop in izjave socialnih delavcev in delavk ter centrov veliko bolj samozavesten, in ne bi bilo potrebno utemeljevati strokovnosti, saj bi se javnost in novinarji na nek način izobrazili in seznanili s samim delom socialnega dela.

Na koncu bi predlagala tudi, da socialni delavci in delavke ter centri reagirajo in opozorijo na kršenje Kodeksa novinarjev Slovenije na Novinarskem častnem razsodišču.

8. LITERATURA

Amalietti, P. (2010), *Iz srca ... v srca: uvod v govorništvo tretjega tisočletja*. Ljubljana: Amalietti & Amalietti

Anastasias M., Weish P. (2006) prevedli Nina Stropnik in Lidija Kunič. *Krepitev moči z medijsko produkcijo*. *Socialno delo*, 45,3/5: 257 - 261

Belhar, K. (2007), *Nastop na televiziji*. Ljubljana: Šola retorike

Berger, P., Luckmann, T. (1988), *Družbena konstrukcija realnosti: Razprava iz sociologije znanja*. Ljubljana: Cankarjeva založba

Besednjak, T., Makarovič, M., Rončević, B., Tomšič, M., Šinkovec U., (2008), *Slovenski mediji v družbi in slovenska družba v medijih*. Nova Gorica: Fakulteta za uporabne družbene študije

Bradeško, M. (2010), *Povejte z veseljem: priročnik za odličen govorniški nastop*. Radovljica: Didakta (d.o.o.)

Carnegie, D. (1985), *Kako se naučiš javno nastopati in govoriti*. Zagreb: Prosvjeta

Čačinovič Vogrinčič, G., Milošević Arnold, V., Poštrak, M., Stefanovski, P., Urek, M., (2008), *Zapisovati socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo

Davies, N. (2011), *Zgodbe s ploščate zemlje*. Mengeš: Ciceron

de Melo, A. (2009), *Žabja molitev, meditativne zgodbe*. Ljubljana: župnijski zavod Ljubljana – Dravljje

Franklin, B., Parton, N., (1991), *Social work, the media and public relations*. London: Routledge

Hunt, T., Grunig, E. J. (1995), *Tehnike odnosov z javnostmi*. Ljubljana: DZS

Košir, M. (1988), Nastavki za teorijo novinarskih vrst. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.

Košir, M. (2003), Surovi čas medijev. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede

Jernejčič, A (2007), Kako uspešno sodelovati z mediji: priročnik za vsakogar. Ljubljana: Planet GV

Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu (2002), Uradni list RS 59

Laban, V. (2007), Osnove televizijskega novinarstva. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede

Laban V. (2007), Televizijsko novinarstvo: hibridacija žanrov in stilov. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Luthar B. (1998), Poetika in politika tabloidne kulture. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče

Malešič M., Hrvatina S.B., Polič M. (2006), Komuniciranje v krizi. Ljubljana: knjižna zbirka varnostne študije/fakulteta za družbene vede

Mesec B. (2007): Metodologija raziskovanja v socialnem delu II: Študijsko gradivo 2. izdaja. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo

Milosavljevič, M. (2003), Moč in odgovornost: množični mediji in novinarstvo med popolno svobodo in odgovorno svobodo. Socialno delo, 42, 2: 79-85

Milosavljevič, M. (2003), Novinarska zgodba. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede

Milošević Arnold, V., Poštrak, M. (2003), Uvod v socialno delo. Ljubljana: Študentska založba

Novak B. s sodelavci (2000), Komuniciranje in upravljanje nevarnosti: priročnik za krizne odnose z javnostmi v praksi. Ljubljana: Gospodarski vestnik 2000

Poler Kovačič, M. (2004), Novinarska (iz)virnost: novinarji in njihovi viri v sodobni slovenski družbi. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede

Poler Kovačič, M., Erjavec, M. (2011), Uvod v novinarstvo: učbenik za študente prvega letnika študijskega programa Novinarstvo na FDV. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Rapoša Tanjšek, P. (1996), Profesionalna identiteta socialnih delavk in delavcev in ugled socialnega dela v javnosti. Socialno delo, 35, 5: 445-450

Škornik, N. (2009), Medijske perspektive socialnega dela: diskurzivna analiza vsebinskega poročanja tiskanih medijev v primeru Sežane. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (diplomska naloga)

Štajduhar, D. (2010), Uvod v konstruktivizem za psihoterapevte. Kairos, 4, 1: 29-48

Šugman Bohinc L. (2010), Izbrana študijska literatura, zbrala Lea Šugman bohinc. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo

Šugman Bohinc, L. (2003), Pripovedovanje zgodb v socialnem svetovanju in psihoterapiji. Socialno delo, 42, 6: 377-383

Šugman Bohinc, L. (2010), Od objektivizma h konstruktivizmu in socialnemu konstrukcionizmu v sistemski psihoterapiji. Kairos, 4, 1: 51-65

Theaker, A. (2004), Priročnik za odnose z javnostmi. Ljubljana: Založba GV

Urek, M. (2005), Zgodbe na delu. Pripovedovanje, zapisovanje in poročanje v socialnem delu. Ljubljana: Založba /* cf

Urek, M. (2001), Življenjske zgodbe in njihov pomen: nekaj izhodišč za proučevanje pripovedovanja zgodb v socialnem delu. Socialno delo, 40, (2-4): 119-150

Verčič, D., Zavrl, F., Rijavec, P., (2002), Odnosi z mediji. Ljubljana: Založba GV

Zidar, T. (1996), Retorika: moč besede in argumentov. Ljubljana: Gospodarski vestnik

Internetni viri:

Uradni list RS, 2002. Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200259&stevilka=2870> (30.11.2012)

Uradni list RS, 2006. Zakon o medijih (uradno prečiščeno besedilo), <http://www.uradni-list.si/1/content?id=76040> (30.11.2012)

Kodeks novinarjev Republike Slovenije,
http://www.razsodisce.org/razsodisce/kodeks_ns_txt.php (30.11.2012)

Etični kodeks socialnih delavcev in delavk, <http://www.fsd.si/dsdds/Kodeks%20etike.htm> (30.11.2012)

Splichal. S. (2001), Publiciteta, množični mediji in delitev oblasti. Teorija in praksa, 38, 1/2001: 29-46, <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip20011Splichal.PDF> (7.12.2012)

Media and social work. A UNISON survival guide,
<http://www.unison.org.uk/acrobat/19907.pdf> (15.12.2012)

Deklaracija o dolžnostih in pravicah novinarjev, <http://www.znp.si/znp/statut-znp/115-deklaracija-o-dolznostih-in-pravicah-novinarjev> (8. 12. 2012)

www.24ur.com

Policistom 42 - letnika ni uspelo pomiriti, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/skozi-okno-vrgel-otroka-nato-pa-skocil-za-njim.html> (13.1.2013)

V soboto so bili na morju, v nedeljo pri babici, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/foto-deklica-se-vedno-v-kriticnem-stanju.html> (13.1.2013)

Že iz zavora naj bi grozil partnerki, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/petletna-deklica-umrla.html> (13.1.2013)

Deklica umrla zaradi pomanjkanja komunikacije?, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/deklica-umrla-zaradi-pomanjkanja-komunikacije.html> (13.1.2013)

Dvojni umor otrok v Sežani?, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/dvojni-umor-v-sezani.html> (14.1.2013)

Malčka umrla nasilne smrti, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/sodnik-odredil-obdukcijo.html> (14.1.2013)

So prikrivali njeno odvisnost od alkohola?, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/so-prikrivali-njeno-odvisnost-od-alkohola.html> (14.1.2013)

Tragedija v Sežani: Mati zanika krivdo, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/moril-nekdo-tretji.html> (14.1.2013)

"Imamo svojo resnico, ki bo prišla na dan", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/mati-ozivljala-otroka.html> (14.1.2013)

Ovadena šest dni po umoru, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/oce-v-casu-umorov-v-sluzbi.html> (14.1.2013)

Mati v priporu na Igu, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/mati-pred-sodnikom.html> (14.1.2013)

Oče ovadil socialno delavko, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/oce-ovadil-socialno-delavko.html> (14.1.2013)

Oče prikrival psihično bolezen hčere, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/oce-prikrival-psihicno-bolezen-hcere.html> (14.1.2013)

Kristina Mislej obtožena dvojnega umora, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/kristina-mislej-je-obtozena-dvojnega-umora.html> (14.1.2013)

CSD:obvestil o nevarnosti za otroka ni bilo <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/csd-obvestil-o-nevarnosti-za-otroka-ni-bilo.html> (14.1.2013)

"Nismo bili obveščeni, da so otroci v nevarnosti", <http://www.24ur.com/novice/slovenija/csd-sezana-opran-krivde.html> (14.1.2013)

"Takrat sem želela umreti", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/pricetek-sojenja-za-umor-otrok.html> (14.1.2013)

Oče sumi soseda <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/umor-otrok-oce-sumi-soseda.html> (14.1.2013)

"Mislejeva ni bila nasilna in nima bipolarne motnje", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/mislejeva-ni-bila-nasilna-in-nima-bipolarne-motnje.html> (14.1.2013)

Čustveno nestabilna, a ne neprištevna <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/custveno-nestabilna-a-ne-neprištevna.html> (14.1.2013)

V času umorov prištevna, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60408534 (14.1.2013)

Na truplih niso iskali prstnih odtisov, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/na-truplih-niso-iskali-prstnih-odtisov.html> (14.1.2013)

"Če me obsodite, bom nedolžna sedela v zaporu", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/ce-me-obsodite-bom-nedolzna-sedela-v-zaporu.html> (14.1.2013)

Kdo je družina Mislej, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60430075 (14.1.2013)

Po izreku sodbe Mislejevi, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60430073 (14.1.2013)

"Forenzični postopki ne temeljijo na nadaljevankah", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/forenzicni-postopki-ne-temeljijo-na-nadaljevankah.html> (14.1.2013)

"Otrok se ne oživlja z davljenjem", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/otrok-se-ne-ozivlja-z-davljenjem.html> (14.1.2013)

Sojenje naj se začne znova, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/sojenje-naj-se-zacne-znova.html> (14.1.2013)

Kdo bo zaščitil otroka?, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/kdo-bo-zascitil-otroka.html> (15.1.2013)

Že ustaljena praksa slovenskih sodišč?, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60567332 (15.1.2013)

V nemilosti sodnih mlinov, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60567329 (15.1.2013)

"Sodišče naj upošteva korist otroka", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/varuhinja-je-v-primeru-triletne-deklice-posredovala.html> (15.1.2013)

Kaj bo z domnevno zlorabljeno deklico?,
http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60568190 (15.1.2013)

Ovadili očeta in njegovo babico, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/sodisce-odlocilo-deklica-ostaja-pri-ocetu.html> (15.1.2013)

Domnevna zloraba: Brez odločitve na sodišču, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/zaslisanja-v-zvezi-z-domnevno-zlorabljeno-deklico.html> (15.1.2013)

Deklica mora k materi, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60579934 (15.1.2013)

Oče mora deklico izročiti mami, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/oce-mora-deklico-izrociti-mami.html> (15.1.2013)

Bitka za tri letno deklico, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60602592 (15.1.2013)

Bitke za deklico še ni konec, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60602556 (15.1.2013)

Psiholog zahteva odstop vodje policistov,
http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60627656 (15.1.2013)

Sedem policistov po deklico http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60627654 (15.1.2013)

Pogovor z natalijo markáč iz svetovalnice Akcija,
http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60627628 (15.1.2013)

Deklice niso našli, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60627625 (15.1.2013)

Policisti in izvršitelj na napačnem naslovu?, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/kaj-bo-s-triletnico.html> (15.1.2013)

Kaj bo z nemočno deklico s Koroške?, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/kaj-bo-z-nemocno-deklico-s-koroske.html> (15.1.2013)

<http://www.24ur.com/novice/slovenija/policija-ocitki-so-plod-nepoznavanja-nasih-pristojnosti.html> (očitki so plod poznavanja naših pristojnosti) (15.1.2013)

Policija: "Očitki so plod nepoznavanja naših pristojnosti!"
<http://www.24ur.com/novice/slovenija/policija-ocitki-so-plod-nepoznavanja-nasih-pristojnosti.html> (15.1.2013)

Ne le dedek, zlorab je osumljena tudi mama, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/spolnih-zlorab-osumljena-tudi-mati.html> (15.1.2013)

Primer deklice iz koroške predramil policijo?, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/primer-deklice-s-koroske-vendarle-predramil-policijo.html> (15.1.2013)

Pogrešano deklico še iščejo, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/pogresano-deklico-se-iscejo.html> (15.1.2013)

Nihče ne ve, kje oče skriva deklico, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/nihce-ne-ve-kje-oc-skriva-deklico.html> (15.1.2013)

Oče "koroške deklice" ostaja v pridržanju, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/aretirali-oceta-koroske-deklice.html> (15.1.2013)

Očetu koroške deklice mesec dni pripora, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/ocetu-koroske-deklice-mesec-dni-pripora.html> (15.1.2013)

Bo deklico s Koroške zaščitila Varuhinja?, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/bo-deklico-s-koroske-zascitila-varuhinja.html> (kje je deklica, svet na kanalu a) (15.1.2013)

Primer Koroške deklice: Kaj je res? <http://www.24ur.com/novice/slovenija/primer-koroske-deklice-kaj-je-res.html> (15.1.2013)

Oče "koroške deklice" ostaja priprt, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/oc-koroske-deklice-ostaja-priprt.html> (15.1.2013)

Bodo "koroško deklico" dodelili očetu?, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/bodo-korosko-deklico-dodelili-ocetu.html> (15.1.2013)

Sodišče še enkrat odločilo, deklica mora k materi, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/sodisce-se-enkrat-odlocilo-deklica-mora-k-materi.html> (15.1.2013)

<http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/oce-koroske-deklice-si-je-prisluzil-obtoznico.html>
oče koroške deklice si je prislužil obtožnico (15.1.2013)

"Moja osebna tragedija ne sodi na politični parket", <http://www.24ur.com/novice/slovenija/moja-osebna-tragedija-ne-sodi-na-politichni-parket.html> (15.1.2013)

Interni nadzor pokazal odklone, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/interni-nadzor-pokazal-odklone.html> (15.1.2013)

Začetek sojenja očetu koroške deklice, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/zacetek-sojenja-ocetu-koroske-deklice.html> (15.1.2013)

Objavili fotografijo koroške deklice, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/objavili-fotografijo-koroske-deklice.html> (15.1.2013)

"Srečni bi bili, če bi izvedeli, ali je sploh še živa", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/deklica-se-bo-vrnila-v-ljubec-dom.html> (15.1.2013)

Tožilka v primeru koroške deklice stopila pred kamero, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/napacni-postopki-glede-koroske-deklice.html> (15.1.2013)

Tožilka, ki je govorila o koroški deklici, na "disciplinski", <http://www.24ur.com/novice/slovenija/tozilka-stiblarjeva-vodjo-tozilstva-sprasuje-ali-je-res-v-disciplinskem-postopku.html> (15.1.2013)

Primer koroške deklice na drugo sodišče?, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/primer-koroske-deklice-na-drugo-sodisce.html> (15.1.2013)

Koroška deklica: Vrhovno sodišče zavrnilo predlog za sojenje v Ljubljani, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/koroska-deklica-vrhovno-sodisce-zavrnilo-predlog-za-sojenje-v-ljubljani.html> (15.1.2013)

Oče pravi, da ne ve, kje je deklica, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/deklica-je-na-varnem.html> (15.1.2013)

Koroška deklica je živa in zdrava, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/koroska-deklica-je-ziva-in-zdrava.html> (15.1.2013)

Munc v rokah policije: ali ve, kje je deklica, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/aretirali-psihologa-munca.html> (15.1.2013)

Pred sodiščem v podporo muncu in markačevi, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/munc-in-markaceva-ostajata-v-pridrzanju.html> (15.1.2013)

Za Munca in Markačevo sodišče odredilo enomesečni pripor <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/odlocitev-kaj-bo-z-muncem-in-markacevo.html> (15.1.2013)

Zagovornika Munca in Markačeve že vložila pritožbi na skelp o priporu, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/foto-munc-zaprt-v-mariboru-markaceva-v-celju.html> (15.1.2013)

Policisti prijeli še Munčevo sporogo <http://www.24ur.com/novice/slovenija/policisti-prijeli-se-muncevo-sopogo.html> (15.1.2013)

Policija koroško deklico našla "živo in zdravo", <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/munceva-caka-na-sodnikovo-odlocitev-o-priporu.html> (15.1.2013)

Prvi objem matere in hčere po letu in pol, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/enoletno-iskanje-petletne-koroske-deklice-se-je-srecno-koncalo.html> (15.1.2013)

Babica koroške deklice: Od domačih sem bila izolirana <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/matic-munc-dost-mamo.html> (15.1.2013)

Kriminalisti ovadili babico koroške deklice, <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/kriminalisti-ovadili-babico-koroske-deklice.html> (15.1.2013)

V primeru koroške deklice zaslišali več prič <http://www.24ur.com/novice/crna-kronika/zaslijanja-v-primeru-koroske-deklice.html> (15.1.2013)

Preložen disciplinski postopek proti tožilki, ki je javno spregovorila o primeru koroške deklice, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/prelozen-disciplinski-postopek-proti-tozilki-ki-je-javno-spregovorila-o-primeru-koroske-deklice.html> (15.1.2013)

Oče koroške deklice zahteva razveljavitev obsodbe, <http://www.24ur.com/oce-koroske-deklice-zahteva-razveljavitev-obsodbe.html> (15.1.2013)

Višje sodišče znižalo kazen očeta deklice iz Koroške, <http://www.24ur.com/visje-sodisce-znizalo-kazen-za-oceta-deklice-s-koroske.html> (15.1.2013)

Oče koroške deklice mora v zapor, <http://www.24ur.com/novice/slovenija/oce-koroske-deklice-mora-v-zapor.html> (15.1.2013)

Trenja, http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60272372 (16.1.2013)

<http://www.rtv slo.si>

Oče po skoku skozi okno umrl, hči v kritičnem stanju, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/oce-po-skoku-skozi-okno-umrl-hci-v-kriticnem-stanju/254024> (13.1.2013)

Deklica še vedno v kritičnem stanju, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/deklica-se-vedno-v-kriticnem-stanju/254115> (13.1.2013)

5-letna deklica izgubila bitko za življenje, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/5-letna-deklica-izgubila-bitko-za-zivljenje/254210> (13.1.2013)

Smrt dveh otrok v sežani, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/smrt-dveh-otrok-v-sezani/98514> (14.1.2013)

Policija: otroka umrla nasilne smrti, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/policija-otroka-umrla-nasilne-smrti/98526> (14.1.2013)

Sežana: Za umor otroka osumljena mati, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sezana-za-umora-otrok-osumljena-mati/98584> (14.1.2013)

Sežana: oče zahteva odgovornost pristojnih , <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sezana-oce-zahteva-odgovornost-pristojnih/98620> (14.1.2013)

Sežana: Mati kazensko ovadena, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sezana-mati-kazensko-ovadena/98674> (14.1.2013)

Osumljeno umora otrok priprli, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/osumljeno-umora-otrok-priprli/98823> (14.1.2013)

Mati obtožena umora svojih otrok, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/mati-obtozena-umora-svojih-otrok/207750> (14.1.2013)

Matoz pričakuje obtožbo Mislejeve, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/matoz-pricakuje-obtozbo-mislejeve/207838> (14.1.2013)

Sežanska tragedija gre pred sodišče, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sezanska-tragedija-gre-pred-sodisce/209144> (14.1.2013)

Sežanska tragedija na sodišče, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sezanska-tragedija-na-sodisce/216095> (14.1.2013)

Oče bremeni starše, starši branijo hčer, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/oce-bremeni-starse-starsi-branijo-hcer/216663> (14.1.2013)

Umor otrok v sežani: Slabo zavarovali sledi, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/umor-otrok-v-sezani-slabo-zavarovali-sledi/224925> (14.1.2013)

Sežanska tragedija : mislejevi 20 let zapora, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sezanska-tragedija-mislejevi-20-let-zapora/226467> (14.1.2013)

Kazen za Mislejevo potrjena na višjem sodišču, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/kazen-za-mislejevo-potrjena-na-visjem-sodiscu/244393> (14.1.2013)

Primer sežana: Mislejeva impulzivna in posredno agresivna, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/primer-sezana-mislejeva-impulzivna-in-posredno-agresivna/217738> (14.1.2013)

Bodo deklico vrnili v okolje, kjer naj bi bila zlorabljena?, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/bodo-deklico-urnili-v-okolje-kjer-naj-bi-bila-zlorabljena/244933> (14.1.2013)

Deklica ostaja pri očetu?, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/deklica-ostaja-pri-ocetu/245058> (14.1.2013)

Sodišče odloča, ali bo deklica lahko ostala pri očetu, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sodisce-odloca-ali-bo-deklica-lahko-ostala-pri-ocetu/245714> (14.1.2013)

Sodišče ni prisluhnilo očetu, deklica je dodeljena materi, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/sodisce-ni-prisluhnilo-ocetu-deklica-je-dodeljena-materi/246280> (14.1.2013)

Višje sodišče: Deklica mora k mami, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/visje-sodisce-deklica-mora-k-mami/249072> (14.1.2013)

"Preiskava domnevne zlorabe deklice nestrokovna", <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/preiskava-domnevne-zlorabe-deklice-nestrokovna/249431> (14.1.2013)

Deklico poskušali odvzeti očetu, vendar je niso našli, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/deklico-poskusali-odvzeti-ocetu-vendar-je-niso-nasli/252318> (14.1.2013)

Dekličina mama lahko znova zahteva izvršbo, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/deklicina-mama-lahko-znova-zahteva-izvrsbo/252627> (14.1.2013)

Primer koroške deklice: policija popravlja "popačeno" sliko, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/primer-koroske-deklice-policija-popravlja-popaceno-sliko/252714> (14.1.2013)

Tožilstvo zavrglo sum zlorabe deklice iz koroške, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/tozilstvo-zavrglo-sum-zlorabe-deklice-iz-koroske/258255> (14.1.2013)

Za očeta "koroške deklice" odrejen enomesečni pripor, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/za-oceta-koroske-deklice-odrejen-enomesečni-pripor/260529> (14.1.2013)

Bo oče koroške deklice uspel s pritožbo?, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/bo-ocē-koroske-deklice-uspel-s-pritozbo/264167> (14.1.2013)

Tožilci z obtožnico nad očeta, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/tozilci-z-obtoznico-nad-oceta-koroske-deklice/266735> (14.1.2013)

Policisti v primeru koroške deklice niso delali vsega po pravilih, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/policisti-v-primeru-koroske-deklice-niso-delali-vsega-po-pravilih/269289> (14.1.2013)

Policija objavila fotografijo koroške deklice, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/policija-objavila-fotografijo-koroske-deklice/270729> (14.1.2013)

Mati koroške deklice se boji, da ta ni več živa, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/mati-koroske-deklice-se-boji-da-ta-ni-vec-ziva/270819> (14.1.2013)

Obravnava proti očetu koroške deklice bo spet 22. decembra, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/obrnava-proti-ocetu-koroske-deklice-bo-spet-22-decembra/272307> (14.1.2013)

Tožilka iz medijev izvedela da je v disciplinskem postopku, <http://www.rtv slo.si/slovenija/tozilka-iz-medijev-izvedela-da-je-v-disciplinskem-postopku/274099> (14.1.2013)

Oče koroške deklice obsojen na tri leta in pol zapora, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/oc-koroske-deklice-obsojen-na-tri-leta-in-pol-zapora/279000> (14.1.2013)

Psihologa Matica Munca ovadil oče koroške deklice, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/psihologa-matica-munca-ovadil-oc-koroske-deklice/279581> (14.1.2013)

Munc in Markačeva ostajata v pridržanju, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/munc-in-markaceva-ostajata-v-pridrzanju/279636> (14.1.2013)

Markačevi in Muncu mesec pripora, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/markacevi-in-muncu-mesec-pipora/279689> (14.1.2013)

Zagovornika Munca in Markačeve se bosta pritožila, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/zagovornika-munca-in-markaceve-se-bosta-pritozila/279758> (14.1.2013)

V iskanju koroške deklice pridržali še Munčevo ženo, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/v-iskanju-koroske-deklice-pridrzeni-se-muncevo-zeno/279861> (14.1.2013)

Policija našla koroško deklico, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/policija-nasla-korosko-deklico/279945> (14.1.2013)

Osumljeni skrivanja deklice delovali kot prava kriminalna združba, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/osumljeni-skrivanja-deklice-delovali-kot-prava-kriminalna-zdruzba/279961> (14.1.2013)

Boštjan Kaker: Trdili so, da me bodo mediji zdrobili in da sem slab oče, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/bostjan-kaker-trdili-so-da-me-bodo-mediji-zdrobili-in-da-sem-slab-oc/280021> (14.1.2013)

Pritožba na izdano sodbo v primeru koroške deklice, <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/pritozba-na-izdano-sodbo-v-primeru-koroske-deklice/281671> (14.1.2013)

Oče koroške deklice Boštjan Kaker spet na sodišču, <http://www.rtvlo.si/crna-kronika/oc-koroske-deklice-bostjan-kaker-spet-na-sodiscu/296241> (14.1.2013)

Pogledi Slovenije, <http://tvsllo.si/#ava2.118320396> (14.1.2013)

<http://www.slovenskenovice.si/>

Zgodovina nasilja se je končala s tragedijo, <http://www.slovenskenovice.si/crni-scenarij/doma/zgodovina-nasilja-se-je-koncala-s-tragedijo> (13.1.2013)

Jerman, M. (2011), Sosedje ne morejo dojeti ravnanje centra za socialno delo, <http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/sosedje-ne-morejo-dojeti-ravnanja-centra-za-socialno-delo> (13.1.2013)

Deklica operirana, še vedno se bori za življenje, <http://www.slovenskenovice.si/crni-scenarij/doma/deklica-operirana-se-vedno-se-bori-za-zivljenje> (13.1.2013)

<http://www.dnevnik.si/>

Lovšin, P (2011), Tragedija v Mostah: Socialni delavci niso slutili bližnje tragedije, <http://www.dnevnik.si/kronika/1042434057> (13.1.2013)

Tragedija na Zaloški: 42 – letni moški po prepiru z bivšo ženo hčer vrgel iz 9. nadstropja, <http://www.dnevnik.si/kronika/1042433913> (13.1.2013)

Laterner, B. (2009), Tragedija, kakršne v Sloveniji že dolgo ne pomnimo: Otroka žrtvi depresivne matere? <http://www.dnevnik.si/kronika/1042255795> (14.1.2013)

<http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp>

Deklica ostaja v življenjski nevarnosti, <http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2011032805632887> (13.1.2013)

9. POVZETEK

Diplomska naloga je sestavljena iz dveh delov, teoretičnega in empiričnega. V teoretičnem delu sem opisovala odnos do resnice s strani novinarjev in medijev, ki podajajo svojo in ne absolutne resnice. Dogodki, ki jih mediji prikažejo niso odsev realnosti sveta, na kar opozarjajo in o čemer govori tudi konstruktivizem. Resničnost in pogled na realnost je stvar vsakega posameznika, saj vsak konstruira realnost, ki mu je najbližje. Vsak ima svojo zgodbo in svoj pogled na resnico ter svet, tako mediji, kot tudi socialni delavci/delavke. H konstrukciji realnosti pripomore tudi javni nastop, s katerim se socialni delavci in delavke javnosti predstavijo, in ki pomaga resničnost oblikovati. Vsi ti dejavniki pa izoblikujejo javno podobo socialnega dela.

Drugi del diplomske naloge je bila raziskava, kjer sem z analizo treh odmevnih primerov v Sloveniji, v katerih »nastopajo« tudi socialni delavci, želela prikazati na kakšen način mediji o socialnem delu poročajo, kam socialne delavce in delavke umestijo v novicah in v zgodbah v dnevnoinformativnih oddajah. Poleg tega me je zanimalo, kakšne izjave strokovni delavci in delavke na centru za socialno delo podajo novinarjem. Zanimalo me je predvsem, kaj s svojimi izjavami sporočajo javnosti oziroma kakšno držo zastopajo. Ker s samo analizo primerov nisem dobila povratnih informacij strokovnih delavcev, ki so bili v primer vpleteni, sem to pridobila s pomočjo vprašalnikov.

Prišla sem do ugotovitev, da se socialno delo pojavlja v tragičnih primerih, ki zajema družinsko problematiko. Največ omemb, ki se nanašajo na socialno delo, pa je bilo negativnih in najmanj pozitivnih. Za stike z javnostmi in za delo z novinarji so zadolženi direktorji centra za socialno delo. Izjave, ki jih podajo strokovni delavci, pa v večini utemeljujejo strokovnost dela, ali so kot odgovor na očitke, da so strokovni delavci tisti, ki bi morali nekaj narediti in tega niso storili. Izkušnja z novinarji, s strani direktoric centra, v odmevnih primerih ni bila pozitivna in pojavilo se je precej dilem. Obe sta namreč mnenja, da lahko novinarji naredijo zgodbo, kot želijo.

Zato predlagam, predvsem, da se socialni delavci in delavke približajo novinarjem in njihovi stroki ter si sami začnejo ustvarjati pozitivno publiciteto. Novinar lahko napiše o socialnem delu kar želi, umesti komentar kamor želi, zato je nesmiselno, da bi se proti tem borili in

razburjali, ampak odgovorimo s pozitivnimi zgodbami, zgodbami o uspehu. Predlagam pozitivne članke in objave, uporabo družbenih omrežij, kratka angažiranost, da bi objave prišle v medije. Pot ni lahka, ampak z nekaj izvirnosti in truda bi se dalo narediti marsikaj.

10. PRILOGE

10.1. KODEKS ETIČNIH NAČEL V SOCIALNEM VARSTVU

1. Etičnost – osnova ravnanja

Pri svojem delu, ki služi dobrobiti posameznika, družine, skupine in družbe, se delavke/delavci socialnega varstva ravnaajo po načelih etičnosti – obče dobrega, da bi tako zavarovali ljudi, ki jim pomagajo in sami sebe pred napačno uporabo strokovne in družbene moči.

Svoje delo morajo razmejiti od političnih, verskih, ideoloških, osebnih in institucionalnih vplivov ter interesov, ki bi utegnili ovirati njihovo človeško in strokovno presojo o tem, ali s svojim delom dejansko pomagajo posamezniku ali pa zgolj zastopajo interese, ki niso v skladu z občeveljavnimi načeli socialne pravičnosti in dobrobiti posameznika.

2. Spoštovanje človekovih pravic in svoboščin

Delavke/delavci na področju socialnega varstva spoštujejo vse z ustavo in zakoni Republike Slovenije zajamčene pravice ter vse mednarodne dokumente s področja človekovih pravic, ki jih je sprejela ali ratificirala Republika Slovenija.

3. Sprejemanje različnosti

Posameznik, družina in skupina imajo pravico do pomoči, ne glede na biološke, osebnostne, statusne, nacionalne, verske, ideološke in politične razlike. Vse osebe, potrebne socialne ali materialne pomoči, delavke/delavci sprejemajo takšne kot so, pri delu z njimi pa se opirajo na pozitivne dejavnike njihove življenjske situacije.

4. Spoštovanje kodeksov poklicne etike

Delavke/delavci, ki poklicno ali prostovoljno opravljajo socialno varstvene storitve in dejavnosti, so dolžni upoštevati poklicno identiteto in strokovno avtonomijo pripadnikov različnih strok na področju socialnega varstva. Pri svojem delu v celoti ohranjajo specifično strokovno in človeško odgovornost, kot jo opredeljujejo posamezni kodeksi poklicne etike, ob upoštevanju kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu.

5. Enakopravnost prostovoljnega dela

Prostovoljne sodelavke/sodelavci prevzemajo konkretne delovne naloge na osnovi usposobljenosti in izkušenj ter tega Kodeksa etičnih načel.

Prostovoljno delo poteka v okviru sprejetega dogovora med izvajalci in uporabniki pomoči ter odgovornim organizatorjem prostovoljnega dela.

Prostovoljnim delavkam/delavcem je potrebno omogočiti usposabljanje in supervizijo.

6. Pomoč za samostojnost, medsebojna pomoč in samopomoč

Dobri, korektni in iskreni medčloveški odnosi so temelj obojestranskega osebnostnega razvoja in ustvarjalnega medsebojnega sodelovanja. Vse delavke/delavci v socialnem varstvu pri svojem delu strokovno in čustveno kontrolirano vežejo uporabnike nase le v tolikšni meri, kolikor je to koristno za ohranjanje življenjskih sposobnosti posameznika. V primeru nejasnosti je vsaka delavka/delavec (tudi v tehničnih službah in na področju prostovoljnega dela) dolžna zaprositi zunanjega strokovnjaka, ki mu zaupa, za supervizijsko podporo.

7. Nezdržljivost vlog

Svetovalno in terapevtsko delo s posamezniki, družinami in skupinami je praviloma nezdržljivo z izvajanjem posegov v medsebojna pravna razmerja. V primerih medsebojne nezdržljivosti vlog strokovna delavka/delavec prevzame polno odgovornost za svojo odločitev ter z vsemi načrtovanimi ukrepi in posledicami predhodno seznaniti uporabnika.

8. Spoštovanje odločitev posameznikov

Delavke in delavci v socialnem varstvu pomagajo uporabnikom, da z lastnimi močmi, s pomočjo drugih ljudi in institucij spoznajo svojo situacijo in iščejo rešitev težav.

Uporabnik sam odloča o neposredni pomoči, o svojem življenjskem vsakdanu in bodočnosti. Pravica do lastne odločitve se strokovno preudarno in le izjemoma lahko omeji v primeru, ko bi uporabnik ogrožal sebe ali druge osebe.

9. Možnost izbire pomoči

Uporabnikom pomoči morajo biti ob začetku dela in v vseh kasnejših fazah na razpolago ustrezne informacije in izbira o tem, kakšna pomoč in kje (javna, zasebna, dobrodelna pomoč, medsebojna pomoč ali samopomoč) jim je na razpolago.

V procesu pomoči morajo biti seznanjeni z možnostmi in omejitvami pričakovane pomoči, soglašati morajo z vsemi postopki in metodami dela.

Uporabniku mora biti omogočena izbira strokovne delavke/delavca, možnost premestitve v drug zavod na lastno željo ter možnost ugovora v zvezi s potekom in z učinkovitostjo pomoči.

10. Dolžnost pomoči

Delavka/delavec v socialnem varstvu ne more odkloniti nudenja iskane pomoči. V primeru, ko nadaljnje sodelovanje ne bi bilo v korist uporabnika, ga lahko napoti k drugemu ustreznemu delavcu, vendar šele potem, ko je poskrbela/poskrbel za nujno pomoč.

V nujnih primerih so delavke/delavci socialnega varstva dolžni pomagati ali poiskati ustrezno pomoč tudi uporabnikom, ki niso državljani Republike Slovenije.

11. Ohranjanje samostojnosti v naravnem življenjskem okolju

Delavke/delavci socialnega varstva podpirajo uporabnike svojih storitev v njihovi želji, da bi ostali samostojni v domačem življenjskem okolju, ki ga kljub zmanjšanim sposobnostim (zaradi staranja, bolezni ipd.) ne želijo zapustiti.

Prizadevanja okolice, da bi pomoči potrebnega posameznika kot »motečega« izločili iz naravne življenjske sredine, ne smejo biti razlog za njegovo namestitev v zavod. Uporabniku je potrebno ponuditi pomoč in spremljanje na domu ter podpirati in razvijati socialne mreže medsebojne pomoči.

12. Spoštovanje človekove enkratnosti in dostojanstva

V procesu nudenja pomoči in podpore uporabnikom delavke/delavci socialnega varstva varujejo dostojanstvo, zasebnost, avtonomijo in individualnost posameznika, upoštevajo njegovo kulturo in vrednote ter si prizadevajo uporabljati njim razumljiv jezik in raven komuniciranja.

Delavke/delavci v socialnem varstvu razpolagajo z zelo zaupnimi podatki o ljudeh in sodelujejo pri reševanju občutljivih življenjskih situacij. Delavke/delavci so dolžni varovati vse zaupne in zaupane podatke kot poklicno skrivnost. Spoštovanje celovitosti osebnosti in dostojanstva posameznika v vseh postopkih izražajo tudi z:

- možnostjo uporabnika, da lahko dobi na vpogled dokumentacijo o sebi ali o svojcih, za katere je odgovoren, kot jo predpisuje zakon o varovanju osebnih podatkov, in ki je usklajena s področnimi zakonskimi predpisi;
- dostojnim in spoštljivim naslavljanjem in ogovarjanjem uporabnikov;
- spoštljivim govorjenjem tudi o odsotnih uporabnikih v posvetih s sodelavci, na strokovnih timih, v drugih strokovnih stikih ter v odnosih z javnostjo;
- varovanjem človekove potrebe po zasebnosti in z upoštevanjem občutka sramežljivosti v domačem in institucionalnem okolju;
- doslednim varovanjem identitete posameznika pri vključevanju analize primera za strokovne, študijske in raziskovalne namene.

13. Kriteriji komuniciranja z javnostmi

Delavke/delavci v socialnem varstvu varujejo posameznike in družine pred neustreznim obravnavanjem, razgaljanjem in možnimi zlorabami v medijih in javnosti. Informacije morajo ščititi zasebnost in koristi prizadetih ter omogočiti nemoten potek pomoči.

14. Preprečevanje osebnega nadlegovanja in nasilja

Delavke/delavci socialnega varstva v vseh postopkih in odnosih varujejo spolno, psihofizično in duhovno integriteto posameznic in posameznikov.

V socialnih ustanovah si delavke/delavci socialnega varstva prizadevajo, da bi preprečili in odkrili zlorabe uporabnikov s strani osebja, samih uporabnikov in ljudi iz neposrednega lokalnega ali domačega okolja.

15. Uveljavljanje in varovanje zasebnosti v socialnih ustanovah

Z namestitvijo v državno, zasebno ali dobrodelno ustanovo nadomeščamo življenjsko okolje, ki ga nudi družina: človečnost, zasebnost, toplino, varnost in domačnost.

Uporabnice/uporabniki v ustanovah prostovoljno soodločajo o svojem vsakdanjem življenju in počutju (dnevni red, prehrana in čas obrokov, svojsko preživljanje prostega časa in razvedrila, nedotakljivost zasebnega kotička, omogočanje kulturnega, verskega in družabnega življenja ...).

16. Odprtost ustanov

Ustanove se s svojimi programi in dejavnostjo odpirajo okolju; svojcem, študentom in strokovnjakom za potrebe izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja, pa tudi prostovoljcem, različnim organizacijam in javnosti. Pri tem je potrebno zagotavljati tajnost podatkov, varovanje zasebnosti uporabnikov in svobodno voljo njihovega vključevanja v raziskovalne in druge omenjene aktivnosti.

17. Zaupanje in varstvo podatkov

Pomoč v socialnem varstvu temelji na medsebojnem zaupanju, ki je pomemben vir obojestranske moči. Uporabnik, ki čuti, da se delavka/delavec kot človek in kot strokovnjak resnično zavzema zanj, bo lažje zbral moč za rešitev težav. Delavka/delavec, ki ga zaupanje uporabnika dodatno motivira, tega zaupanja ne sme zlorabiti s posredovanjem zaupnih podatkov drugim osebam. Podatke varuje kot poklicno skrivnost.

V situaciji, ko delavka/delavec ve, da zaupanih podatkov ne bo mogel obdržati le zase, je dolžan o tej omejitvi uporabnika takoj in povsem nedvoumno opozoriti.

18. Dolžnost raziskovanja in izpopolnjevanja

Strokovne delavke in delavci ter sodelavke in sodelavci sistematično razvijajo raziskovanje potreb uporabnikov ter delovne postopke in metode dela v organizacijah, kjer izvajajo svojo dejavnost. Pri tem kritično presojujejo obstoječa in nova znanja ter metode in tehnike dela. Za njihov razvoj mora biti omogočeno stalno izobraževanje in usposabljanje v okviru lastne delovne organizacije, intervizijskih in supervizijskih skupin, Socialne zbornice Slovenije, izobraževalnih ustanov in drugih organiziranih oblik.

19. Sodelovanje in medsebojna pomoč med delavkami/delavci socialnega varstva

Delavke/delavci v socialnem varstvu izpopolnjujejo svoje strokovno znanje ter razvijajo svojo osebnost in čut za sočloveka v stiski. Pri tem se vključujejo v supervizijo in v druge oblike strokovne pomoči, ki jim pomagajo krepiti strokovni in človeški pristop do uporabnikov.

Delavci in delavke različnih strok spoštujejo znanje in izkušnje drugih, si medsebojno pomagajo ter usklajujejo svoje delo v dobrobit uporabnikov.

10.2. KODEKS ETIKE SOCIALNIH DELAVK IN DELAVCEV SLOVENIJE

Ker lahko v socialnem delu etično primernost oz. neprimernost profesionalnih postopkov presojava samo na posamičnem nivoju vsakega konkretnega primera, je na splošni ravni možno opozoriti zgolj na najočitnejše nepravilnosti in odstopanja od temeljnih etičnih načel socialne profesije. Kodeks torej ne more predstavljati izčrpne zbirke pravil, s katerimi bi regulirali vsa možna etična ravnanja profesionalcev v socialnem delu. Lahko pa opozarja na tiste minimalne in splošno sprejete kriterije, ki jih je treba nujno upoštevati v situacijah, ki zahtevajo etično presojo.

S tem namenom socialne delavke in delavci - izhajajoč iz temeljnih pravic uporabnikov in iz spoznanj pri delu z njimi - sprejemamo naslednji

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije

I. UVODNE DOLOČBE

1. člen

Osnovna naloga socialnih delavk/delavcev je, da se osredotočajo na probleme, ki jih imajo posamezniki, skupine ali cele skupnosti pri integraciji v tista socialna okolja, ki so za njih življenjsko pomembna.

Zaradi vse večje kompleksnosti, spremenljivosti in nepredvidljivosti življenjskih razmer postajajo v socialnem delu (poleg neposredne pomoči) vse bolj pomembna tudi takšna znanja in veščine,

- s katerimi razvijamo samopomoč in omogočamo ljudem uporabiti njihove lastne sposobnosti za reševanje problemov
- s katerimi izboljšujemo dostopnost uporabnikov do obstoječih ali novih virov pomoči
- s katerimi vplivamo na zakonsko regulacijo socialnih pravic in na prilagajanje ter razvoj socialne politike.

2. člen

Etične norme in pravila, vsebovana v tem kodeksu, zavezujejo vse socialne delavke/delavce, diplomant(k)e Visoke šole za socialno delo v Ljubljani oziroma drugih šol in programov, ki izobražujejo za socialno delo.

Socialne delavke/delavci se ravnavajo po tem kodeksu ne glede na področje socialnega dela, kjer so aktivni, in ne glede na ustanovo, v kateri so zaposleni.

3.člen

V primerih, ko se pod vodstvom socialne delavke/delavca vključujejo v socialno delo tudi osebe brez ustrezne izobrazbe (strokovnjaki drugih profilov, praktikanti, prostovoljni delavci), je za upoštevanje tega kodeksa pri njihovem delu odgovorna dotična socialna delavka/delavec.

II. ODNOS DO UPORABNIKOV

4. člen

Delo socialne delavke/delavca mora biti vselej v pomoč in korist uporabnikom, s katerimi dela. Tega ne sme ogroziti noben drug(ačen) interes ali namen.

5. člen

Socialna delavka/delavec pri svojem delu z uporabnikom uporablja predvsem strokovno znanje in veščine; vsa druga sredstva oziroma načine pa le, če niso v nasprotju s tem in če koristijo uporabniku.

6. člen

Delo socialne delavke/delavca mora biti antidiskriminatorno usmerjeno, kar pomeni:

- da pri svojem delu uporabnikov ne sme izključevati, omejevat, ali zapostavljati na podlagi rase, barve kože, spola, narodnostnega ali etničnega porekla, gmotnega in družbenega položaja, življenjskega stila, seksualne, verske ali idejne usmerjenosti, morebitne socialne označenosti, zmanjšanih duševnih oziroma telesnih sposobnosti;
- da zavrne kakršnokoli sodelovanje v postopkih, ki niso v skladu z načelom iz zgornje točke;
- da na kršitve načela iz prve točke opozarja zlasti svoje koleg(ic)e, vodstvo ustanove, v kateri se to zgodi, po potrebi pa o tem obvesti tudi pristojno ter širšo javnost.

7. člen

Zaradi spoštovanja osnovnih človekovih pravic in zaradi posebnosti strokovnega pristopa (npr. zaupnost) socialna delavka/delavec izrecno varuje v svojih postopkih zlasti posameznikovo osebnost, osebno dostojanstvo, zasebnost in nedotakljivost stanovanja uporabnika, s katerim dela.

8. člen

Socialna delavka/delavec pri delu z uporabnikom ne sme v nobenem primeru žaliti njegove osebe, njegovih stališč, njegovih vrednot ali njegovega čustvenega doživljanja. Če je potrebno, pa mu lahko pove svoje mnenje o tem in ga opozori na morebitno neprimernost njegovih dejanj ali namenov oziroma na njihove posledice.

9. člen

Socialni delavki/delavcu je prepovedano izsiljevanje in fizično oziroma psihično nasilje nad uporabnikom v kakršnikoli obliki. Prav tako je prepovedana udeležba v takšnih postopkih, njihovo podpiranje in tudi toleriranje.

10. člen

Spoštovati se mora morebitna zahteva uporabnika do izbire ustrežnejše(ga) socialne(ga) delavke/delavca oziroma do zamenjave. Pri tem mora socialna delavka/delavec uporabniku pomagati po svojih možnostih.

11. člen

Če socialna delavka/delavec oceni, da ne more nuditi strokovne pomoči uporabniku, ki se je obrnil nanj(o) – bodisi zaradi pomanjkanja ustreznega znanja, zaradi preobremenjenosti z drugim strokovnim delom ali zaradi nepremagljivih osebnih zadržkov – mora o tem uporabnika informirati že ob prvem stiku na zanj sprejemljiv način in mu hkrati zagotoviti potrebno pomoč pri ustrežnejšem strokovnjaku.

12. člen

Socialna delavka/delavec mora uporabnika že na začetku postopka seznaniti o pričakovanjih, vsebini, načinu ter obsegu strokovnega dela v zvezi z obravnavo njegovega primera.

Prav tako mora uporabniku posredovati vse pomembne informacije o njegovih pravicah, možnostih in načinu njihove uveljavitve.

Zgornje zahteve so uresničene takrat, če so tovrstne informacije podane na način, ki je uporabniku razumljiv.

13. člen

Socialna delavka/delavec mora spoštovati zasebnost vsakega (tudi bivšega) uporabnika in zagotoviti ter varovati tajnost vseh informacij o njem, ki jih pridobi pri svojem strokovnem delu. To velja tudi v primeru, ko preneha opravljati svoj poklic.

14. člen

Socialna delavka/delavec zbira in evidentira samo tiste podatke o uporabniku, ki jih potrebuje za svoje strokovno delo. Na ta način zbrane osebne podatke mora uporabljati samo v skladu z namenom, s katerim so bili zbrani.

15. člen

Informacije o uporabniku sme socialna delavka/delavec posredovati drugim zainteresiranim le, če ve, za kakšen namen bodo uporabljene in če je hkrati izpolnjen eden od naslednjih dveh pogojev:

- a) če so informacije o uporabniku v neosebni obliki (tj. da onemogočajo razkritje njegove osebne identitete) in če jih drugi zainteresirani koristijo v strokovne, raziskovalne, statistične, supervizijske ali edukacijske namene;
- b) če socialna delavka/delavec v zvezi s posredovanjem informacij drugim osebam ali ustanovam dobi osebno dovoljenje od uporabnika, da lahko to stori, in če ga hkrati seznanijo z možnimi posledicami.

Socialna delavka/delavec lahko posreduje podatke o uporabniku mimo gornjih določil samo v izjemnih primerih, če s tem prepreči življenjsko ali drugo hujšo nevarnost, vendar se mora prej posvetovati s pristojnim strokovnim organom in nosi polno odgovornost za vse nastale posledice.

16. člen

Socialna delavka/delavec mora uporabniku, s katerim dela, omogočiti vpogled v vso dokumentacijo, ki je nastala ali nastaja v zvezi z njim. Pri tem ne sme biti ogrožena tajnost podatkov drugih uporabnikov.

17. člen

Socialna delavka/delavec mora uporabnika obvestiti in dobiti njegov pristanek pred morebitnim snemanjem njunega razgovora na avdio ali video trak. Tovrsten zapis se obravnava kot vsaka druga dokumentacija o njem.

18. člen

V primerih, ko socialna delavka/delavec prejme plačilo za svoje strokovno delo neposredno od uporabnika, ga mora pred obravnavo seznaniti s ceno svojega dela.

Cene storitev, ki jo določi uporabniku na začetku svojega dela z njim, ne sme povečati brez privolitve uporabnika.

Brezplačna storitev materialno šibkim uporabnikom in zlasti tistim, ki so v denarni stiski, je za socialno delavko/delavca častno dejanje.

19. člen

Za socialno delavko/delavca je prepovedano prejemanje materialnih daril in nematerialnih uslug v zvezi s pričakovanim ali opravljenim strokovnim delom.

III. ODNOS DO PROFESIONALNEGA OKOLJA

20. člen

Socialna delavka/delavec si pri sodelovanju s svojimi kolegi(cami) kot tudi s strokovnjaki(njami) drugih strok prizadeva, da razlike v izobrazbi, položaju, znanju, v prakticiranih delovnih metodah in osebnem prepričanju ne bodo ovira, pač pa korist vseh.

Socialna delavka/delavec se zavzema za solidarnost in sodelovanje z vsemi strokovnjaki(njami) in ustanovami, enako s podrejenimi kot z nadrejenimi – razen v primerih, ko bi takšno ravnanje utegnilo kakorkoli škoditi bivšim, sedanjim ali potencialnim uporabnikom oziroma ugledu socialne profesije.

21. člen

Socialna delavka/delavec se vključuje v supervizijske oblike dela in tudi sicer po potrebi sodeluje s svojimi kolegi(cami) kot tudi z drugimi strokovnjaki(njami). Obvezno pa se mora z njimi posvetovati,

- če je pri svojem delu v kakršnihkoli strokovnih dilemah ali

- če obstaja verjetnost, da bi opustitev konzultacije z drugimi bila škodljiva za uporabnika.

22. člen

Morebitna razhajanja ali konflikte z drugimi kolegi(cami), nadrejenimi ali podrejenimi, mora socialna delavka/delavec vselej razmejiti od osebnih, neprofesionalnih interesov.

23. člen

Če socialna delavka/delavec ravna v skladu s tem kodeksom, s spoznanji socialne stroke ter z ugotovitvami drugih znanosti, mora biti njeno (njegovo) strokovno delo neodvisno in neovirano.

Za to so odgovorne zlasti tiste individualne osebe in organi, ki so socialni delavki/delavcu nadrejeni.

24. člen

Svoje izkušnje in znanje socialna delavka/delavec prenaša zainteresiranim kolegicam in kolegom, drugim sodelavkam in sodelavcem, pripravnicam in pripravnikom, študentskim praktikantkam in praktikantom ter prostovoljkam in prostovoljcem v socialnem delu.

25. člen

Socialna delavka/delavec se mora pri svojem delu nenehno zavedati, da znanje, pridobljeno na katerikoli stopnji formalnega izobraževanja, kot tudi izkušnje, dobljene s strokovnim delom, niso nujno splošno uporabne, sploh pa ne popolne niti trajne.

Zato socialna delavka/delavec svoje strokovno znanje in veščine nenehno preverja ter izpopolnjuje s samoizobraževanjem, s sodelovanjem s svojimi kolegi(cami), z vključevanjem v supervizijske ter druge formalne in neformalne oblike izobraževanja.

Formalna izobrazba je pogoj za opravljanje strokovnega dela, permanentno izobraževanje pa je pogoj za delovno uspešnost.

26. člen

V tistih ustanovah in v takšnih delovnih okoljih, kjer se (vz)trajno krši katerokoli načelo iz tega kodeksa, se socialna delavka/delavec ne zaposluje, ker s tem varuje lastni strokovni ugled in ugled socialne stroke, ki jo kot strokovnjak(inja) predstavlja.

27. člen

Vsak ima pravico opozarjati socialne delavke/delavce na moralne norme tega kodeksa in od njih zahtevati, da se ravnajo po njem.

Zgornje določilo pa je hkrati moralna dolžnost za član(ic)e strokovnih organizacij s področja socialnega dela in za predstavnike javnih ter drugih socialno varstvenih zavodov.

IV. ODNOS DO ŠIRŠEGA DRUŽBENEGA OKOLJA

28.člen

Socialna delavka/delavec se zavzema za izboljšanje uspešnosti ter učinkovitosti svojega dela in za čimvečjo dostopnost socialnih storitev, ustanov in virov pomoči za vse, ki jih potrebujejo.

Tak pristop naj bo izražen tako v neposrednem delu z uporabniki kot tudi v drugih stikih s strokovno in laično javnostjo.

29. člen

Profesionalnost socialne delavke/delavca vključuje angažiranje tudi na tistih družbenih vprašanjih in področjih, ki so s strokovnim socialnim delom zgolj v posredni, a pomembni zvezi. V tem smislu se zavzema za takšne socialno-politične, zakonodajne ali pa civilno-družbene iniciative, ki so v prid uporabnikom socialnega dela.

Pri takšnem delovanju se socialna delavka/delavec sklicuje izključno na strokovne argumente.

V. KONČNE DOLOČBE

30. člen

Moralno odgovornost za kršitve tega kodeksa ugotavlja častno razsodišče Društva socialnih delavk in delavcev Slovenije.

31. člen

Odločanje častnega razsodišča je javno. Njegova presoja primerov, v katerih je kršeno katerokoli načelo tega Kodeksa, pa ima moralne posledice in se lahko objavi v javnih medijih, če je to koristno za uporabnike ali za profesijo.

32. člen

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije začne veljati, ko ga sprejme Skupščina Društva socialnih delavk in delavcev Slovenije.

33. člen

Ker je ta kodeks obvezen za vse, ki se profesionalno ukvarjajo s socialnim delom, mora biti socialnim delavkam/delavcem dostopen na vseh ustanovah, kjer se zaposlujejo ali izobražujejo.

Ustanove in organizacije, ki zaposlujejo socialne delavke/delavce, morajo zagotoviti dostopnost tega kodeksa tudi svojim uporabnikom in zainteresirani javnosti.

10.3. KODEKS NOVINARJEV SLOVENIJE

Preambula

Izhajajoč iz svobode izražanja in pravice do informacij javnega značaja kot temeljnih človekovih pravic in svoboščin, ki jih zagotavljajo ustava in mednarodni dokumenti s

področja varstva človekovih pravic, ter iz načel Münchenske deklaracije, novinarji Slovenije, združeni v Društvu novinarjev Slovenije in Sindikatu novinarjev Slovenije, sprejemamo ta kodeks. Kodeks vsebuje etične standarde kot usmeritve in zavezo za delo novinarjev in drugih ustvarjalcev vsebin, ki so objavljene v slovenskih medijih, ne glede na oblike njihovega razširjanja. Skladnost posameznih ravnanj s tem kodeksom ugotavlja Novinarsko častno razsodišče, skupni organ DNS in SNS. Kodeks dopolnjujejo in pojasnjujejo Priporočila Novinarskega častnega razsodišča (NČR).

Novinarsko delo

- 1.** Novinar mora preverjati točnost zbranih informacij in se izogibati napakam. Svoje napake — četudi nenamerne — mora priznati in popraviti. V tem primeru NČR lahko presodi, da novinar ni kršil kodeksa.
- 2.** Novinar se mora izogibati nekorektnemu, osebno žaljivemu predstavljanju podatkov in dejstev.
- 3.** Novinar mora pri objavljanju informacij, ki vsebujejo hude obtožbe, pridobiti odziv tistih, ki jih te informacije zadevajo, praviloma v istem prispevku, sicer pa takoj, ko je mogoče. Enako mora storiti tudi, ko povzema hude obtožbe iz drugih medijev ali arhivov. Če novinar odziva ni mogel pridobiti, mora to javnosti pojasniti.
- 4.** Novinar ne sme zamolčati informacij, ključnih za razumevanje obravnavane teme.
- 5.** Ko novinar objavlja nepotrjene informacije, govornice ali ugibanja, mora na to opozoriti.
- 6.** Novinar mora, kadar je le mogoče, navesti vir informacije.
- 7.** Novinar mora pri objavi rezultatov raziskav navesti naročnika, izvajalca in čas opravljene raziskave. Pri objavi rezultatov raziskav javnega mnenja mora, če je le mogoče, navesti še vzorec in metodo. Če teh podatkov ne more pridobiti, mora javnost na to opozoriti.

8. Novinar se z virom informacij, ki ga sicer lahko identificira, lahko dogovori za zagotavljanje anonimnosti. Takšen vir lahko uporabi le, če informacij ni mogel pridobiti na drug način, objava pa je v javnem interesu. Novinar je dolžan spoštovati dogovor o anonimnosti vira.

9. Novinar se mora izogibati plačevanju informacij.

10. Montaža, napovedi, naslovi in podnapisi ne smejo potvarjati vsebine. Primerno mora biti označena tudi simbolna ali arhivska slika.

11. Plagiatorstvo in ponarejanje dokumentov je nedopustno.

12. Novinar ne sme uporabljati nedovoljenih načinov zbiranja podatkov. Če informacij, ki so za javnost izrednega pomena, ni mogoče pridobiti drugače, mora svoje ravnanje in razloge zanj predstaviti javnosti.

13.* Novinar se mora vedno predstaviti kot novinar in pojasniti namen zbiranja podatkov. Status novinarja lahko zamolči le izjemoma, kadar je poskušal priti do informacij, ki so v javnem interesu, vendar jih kot novinar ni mogel pridobiti.

14.* Novinar lahko zvočno in slikovno snema ter fotografira le po privolitvi snemane oziroma fotografirane osebe. Privolitev je lahko tudi tiha (če oseba ne nasprotuje). Izjemoma sme novinar snemati, fotografirati brez privolitve, kadar utemeljeno meni, da bo na ta način razkril informacije, ki so v interesu javnosti. Razloge za svojo odločitev mora pojasniti v prispevku.

15. Novinar je dolžan ločiti informacijo od komentarja. Razlika med poročilom o dejstvih in komentarjem mora biti dovolj razvidna, da lahko naslovnik sporočila loči med dejstvi in stališči novinarja.

Elektronske publikacije

16. Odgovorni urednik odgovarja za vsebino komentarjev in drugega avdiovizualnega materiala bralcev, poslušalcev ali gledalcev. Odgovorni urednik oblikuje pravila za izbiro in

vključitev komentarjev. Komentar, ki ni v skladu z objavljenimi pravili, mora biti v najkrajšem času umaknjen.

Splošne etične norme

17.* Novinar spoštuje pravico posameznika do zasebnosti in se izogiba senzacionalističnemu in neupravičenemu razkrivanju njegove zasebnosti v javnosti. Poseg v posameznikovo zasebnost je upravičen le, če javni interes pretehta nad spoštovanjem njegove zasebnosti. Pri poročanju o javnih osebnostih in tistih, ki želijo dobiti moč in vpliv ter vzbujati pozornost, je pravica javnosti do obveščенosti širša. Novinar se mora zavedati, da lahko z zbiranjem ter objavo informacij, fotografij in posnetkov škodi posameznikom, ki niso vajeni medijske in javne pozornosti.

18. Ko novinar poroča s področja pravosodja, upošteva, da nihče ni kriv, dokler ni pravnomočno obsojen. Novinar mora biti pazljiv pri omembi imen in objavi fotografij in posnetkov storilcev, žrtev in njihovih svojcev v poročilih o nesrečah in predkazenskih postopkih.

19. Posebno obzirnost mora pokazati pri zbiranju informacij, poročanju in objavi fotografij ter pri prenašanju izjav o otrocih in mladoletnikih, o osebah, ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija, o osebah z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter o drugih huje prizadetih ali bolnih osebah.

20. Novinar se mora izogibati narodnostnim, rasnim, spolnim, starostnim, verskim, geografskim in drugim stereotipom ter podrobnostim, ki so povezane s spolnimi nagnjenji, invalidnostjo, fizičnim videzom, socialnim položajem ali drugimi osebnimi okoliščinami posameznikov in skupin.

21. Spodbujanje k nasilju, širjenje sovraštva in nestrpnosti ter druge oblike sovražnega govora so nedopustni. Novinar jih ne sme dopustiti, če pa to ni mogoče, se mora nanje nemudoma odzvati oziroma jih obsoditi.

22. Novinar ne sme razkriti identitete žrtev spolnih zlorab, družinskih tragedij in hudih kaznivih dejanj in ne sme objaviti materiala, ki bi prispeval k razkritju identitete. Identiteto lahko razkrije s soglasjem žrtve.

23. Novinar o samomoru in poskusu samomora poroča le, če to narekuje javni interes. Pri tem vzroke in okoliščine samomora ali poskusa samomora navaja previdno. Ne navaja metode in kraja dejanja. Identiteto osebe, ki je storila ali poskusila storiti samomor, razkrije le, če za to obstaja javni interes. Izjema je poročanje o zgodovinskih osebah.

Konflikti interesov

24. Če je novinar vpleten v dogodke, o katerih poroča, ali je v konfliktu interesov, mora to razkriti oziroma se mora kot novinar izločiti.

25. Prepletanje ali združevanje novinarskih in oglaševalskih ali politično propagandnih besedil ni dopustno. Oglasna sporočila, plačane objave in oglasi morajo biti prepoznavno in nedvoumno ločeni od novinarskih besedil. Če obstaja kakršenkoli dvom, mora biti nedvoumno označeno, da gre za oglas. Hibridi med oglaševalskimi ali politično propagandnimi in novinarskimi vsebinami so nedopustni.

26. Da bi se novinar izognil dejanskim ali navideznim konfliktom interesov, se mora odreči darilom, uslugam, nagradam in drugim ugodnostim. Izogniti se mora delu zunaj novinarskega poklica, ki zmanjšuje njegovo verodostojnost ali verodostojnost novinarske skupnosti.

27. Novinar ne sme informacij o finančnih dogodkih, ki jih dobi pri svojem profesionalnem delu, zlorablja za osebne interese. Če trguje z vrednostnimi papirji, o katerih poroča, mora to razkriti javnosti.

Pravice novinarjev in razmerja do javnosti

28. Novinar ima pravico zavrniti delo, ki je v nasprotju s tem kodeksom ali z njegovim profesionalnim prepričanjem.

29. Nihče ne sme novinarju brez soglasja pomensko spremeniti, umakniti ali predelati prispevka. Novinar ima pravico podpisovati prispevke. Ni ga mogoče podpisovati brez njegove vednosti ali proti njegovi volji. * Pri uporabi izjem, ki jih dopuščajo 13., 14. in 17. člen in posegajo v pravice drugih, mora novinar pridobiti mnenje odgovornega urednika.

10.4. NAČINI POROČANJA O STROKOVNEM DELU:

10.4.1. KOROŠKA

Komercialna televizija:

25. 11. 2010:

Dokument dokazuje, da je pred tremi tedni ravenski Center za socialno delo pisno pozval Slovenjegraško sodišče naj počaka, da policija preišče sume posilstva triletnice, preden deklico vrnejo mami in dedku, ki ga policija sumi spolne zlorabe. [Nevtralno](#)

Ko se je deklica rodila jo je mama pustila pri očetu, a se je to na prigovarjanje socialne delavke Irene Pudgar začela zanj boriti in na sodišču tudi uspela. **Negativno – prigovarjanje**

... bolnišnica Slovenj Gradec je nato enajstega oktobra obvestila socialne delavce, da je bila deklica hospitalizirana zaradi suma spolne zlorabe. [Nevtralno](#)

Če je Center za socialno delo sprva hotel, da je otrok tudi pri materi, zdaj javno priznava: »da je v preteklosti premalo preverjal ogroženost deklice v materinem okolju« ... **Negativno – priznava, da je premalo preverjal ogroženost otroka.**

Kako sodišče lahko tako preprosto ignorira tako mnenje socialnega dela kot tudi policije ... (vprašanje Kerčmar). [Nevtralno](#)

26. 11. 2010:

Čeprav jo veseli, da je svojo napako priznal ravenski Center za socialno delo, konkretno direktorica Sonja Tiršek, pa Bašičeva ne razume, da se sodišče prepogosto pretrdo oklepa zgolj mnenj izvedencev. **Pozitivno – veseli, da priznal napako**

Danes so ga hoteli prepričati (očeta), da pelje deklenco na Center za socialno delo na srečanje z mamo, a je to odklonil. Pristojnim (Centru za socialno delo) namreč ne verjame, saj se boji, da je to past s katero bi poskušali izpeljati sklep sodišča o izročitvi deklice mami. **Negativno – ne verjame pristojnim, past.**

So pa na Centru za socialno delo našli rešitev. Mamo bodo namestili v varno hišo. (Govori Sonja Tiršek, direktorica Centra za socialno delo Ravne na Koroškem): »mama je bila opozorjena na to, da je v teku preiskovalni postopek zaradi suma nasilja v družini, zaradi česar se mama je izrekla, da je pripravljena iti v varno okolje, kjer ne bo otrok v prisotnosti njenega očeta, ki naj bi otroka ogrožal.« Kako bodo potekali stiki, se bodo na centru, v pristojnosti obeh vpletenih, dogovorili v ponedeljek. **Pozitivno – našli rešitev**

28. 11. 2010 (TV klub):

Kerčmar: »Center za socialno delo Ravne na Koroškem, ki je tudi samo priznalo, da je sprva ravnalo napak, ko se ni zavedalo ogroženosti otroka, pa je po prvotnem pristanku, sodelovanje prav tako zavrnilo.« **Negativno – priznalo, da je sprva ravnalo napak**

Kerčmar: »Center za socialno delo je, preden bi se zgodila izvršba, torej bi deklenco izročili materi, sprejelo neko vmesno rešitev, da gre mati stran od svojega očeta, torej dedka, in to v varno hišo in tam bi bila vaša hči varna.« **Pozitivno – vmesna rešitev**

Kerčmar: »Prav tako Center za socialno delo, tule imam njihov odgovor, priznava pozor, da »niso dovolj preverjali morebitne ogroženosti deklice.« **Negativno – priznali, da niso dovolj preverjali ogroženosti deklice**

Odvetnica Strobar: »Center je zavrnil to, kar je prvotno njihova delavka na obravnavi govorila.« **Negativno – center zavrnil, kar je prvotno govorila njihova delavka. Čudi se, da center negira svojo izjavo, kot da si je premislil.**

Kerčmar: »Kdo je prvotni problem?« Natalija Markač: »Prvotno je bil problem (v tej zgodbi) Center za socialno delo, sedaj v tej fazi, ko smo pa sedaj, je pa definitivno sodstvo.« **Negativno – prvotni problem**

Odvetnica Strobar: »So nova dejstva. Je novo mnenje Centra za socialno delo, in to bi mogli upoštevati po moji oceni (sodišče). Resnično, nisem še videla, da bi enkrat center tako rekel potem pa to negiral in na podlagi nove okoliščine mora tudi sodišče odločati drugače.« **Negativno – resnično še nisem videla, da bi enkrat center tako rekel potem pa to negiral. Si je premislil, ko je podal mnenje na sodišče.**

Oče deklice: »Na podlagi tega, da je sodba utemeljena na mnenju Centra za socialno delo, da je pri mami varno okolje in je center ravno to negiral in rekel, da ni temu tako in je na sodišče podal, da temu ni tako in da pač so se zmotili, in da niso dovolj preverili, kaj se v takemu primeru zgodi, če je sodba ravno na to utemeljena.« **Negativno – zmotili, niso dovolj preverjali**

Oče: ... (na vprašanje koga je obvestil o spremembah): »Obvestil sem Center za socialno delo tudi slike sem nosil, tudi zdravniška potrdila, obvestil sem tudi sodišče, tudi v dodelitevenem postopku sem sodišče obvestil, da ni primerno okolje, kaj vse se dogaja, vendar so vse skupaj, Center za socialno delo in sodišče rekli, da pač te stvari namišljene.« **Negativno – rekli da so stvari namišljene**

Kerčmar: »Tukaj so že vabila, Center za socialno delo, vendar vprašanje kdo se bo odzval.« **Nevtralno**

Markač: »Točno to je najbolj žalostno. Dejansko, se pravi, mora oče, točno to, izpostaviti sebe, svojo družino, da bo lahko zavaroval svojega otroka, mi pa plačujemo, kot davkoplačevalci organe, se pravi Center za socialno delo, sodišča, sodne izvedence, zato, da varujejo otroke.«

Negativno – oče se mora sam izpostaviti, da zavaruje otroka, kljub temu, da je to naloga centra – ne opravijo svoje naloge.

29. 11. 2010:

Kar ne more verjeti, da so kljub sumu spolne zlorabe na Centru za socialno delo Ravne na Koroškem deklico hoteli vrniti v to okolje. Oče deklice: »Ne bom komentiral na čigavi strani je, jaz lahko samo to rečem: center bi moral biti na strani otroka, kar pa definitivno ni.«

Negativno – ni na strani otroka, saj je kljub sumu želel vrniti v okolje kjer otroka spolno zlorabljuje

7. 12. 2010:

Kot pojasni Natalija Markač, je sodišče zadnjo odredbo o dodelitvi deklice materi razveljavilo na podlagi spremenjenega poročila Centra za socialno delo. »Vmesnem času so se pri direktorici zglasili odvetniki matere v tej zadevi in je pač očitno direktorica pokleknila pod pritiski odvetnikov, kajti danes je na sodišče poslala popolnoma drugo verzijo.« A direktorica ravskega Centra za socialno delo, Sonja Tiršek, zanika Markačine trditve: »Mi smo sodišču izvršilnemu oddelku zgolj posredovali informacijo, da naj si pridobijo s strani generalne policijske uprave podatek o tem, kakšni so rezultati njihove preiskave. Nobenega mnenja.«

Negativno – direktorica poklekne pod pritiski in na sodišče pošlje spremenjeno poročilo.

25. 1. 2011:

Munc: »Marca 2010 je mati deklice, svojega očeta, kot domnevnega osumljenca, prijavila na Center za socialno delo ravne.« [Nevtrarno](#)

4. 3. 2011:

A sodišče in Center za socialno delo, sta kljub dvomom o varnosti deklice pri materi, kljub preiskavi o spolni zlorabi, odločila, da mora k njej. Negativno – odločitev kljub, dvomu o varnosti otroka – napačna odločitev

Novinar: »Kdo bi moral odgovarjati in kdo je popolnoma zatajil?« Natalija Markač: »Vsekakor so to ljudje, ki so podpisniki uradne dokumentacije, če začnemo kar pri Centru za socialno delo Ravne na Koroškem, se pravi osebi, ki ste jih že omenili Irena Pudgar in Jasna Špilar Čader, vključno z direktorico Centra za socialno delo Sonjo Tiršek, potem pa verižno: Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu, Okrajno sodišče v Slovenj Gradcu, Policijska uprava Slovenj Gradec, generalna policija pod vodstvom gospe Tatjane Mušič. To je cela veriga.«
Negativno – zatajil, moral odgovarjati

6. 3. 2011 (TV klub):

Kerčmar: »Kdo vas ni slišal? Institucije? Socialni delavci?« Daša Jež: »Od psihologinje do sodnice vsem sem ponavljala, pri očiju hočem živet.« **Negativno – kdo vas ni slišal, socialni delavci? Voditeljica napeljuje, da deklice niso slišali socialni delavci.**

Munc: »Centri za socialno delo so dobili decembra lansko leto posebno navodilo iz direktorata za družino, kjer je podpisana A. Vodičar, kjer v primerih teh izvršb narekuje predvsem ogromno previdnosti, načeloma, da se izvršbam izogne, in seveda tudi določene pravne poskuse, ki bi bili pred tem. Center za socialno delo Ravne, je moral bit pred tem dogodkom, pred tem incidentom policijskim, predhodno obveščen, pa se očitno teh navodil ni držal. To je namerno dejanje proti otroku.« **Negativno – ni držal navodil, namerno dejanje proti otroku**

Kerčmar: »Kdo je zatajil v tem konkretnem primeru?« Munc: »Konkretno zatajil so. Se pravi najprej sodišče, ki je to zadevo spravlo do izvršitelja, gospod izvršitelj Iztok Pečorel, ki je imel ogromno aparatov v roki, ki mu jih daje, da bi to zadevo premislil in se je lotil drugače in seveda center za socialno delo, ki je bil predhodno obveščen, ker mora biti pri izvršbi nad otrokom in sevede v zadnji fazi očitno cela falanga koroških policistov, kjer bi lahko vsak izmed policistov, vsak bi lahko odstopil od tega in je to seveda za njih veliko moralno vprašanje.« **Negativno – zatajil je Center za socialno delo**

Kerčmar: »Torej apel na koga (glede tega, kar se dogaja in glede same izvršbe)?« g. Katja Bašič: »absolutno je nesprejemljivo. Apel prvo na politiko, naj enkrat že uredi in sprejme zakonodajo, ki je nujno potrebna. Družinski zakonik je minimum tega kar je potrebno, pa

očitno ga ne bomo še imeli kmalu, poleg tega, centri za socialno delo naj se ne postavljajo v oblastno vlogo, ampak naj se postavljajo v svetovalno vlogo, policija naj bo malo bolj tolerantna v smislu, da ljudem pojasni svoje postopke. Ljudje imajo do tega pravico in v končni fazi mislim, da ima tako moč, da lahko tudi s te pozicije razume, kadar gre za čustveno prizadetost ljudi.« **Negativno – apel na centre za socialno delo, naj se ne postavljajo v oblastno vlogo.**

9. 3. 2011:

Razdejanje, ki ga je sodni izvršitelj v spremstvu policije povzročil ob neuspelem iskanju deklice, pa je natančno tisto, česar se je oče bal že novembra lani, ko je oče nemočen bral odločbo Centra za socialno delo, ki je deklico dodelilo materi. **Negativno – nemočen bral odločbo centra, ki je deklico dodelilo materi.**

V hišo so vstopili mati otroka, izvršitelj, socialna delavka in trije uniformirani policisti. (povzetki iz tiskovne konference policije) **Nevtralno**

10. 3. 2011:

Center za socialno delo, ki je bil o tem obveščen (da preiskava o sumu spolne zlorabe še teče) pa je to zanemaril, še več, socialna delavka je bila navzoča na kraju, kjer bi lahko predali otroka. Da je postopek odprt, pravi Markačeva, pa je dobro vedela tudi policija. **Negativno – zanemaril**

Očitkov (o neupravičeni izvršbi) pa je še cela vrsta. Direktorica Centra za socialno delo, ne samo da je vedela za preiskavo (tekočo preiskavo o sumu spolne zlorabe), o tem, trdi Markačeva, namerno ni obvestila sodišča. Ji pa to zakon, poudarja (Markačeva), v okviru zaščite otroka, jasno nalaga. Markač: »zato zahtevamo, da minister Svetlik nemudoma razreši direktorico (Centra za socialno delo) Sonjo Tiršek, ker je kot taka nevarna za vse postopke vseh otrok, ki spadajo v krajevno pristojnost centra Ravne na Koroškem. **Negativno – direktorica centra namerno ni obvestila sodišča, čeprav ji to zakon nalaga. Zahtevajo naj minister razreši direktorico, saj je nevarna za vse postopke**

20. 5. 2011:

Kos (odvetnik matere): »Mi ne vemo in policija ne ve in center ne ve in tožilstvo ne ve.« Na vprašanje, kje se skriva deklica. [Nevtralno](#)

22. 6. 2011:

V hišni preiskavi je sodelovalo 10 kriminalistov, dva policista, policijski pogajalec, psiholog in strokovna delavka Centra za socialno delo. [Nevtralno](#)

Oče namreč deklico še dalje zadržuje na neznanem mestu in z nezakonitimi ravnanji onemogoča stike z materjo in drugimi strokovnimi osebami, ki morajo biti vključene pri razvoju otroka. [Nevtralno](#)

14. 12. 2011:

(Napake, ki jih je Štiblarjeva opazila, ko je prevzela primer »koroške deklice«. Ena izmed teh nepravilnosti) Še več. Potem je izvedela, da je bila na Centru za socialno delo že marca 2010 podana prijava o domnevni spolni zlorabi. [Nevtralno](#)

29. 3. 2012:

Opogumljali (Munc in Markačeva, očeta naj vztraja) so ga tudi z napovedanimi kazenskimi ovadbami, zoper 16 uradnih oseb, ki naj bi sodelovale v vseh postopkih. Od tožilcev, sodnikov, policistov, socialnih delavcev in drugih. [Nevtralno – kazenske ovadbe. Tukaj so kazenske ovadbe v nevtralnem smislu. Očeta naj bi Munc in Markačeva spodbujala naj vztraja in ga opogumljala s kazenskimi ovadbami.](#)

Odgovoren terapevt ali svetovalec ob sumu na kaznivo dejanje nasilja ali zlorabe nemudoma obvesti Center za socialno delo, poudarja Luka Mavrič. (družinski terapevt) [Nevtralno](#)

V primeru ločitve partnerjev z mladoletnimi otroci, Center za socialno delo, z vsemi družinskimi člani opravi razgovor. Da se otrok v vsakem primeru dodeli materi, ne drži,

pojasnjuje Marija Tovornik Vrhovec: »zakon se o tem ne opredeljuje. Predvsem govori o tem, kaj je v korist otroku.« [Nevtralno](#)

Nacionalna televizija:

25. 1. 2011:

Center za socialno delo Ravne na Koroškem in slovenjgraška policijska uprava, naj bi bili s sumom spolne zlorabe otroka seznanjena že marca lani. Munc: »marca 2010 je mati vložila sum spolne zlorabe, kjer je ocenila kot domnevnega storilca svojega očeta.« [Nevtralno](#)

17. 11. 2011 (Odmevi):

Zakonca iz Mežice sta se razšla pred dvema letoma, ker se sama nista mogla dogovoriti, kdo bo skrbel za takrat dveletno hčerko, sta iskala pomoč institucij, tako Center za socialno delo, potem pa sta se začela medsebojno obtoževati na sodišču. [Pozitivno – pomoč](#)

Tone Dolčič: ... »probleme je potrebno začeti reševati takoj, ko se pojavijo in to, če jih sami ne zmoremo, skupaj s pristojnimi institucijami. Seveda se v praksi mnogokrat izkaže, da institucije ne nudijo zadostne podpore, ampak to je sedaj drugo vprašanje. Vendar pa, zato institucije imamo, imamo Center za socialno delo imamo nevladne organizacije, svetovalne centre, imamo množico institucij, ki v takšnih primerih priskočijo na pomoč in vendarle preprečijo takšna ravnanja in takšno situacijo.« [Negativno – v praksi se izkaže, da institucije ne nudijo zadostne podpore \(institucije – to se nanaša na center\), pozitivno – priskočijo na pomoč, preprečijo situacije, ravnanja](#)

Tone Dolčič: »Mislim, da v tem konkretnem primeru ne gre toliko za zaupanje v sodstvo, ampak v druge institucije. Zlasti v centre za socialno delo in v delo tožilstva in policije. ... Mi takšno varovalko v zakonodaji imamo. Pri nas imajo centri za socialno delo možnost oziroma celo dolžnost, da posežejo takrat, kadar ugotovijo, da je otrok ogrožen. Žal pa ugotavljamo, da se centri včasih iz različnih razlogov ne odločijo za tako drastične ukrepe, da bi recimo otroka odvzeli obema staršema, ali da bi omejili stike. Mislim pa, da bo k razrešitvi teh problemov precej pripomogel novi družinski zakonik, ki to bolj podrobneje ureja, kako bo lahko sodišče

ukrepalo in kako bodo lahko centri za socialno delo z začasnimi oziroma z interventnimi ukrepi posredovali.« **Negativno – zaupanje v institucije (zlasti centri), ugotavljajo, da se centri žal ne odločijo za tako drastične ukrepe,.**

23. 3. 2012 (Odmevi):

Novinar: »Zakaj in kakšno pooblastilo je pravzaprav imel (glede preklica pooblastila, ki ga je Boštjan Kaker preklical svetovalnici Akcija!)?« Jerneja Munc: »Imel je pooblastilo v skladu z zakonom o splošnem upravnem postopku, kjer pač lahko v naši svetovalnici zastopamo naše stranke pred inštitucijami, kot je na primer Center za socialno delo.« **Nevtralno**

28. 3. 2012:

Bojan Regvar (socialna zbornica): »Matic Munc je bil dolgoletni sodelavec Centra za socialno delo, celo predsednik sindikata centrov. Vsekakor je vedel, kaj točno je v zakonu zapisano glede storitev, to kaj zakon predvideva in verjamem, da se je temu namenoma izogibal.« **Nevtralno**

29. 3. 2012:

Ob predaji deklice mami, so bile prisotne različne strokovne službe, ki bodo tudi v bodoče nudile vso strokovno pomoč. **Pozitivno – nudile pomoč**

Novinarica: »Zakaj imam občutek, da se sedaj predstavljate kot žrtev, šli pa ste zavestno v to svetovanje (svetovalnice akcija) z Maticem Muncem in Markačevo?«

Boštjan Kaker: »Jaz sem takrat bil v taki situaciji, ker na centru nisem dobil pomoči in sem se obrnil na svetovalnico, kar nikdar več v življenju ne bi naredil, ker si nisem mogel predstavljati, da iz tega lahko pride taka škoda za otroka, za obe družini. **Negativno – ni dobil pomoči**

10.4.2. SEŽANA

Komercialna televizija:

30. 3. 2009:

Na zid molka pa naletimo tudi v sežanskem vrtcu, ki sta ga otroka obiskovala in na Centru za socialno delo, ki se posvečajo očetu Gorupu. [Nevtralno](#)

Pod drobnogledom pa se je znašel tudi sežanski Center za socialno delo, ki bo moral ministru Svetliku položiti račune, ali je v tem konkretnem primeru zatajil. [Negativno – položiti račune ali je v tem primeru zatajil](#)

31. 3. 2009:

Oče umrlih otrok, Andrej Gorup, danes prvič sprejme koprskega odvetnika Francija Matoza, ki ga pripelje družinski prijatelj, napovedujejo tožbe. Prvi na seznamu odgovornih je Center za socialno delo, kjer pa še naprej zatrjujejo, da takšne tragedije niso mogli predvideti. A odvetnik Matoz je jasen: »Oče je prosil, da ukrepajo pa niso.« Matoz: »Dejansko je opozarjal, da so prisotne neke težave, in da meni, da ni najbolje poskrbljeno za otroke.« [Negativno – napovedujejo tožbe, ker niso ukrepali.](#)

Direktorica centra zanika vsakršno odgovornost: »Če nihče nas ne opozori na to. Poslušite, mi do tudi 10 strokovnih delavcev ne more poznati vse družine na terenu.« [Negativno – zanika odgovornost](#)

In, medtem ko se sežanski center zgovarja na to, da jih je premalo, in da niso vedeli, prihaja na plan tudi odgovornost zdravnika. Nanjo opozori Matoz. [Negativno – center se zgovarja](#)

Sicer pa večina krajanov sedaj s prstom kaže na Center za socialno delo, saj naj bi si ves čas zatiskali oči. Krajanka: »Nestrokovno, predvsem pa pod vplivom nekih drugih zadev. Neobjektivni so in skratka vsi v Sežani smo vedeli za ta problem.« [Negativno – s prstom kažejo na center, saj naj bi si zatiskali oči, delali nestrokovno in so neobjektivni.](#)

In gremo še do Centra za socialno delo. Direktorica, ki pred kamero sprva ne želi, pozneje pove, da dogodek obžaluje, je pa prepričana, da so storili vse, kar je bilo v njihovi moči. »Prepričana, ljudje pa lahko govorijo kar hočejo.« Da naj bi imela (Kristina) težave z alkoholom doda, niso vedeli, da bi poznali ozadje vseh družin pa je preprosto nemogoče. Direktorica: »Kako naj bi mi vedeli za vsako družino kaj se v njej dogaja!? Deset ljudi strokovnih!« A bo prav o tem presojal nadzor ministrstva, ki naj bi se ga lotili že ta četrtek. Kdo bi lahko preprečil tragično smrt dveh otrok, pa do tedaj ostaja vprašanje. **Negativno – nepravilnosti bo presojal nadzor ministrstva.**

1. 4. 2009:

Psihiatrinja Marjeta Blinc opozarja, da se sežanski socialni delavci ne bi smeli opirati samo na mnenje psihiatra Mrevljeta, ko so sodnikom predlagali, kdo naj po ločitvi prevzame skrb za otroka. **Negativno – ne bi smeli opirati samo na eno mnenje.**

Medtem, ko je direktorica Centra za socialno delo še včeraj zatrjevala - Novinarica: »Ste Vi vedeli za alkohol ali ne?« Direktorica centra: »Jaz ne.« In besno vztrajala, da kaj takega nikakor ne bi mogli predvideti: »NE! Nismo mogli predvideti! Nikakor ne!« pa odvetnik očeta umrlih otrok, Franci Matoz, trdi drugače. Da je nekaj hudo narobe naj bi svaril vse pristojne institucije, ko so jo septembra 2007 zaradi težav z alkoholom sprejeli na psihiatrijo, pa naj bi za to vedeli tudi na centru, saj naj bi jih o tem obvestil sam (oče). In še, nazadnje naj bi se nanje (na center) obrnil pred desetimi dnevi in povedal: »Da je s Kristino nekaj hudo narobe, da meni da ne more skrbeti za otroke (govori očetov zagovornik Matoz).« **Negativno – besno vztrajala, da za težave niso vedeli, čeprav naj bi jih o tem obvestil oče.**

Mrevlje (psihiater) naj bi na center poslal mnenje v katerem zatrjuje, da je pacientka ozdravljena. **Nevtrarno**

2. 4. 2009:

Ker socialni inšpektor očetu ubitih otrok ne dovoli pregledati, kaj vse so o psihičnem zdravju njegove bivše žene, Kristine Mislej, ugotovile socialne delavke, njegov odvetnik takoj napove pritožbo. **Nevtralno**

Ko bo inšpektor spis dobro pregledal, bo jasno, ali so se socialne delavke zmotile o psihičnem zdravju Mislejeve. A današnji nadzor jih ne pusti ravnodušnih: »Z obema staršema! Korektne odnose! Ves čas postopka! Tukaj! (direktorica Centra za socialno delo).« Socialne delavke naj bi Mislejevi zaupale otroka, ko naj bi jim psihiater Gorazd Mrevlje zagotovil, da Mislejeva otrokom ne bo škodovala. **Negativno – ali so se zmotile o psihičnem stanju Mislejeve, ravnodušno**

3. 4.2009:

Sicer pa je na sežanskem Centru za socialno delo tudi danes potekala inšpekcijska preiskava, ki sta jo morala oče umrlih otrok in Matoz, na zahtevo inšpektorja, včeraj zapustiti. Je pa Matoz danes sprožil postopek za izločitev inšpektorja Stefanovskega, saj je prepričan, da je pristranski. Dokaz zato, pa naj bi bilo elektronsko sporočilo, ki ga je včeraj med oddajo Trenja opazil med dokumenti koordinatorke primorskih Centrov za socialno delo, Dragice Fojan. **Negativno –inšpekcijska preiskava na Centru za socialno delo Sežana.**

7. 4. 2009:

V rokah inšpektorja pa je še vedno vsa dokumentacija sežanskega Centra za socialno delo, a to direktorice, Nevenke Doles, ne skrbi. »Jaz imam informacije, da je bila v redu (Kristina Mislej).« Niso vedeli, da Kristina Mislej ni bila primerna mati, pa čeprav je na to večkrat opozoril tudi Andrej Gorup. **Negativno – niso vedeli za težave matere, kljub opozorilu očeta.**

Zaman iščemo tudi očeta Kristine Mislej, sežanskega zdravnika, Iztoka Misleja, ki naj bi ji pomagal (Kristini Mislej) priti do skrbništva otrok in zavesti Socialni center ter Dolesovo, ki je ob očitkih nevednosti in ignorance brez besed. **Negativno - Očitki nevednosti in ignorance.**

8. 4. 2009:

A Matoza to ne prepriča. Otroci so bili v nevarnosti, trdi, in to je ovadena, Mirjam Škerelj, iz Centra za socialno delo po številnih očetovih klicih, dobro vedela. **Negativno – ovadena.**

Na centru pa ovadbe ne komentirajo, bo pa jutri sledila še ena, dodaja Matoz. Tokrat zoper republiškega inšpektorja, Boruta Brezovarja. **Negativno – ovadba.**

10. 4. 2009:

Upokojeni zdravnik Mislej, ki je ves čas živel v tem bloku, senci bloka, kjer se je zgodila družinska tragedija, je tako vplival na dodelitev skrbništva nad otrokoma in zavajal sežanski socialni center. **Nevtralno**

Kristina Mislej, ki je že v priporu, se je zdravila pri psihiatru Gorazdu Mrevljetu, ki je socialnim delavkam dal svojo besedo, da je primerna in varna mati, ovadba tožilca pa opozori še na to ... **Nevtralno**

Oče otrok: »Ta stari (dr. Mislej) je manipuliral in s socialno in zdravstvenim domom.« **Nevtralno**

4. 11. 2009:

Slak: »Vi ste zahtevali nadzor ministrstva nad delom Centra za socialno delo v Sežani, ki pa ni pokazal nepravilnosti. Kaj sedaj to pomeni? Da niste imela dobrih argumentov za to vašo zahtevo?« **Pozitivno – nadzor ni pokazal nepravilnosti**

Matoz: »To dejansko pomeni, da je opravil nadzor organ sam nad sabo, stranke v postopku nismo bili, zato nismo mogli na izid postopka vplivati in tudi tak rezultat sem približno pričakoval – torej neuspešen.«

Slak: »Kakšni pa bodo vaši nasledni koraki?«

Matoz: »Že v času inšpekcijskega nadzora sem ugotovil, da za tem ne bom uspel, zato sva z očetom vložila kazensko ovadbo zoper delavko Centra za socialno delo in pričakujem, da bo tožilstvo s postopkom nadaljevalo.« **Negativno – kazenska ovadba**

16. 12. 2009:

Tudi v primeru Mislej (Mrevlje) ostane neomajen: »Če bi danes v tem kontekstu to videl, bi isto rekel, v tisti situaciji.« Torej bi še enkrat na Centru za socialno delo zatrdil, da lahko Mislejeva ustrezno skrbi za svoja otroka, čeprav na pričanju prizna, da je celo njen oče v to dvomil in mu to tudi zaupal. **Nevtralno**

Nacionalna televizija:

30. 3. 2009:

Prav tako so se v molk zavili na sežanskem Centru za socialno delo, kjer na naše vprašanje, če so družino poznali, niso želeli odgovoriti. Dobili smo le medel odgovor, da nam bodo morda, kaj več povedali jutri. **Nevtralno**

31. 3. 2009:

Skopi s podatki, so tudi na sežanskem Centru za socialno delo, kjer smo danes spet vprašali, ali so družino kdaj obravnavali. Na izrecno prošnjo očeta umrlih otrok in v dogovoru z ministrstvom, izjav pred kamero ne dajejo. V telefonskem pogovoru, pa nam je direktorica centra povedala, da so tudi sami zelo pretreseni. Potrdila je, da so družino poznali. Z njo nikoli ni bilo težav, nam je povedala in nihče nikoli še pomislil ni, da bi se lahko zgodila taka tragedija. **Nevtralno**

Morda bo del okoliščin pojasnil tudi inšpekcijski nadzor na Centru za socialno delo Sežana, ki ga je za četrtek odredil minister svetlik. **Negativno – inšpekcijski nadzor.**

1. 4. 2009:

Oče otrok, ki sta v Sežani umrla nasilne smrti, zahteva, da se policijska preiskava razširi. Zato, kar se je zgodilo v noči iz sobote na nedeljo, ne krivi le matere otrok, ampak vse, ki so njene težave prikrivali. Seznam osumljenih kaznivih dejanj je dolg. Na njem so poleg očeta, matere otrok, še psihiater, psihologinja in Center za socialno delo sežana. **Negativno – na seznamu osumljenih kaznivega dejanja je tudi center.**

Svoj del krivde, po Matozovem mnenju, nosijo tudi uslužbenci sežanskega Centra za socialno delo. Oče naj bi jih pol ločitvi, ko je prevzel del skrbništva nad otrokoma, opozarjal na zdravstvene težave nekdanje žene. **Negativno – del krivde nosijo zaposleni na centru.**

Na centru so zaradi tragičnega dogodka pretreseni. Družino so dobro poznali, tako skrajnega dejanja se, težavam navkljub, niso nadejali. Podobnih primerov so imeli in jih še imajo veliko. Direktorica centra: »V času postopka ni bilo nikakršnih indicov, ki bi kazali na kakršnakoli dejanja, ki bi dala slutiti, da bi bili lahko otroci kakorkoli prizadeti.« Jutrišnjega izrednega nadzora se ne bojijo. Menijo, da so storili vse, kar je v njihovi moči. **Negativno – nadzor**

10.4.3. MOSTE

Komercialna televizija:

28. 3. 2011:

Na Centru za socialno delo so imeli z njimi polne roke dela, pojasni Marjan Vončina: »Blo je v tej družini v preteklosti nasilje, zaradi česar je bil tudi gospod kaznovan, vendar so se stvari začele odvijati na boljše.« **Nevtralno**

29. 3. 2011:

Prijave niso dobili, ne na Centru za socialno delo ne na policiji ne na sodišču. **Nevtralno**

Komisija je ob tretji prošnji pogojni odpust odobrila, a z navodilom sodišču: »Da je določilo delavca socialno zdravstvene službe torej mmmm, socialne službe, ja, za varstveni nadzor.« **Nevtralno**

Sodišče je določilo za izvajalca nadzora Center za socialno delo Črnomelj, a od tam so na željo povzročitelja tragedije skušali nadzorstvo prestaviti v Ljubljano, a iz Ljubljane so jim odgovorili, nismo pristojni in to lahko spremeni le sodišče. In tako navodilo o nadzoru sodišča ni upošteval nihče, čeprav bi morali ob kršenju pravil takoj ukrepati. »Ja, potem Center za socialno delo to javi sodišču in potem sodišče ukrepa.« **Negativno – navodilo sodišča ni upošteval nihče**

Bodo na socialni inšpekciji uvedli kakšen nadzor nad delom Centra za socialno delo, tako v Ljubljani Moste-Polje, kot v Črnomlju? (Tanko vpraša) – na socialni inšpekciji so povedali, da podatke o konkretnem primeru še zbirajo in da se bodo o morebitni uvedbi nadzora še odločali naslednji teden. Sicer pa za enkrat, vsaj po njihovem vedenju, ni bilo indicev, da socialni delavci prav v tem konkretnem primeru ne bi opravili svojega dela tako, kot bi ga morali. **Negativno – nadzor nad centrom**

Kerčmar: »Tudi v tem primeru konkretnem, Ljubljanske Moste, trdi center povsem nekaj drugega kot pripovedujejo sosede. Res je, beseda proti besedi, ampak ali bi se lahko tudi za voljo otroka naredilo tudi kaj več. **Negativno – center trdi nekaj drugega kot sosedi. Novinarica namiguje, da center ne govori resnice.**

Katja Zabukovec Kerin: »Zdej v tem primeru sicer nevem kaj bi se še dalo naredit, je pa res, da če so sosede slišali grožnje, bi bilo zelo pomembno, da o tem obvestijo pristojne inštitucije, da bi na podlagi njih lahko ukrepale.«

Kerčmar: »Koga naj obvestijo, konkretno?«

Katja Zabukovec Kerin: »Center za socialno delo in policijo, kadar gre za grožnje. Ker sicer inštitucije tega enostavno ne morejo ...« **nevtralno**

Kaj se je premaknilo v glavi očeta in kaj so počele pristojne službe, ki bi morale zaščititi pet letno deklico. **Negativno – kaj so počele pristojne službe**

Šokiran je tudi Rade Radetič, socialni delavec, ki je od vsega začetka spremljal družino. Pokaže papirje, ki kažejo, da v zadnjih treh letih oče ni bil nasilen. »Do otroka nikoli in do mame nikoli. Nobena, nobena prijava ne na center, ne kakorkoli drugače ni prišla in tudi naše ugotovitve iz stikov, ki so so bili tedensko in mesečno in z enim in drugim, tega niso potrjevali. [...] Šlo je za zelo pristen odnos, šlo je za zelo ljubeč odnos, šlo je za zelo spontan odnos, ta odnos je bil odnos očeta in otroka.« **Nevtralno**

In center bi spet ravnal enako. Pričakujejo izredni nadzor ministrstva, a verjamejo, da ni bilo do tragedije niti enega razloga, da družini ne bi pomagali zaživeti skupaj. **Negativno – nadzor ministrstva**

Trebušak: »Slišali smo torej dve zgodbi –tisto od socialnih delavcev, kjer pravijo, da zadnje tri leta z njimi ni bilo nobenih težav ... se torej res ni dalo storiti ničesar več? So pristojni organi, pristojne službe storile vse kar so lahko, da do te tragedije ne bi prišlo? Umek: »Mislim, da so pristojne službe naredile vse. Da so se na centru za socialno delo zelo potrudili, končno je Rade, ki ga osebno poznam, izkušen socialni delavec, in jaz mu verjamem, da se je ta možki kazal takega kot je [...] Jaz bi le opozoril, da je potrebno obvestit center za socialno delo, ali pa policijo ...« **Negativno – res ni dalo narediti več? Ni dalo ničesar storiti ? Pozitivno – naredile vse, zelo potrudili, izkušen,**

Nacionalna televizija:

28. 3. 2011:

Umek: »Bi pa opozoril na to, da je v takih primerih potrebno reagirati veliko prej ... če pride do družinskega nasilja, in če to družinsko nasilje eskalira in se ponavlja večkrat, seveda, je treba stvar prijaviti Centru za socialno delo in na policijo in to je pravzaprav edini učinkoviti ukrep [...]« **Nevtralno**

29. 3. 2011:

Pri tem primeru v Ljubljani je strašljivo to, da so ustrezne službe se odzvale, torej storilec, oče je bil kaznovan, je prestajal zaporno kazen, kasneje je z družino, ki se je menda dobro odzivala na sodelovanje, ukvarjal socialni delavec, policija se je hitro odzvala, a kljub temu se te tragedije ni dalo preprečiti. [Nevtrarno](#)

10.5. REŠENI VPRAŠALNIKI CENTRA ZA SOCIALNO DELO SEŽANA IN RAVNE NA KOROŠKEM

Center za socialno delo Sežana:

- 1. Ste bili v situaciji kjer ste odgovarjali na novinarska vprašanja in ob kakšni priložnosti? Ste kdaj odgovarjali na vprašanja v primeru aktivnega primera, ki je še posebej pritegnil pozornost medijev?** Ja, bila sem večkrat v situaciji, ko sem odgovarjala na novinarska vprašanja, tudi v primeru aktivnega primera, ki je posebej pritegnil pozornost medijev, to je: v primeru preselitve brezdomnih oseb iz neprimerne stavbe v bivalne enote, (občinske), staro stavbo so porušili, v bivalni enoti sta dva uporabnika, (to so minimalni standardi), v enem prostoru, s kuhinjo. En uporabnik se ni hotel tja vseliti, ker je zahteval, da bo sam v bivalni enoti. Klical je novinarje po celi Sloveniji in seveda so se ti odzvali. Izkušnja z novinarji je bila v tem primeru dobra, bili so korektni. Tudi v nekaterih drugih primerih (šlo je za Gratimove delavce, ki niso prejeli plač več mesecev), kaj je CSD naredil?, potem so še primeri v zvezi s programom Pomoč starejši populaciji ... novinarica je predstavila program v okviru CSD, snemala izvajalca programa, pozitivno predstavljeno ...
- 2. Ali je bila ta situacija/izkušnja neprijetna ali prijetna in zakaj?** Odgovor je v 1 točki, razen v primeru smrti dveh otrok pred 4 leti. Takrat pa smo doživeli popoln medijski linč, ki je kar trajal nekaj mesecev s strani nekaterih medijev, ne vseh. Na splošno – s primorskimi novinarji, tudi ob tem tragičnem dogodku, nismo imeli slabih izkušenj. Vendar v celoti gledano je bila ta izkušnja neprijetna, zelo boleča, tako zaradi nenadne smrti, kot zaradi medijskega linča. Na CSD Sežana so nekateri

novinarji vdirali, ni jih bilo moč ustaviti, z namenom prikazati CSD Sežana v negativni luči, kot krivce ..

3. **Ste imeli pred medijskim nastopom ali po njem kakšne pomisleke, dileme, strokovne ali moralne zadržke? Kakšne?** Pomisleki, dileme so vsekakor bili, (ob tragičnem dogodku); zavezuje pa nas zakon o varovanju osebnih podatkov. Izjavo smo dali, vendar je bilo vse popačeno v javnosti, veliko natolcevanj, očitkov...Občutek smo imeli in ga še imamo, da nekaterih novinarjev niti ni zanimalo, kaj se je v resnici dogajalo.
4. **Ste ostali v tej situaciji sami, ali ste dobili podporo pristojnega ministrstva? Če da, kakšno podporo?** V zgoraj navedeni situaciji smo ostali sami, brez kakršnekoli podpore ... Vendar smo kot kolektiv držali skupaj in se »utrčili«. Na trenutke smo se čutili nemočne, predvsem zaradi naših uporabnikov, ki so medije razumeli po svoje in nam velikokrat očitali krivdo za smrt otrok ... Ob takem trenutku smo se obrnili na SCSD (sekretarka je prišla na CSD, da smo se lahko pogovorili). Pisali smo tudi varuhu, predsedniku države ... le-ta se je odzval, edini nas povabil na srečanje CSD, kjer smo lahko povedali o nestrinjanju s pisanjem v nekaterih medijih, odgovornost novinarjev ...
5. **Ste se o nastopu posvetovali s strokovnjaki za komunikacijo z javnostmi? Do takrat sploh nismo imeli nikakršnih posvetovanj oz. izobraževanj s strokovnjaki za komunikacijo z mediji. Sprašujem pa se, ali nam bi v tem našem primeru sploh kaj pomagalo, ko pa je šlo samo za pogrom ... nad CSD – v kombinaciji z odvetnikom.**
6. **Ali v primeru aktivnih dogodkov Vi prevzamete komunikacijo z mediji ali je ta prepuščena delavki ali delavcu, ki je primer vodil/-a? Kakor kdaj. Tudi strokovne delavke so prevzele v konkretnih primerih komunikacijo z mediji – s posvetovanjem, z njenim soglasjem.**
7. **Če odgovarjajo strokovni delavci in delavke, kakšno podporo jim nudite Vi in kakšno podporo dobijo s strani pristojnega ministrstva? Seveda so z moje strani podprte, saj se pogovarjamo o tem. S strani MDDSZ nimamo podpore, ni kontakta v zvezi s to tematiko.**
8. **Ali imate v naprej pripravljeno strategijo za komunikacijo z mediji v kriznih situacijah (oz. kratek krizni komunikacijski načrt), da lahko (pred novinarji) v kriznih okoliščinah ukrepate hitro, natančno in mirno? Po našem tragičnem**

dogodku je SCSD organizirala izobraževanje na to temo, bilo je večkrat ponovljeno. Sama menim, da je sicer dobro, da imamo vnaprej pripravljeno strategijo za komunikacijo, da se izobražujemo, vendar pa je le odvisno od novinarja, kako pristopi, kako te pripravi k nastopu, njegov etični pristop ... ali pa kot takrat v našem primeru, ko so dobesedno udrli na CSD, z odprtimi kamerami ... in ne le enkrat.

Center za socialno delo Ravne na Koroškem:

- 1. Ste bili v situaciji kjer ste odgovarjali na novinarska vprašanja in ob kakšni priložnosti?** Da. Uvedba novega zakona ZUPJS, predstavitev dejavnosti CSD, predstavitev počitniškega programa, poročanje o izvedenih projektih, uvedba nove cene storitve socialne oskrbe na domu, zadeve na katere so novinarje opozorili uporabniki sami in so novinarjem predstavili svojo zgodbo. **Ste kdaj odgovarjali na vprašanja v primeru aktivnega primera, ki je še posebej pritegnil pozornost medijev?** Da, nekajkrat.
- 2. Ali je bila ta situacija/izkušnja neprijetna ali prijetna in zakaj?** Sam začetni kontakt z novinarjem je bil v večini primerov pozitiven. Sama izkušnja pa je neprijetna, saj novinar želi narediti zgodbo, zaradi varstva osebnih podatkov uporabnikov, pa o zadevi ne smeš dajati konkretnih podatkov, pojasnil, temveč le splošne. Imam tudi izkušnjo, ko je uporabnik podal soglasje, da lahko predstavim njegovo zgodbo, ker pa pogled na zgodbo ni šel v kontekst zgodbe novinarja, mojih besed ni objavil. Moja izkušnja je tudi, da demanti CSD na objavo prispevka v časopisu ni bil objavljen tako kot določa zakon in tudi, da urednik ni upošteval naših argumentov in razlogov, zakaj ne želimo, da še naprej objavljajo zgodbo na pristran način.
- 3. Ste imeli pred medijskim nastopom ali po njem kakšne pomisleke, dileme, strokovne ali moralne zadržke? Kakšne?** Da. Ali se odzvati na povabilo TV na primer v Pop Klub, Trenja, Preverjeno, TV Tednik, na kakšen način sodelovati, kako povedati, da me ne bo tožil uporabnik? Ali res ima javnost pravico do obveščенosti, ko gre za osebno tragedijo uporabnika? Zaradi nasilja nad otrokom, ki smo ocenjevali, da ga poročanje medijev povzroča, smo podali tudi prijavo policiji in na sodišču skušali doseči prepoved nadaljnje objave, a nismo bili uspešni.

4. **Ste ostali v tej situaciji sami ali ste dobili podporo pristojnega ministrstva? Če da, kakšno podporo?** Sprva, v letu 2006, na MDDSZ ni bilo sogovornika in me je piarovka MDDSZ napotila na branje zakonodaje ter zavzela stališče, da je CSD samostojna pravna oseba in da se torej mora pred novinarji zastopati sam. Zgodilo se je celo, da je pred leti direktorica direktorata za družino MDDSZ rekla, da v zadevi, ki jo obravnava CSD, ministrstvo nič nima. S sedanjo direktorico direktorata za družino pa dobro sodelujemo, sama je izkazala interes in ponudila pomoč in smo se pred pogovorom z novinarjem dogovorili kako zadevo predstaviti.
5. **Ste se o nastopu posvetovali s strokovnjaki za komunikacijo z javnostmi?** Da.
6. **Ali v primeru aktivnih dogodkov Vi prevzamete komunikacijo z mediji ali je ta prepuščena delavki ali delavcu, ki je primer vodil/-a?** Da, sama prevzamem kontakt z mediji.
7. **Če odgovarjajo strokovni delavci in delavke, kakšno podporo jim nudite Vi in kakšno podporo dobijo s strani pristojnega ministrstva?** S strokovnimi delavci se dogovorimo kako zadevo predstaviti, kaj in kako povedati.
8. **Ali imate v naprej pripravljeno strategijo za komunikacijo z mediji v kriznih situacijah (oz. kratek krizni komunikacijski načrt), da lahko (pred novinarji) v kriznih okoliščinah ukrepate hitro, natančno in mirno?** Da. S konkretno zadevo se seznanim, preverim dosedanje ravnanje in ukrepanje CSD, zakonske možnosti ter načrtovanje reševanje primera. Pred nastopom oz. podajanjem konkretnega odgovora medijem, pa se še posvetujem s strokovnjakinjo za kontakte z mediji.